

Stowarzyszenie Bursztynowy Pasaż Lokalna Grupa Działania

Ul. Szkolna 3, 84-250 Gniewino
NIP 587 163 33 43 REGON 220371826
biuro@bursztynowypasaz.pl www.bursztynowypasaz.pl

Załącznik do uchwały nr LXXXII/1/24
Rady Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż”
z dnia 09.10.2024 r.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU NA LATA 2021 – 2027

Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż”

Gniewino, 10.2024

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Spis treści

Spis treści	2
I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
1. Nazwa LGD i forma prawna	3
2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenie	3
3. Reprezentatywność LGD	4
4. Organ decyzyjny – Rada	6
5. Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym	7
6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	7
II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	8
7. Opis obszaru LGD i jego spójności	8
III. Partycypacyjny charakter LSR	10
IV Analiza potrzeb i potencjału LGD	16
8. Warunki fizjograficzne	16
9. Demografia	16
10. Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości	17
10.1. Przedsiębiorczość	17
10.2. Turystyka	21
10.3. Rolnictwo i rynek rolny	23
11. Rynek pracy	25
12. Społeczeństwo obywatelskie	27
13. Polityka, przedsiębiorczość i problemy społeczne	28
14. Stan środowiska naturalnego i odnawialne źródła energii	32
15. Kultura i dziedzictwo kulturowe wsi	36
16. Niekomercyjna infrastruktura rekreacyjno- turystyczna i kulturalno – społeczna	38
17. Współpraca terytorialna	39
18. Analiza SWOT i jej zgodność z analizą potrzeb i potencjału	39
V. Spójność, komplementarność i synergia	41
19. Opis sposoby zintegrowania różnych sektorów, partnerów zasobów, branż	41
20. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami	42
VI. Cele i wskaźniki	47
VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	58
VIII. Plan działania	60
IX. Plan finansowy	61
X. Monitoring i ewaluacja	63
XI Załączniki	65
XII Spis tabel	73
XIII Spis wykresów	73
XIV Spis rysunków i zdjęć	73
XV Spis załączników	73
Wykaz źródeł:	74

I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Nazwa LGD i forma prawna

Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż” (zwane dalej LGD) jest stowarzyszeniem działającym na podstawie przepisów Ustawy z 7.04.1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 01.79.855 z późn. zmianami), Ustawy z 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U z 2015 r. poz.378 z późn. zmianami), a także unijnych Rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013 z późn. zmianami) oraz 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej, a także na podstawie własnego statutu z 15.05.2023 r. Nadzór nad lokalną grupą działania sprawuje Marszałek Województwa Pomorskiego.

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenie

Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż” posiada 16 – letnie doświadczenie we wdrażaniu Podejścia Leader w perspektywach finansowych Unii Europejskiej w latach 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020 (wraz z okresem przedłużającym ostatnią perspektywę finansową).

Trójsektorowe partnerstwo powstało w 2006 roku w celu wdrażania programu pilotażowego Leader +. Ówczesny obszar LGD stanowiło 8 gmin: Choczewo, Główny, Gniewino, Kosakowo, Krokowa, Nowa Wieś Lęborska, Puck i Wicko. Władze Stowarzyszenia opracowały Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich określając podstawowe kierunki rozwoju oraz narzędzia do ich realizacji. Rejestracji dokonano 12.06.2006 r. pod numerem 0000258825.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż” zostało wybrane do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (zwanej dalej LSR). W wyniku rezygnacji z członkostwa gmin Puck i Kosakowo Lokalna Strategia Rozwoju była wdrażana na obszarze gmin: Choczewo, Gniewino, Krokowa, Wicko, Łeba i Nowa Wieś Lęborska. Ostatecznie budżet wyniósł wówczas prawie 6,5 mln złotych, a stopień jego realizacji osiągnął 96%. Wpłynęły 144 wnioski od 72 różnych Wnioskodawców. W tym okresie Stowarzyszenie realizowało także projekty z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego. Dodatkowo na obszarze LGD realizowane były projekty edukacyjne w partnerstwach społeczno – prywatnych. Zwieńczeniem tego okresu był inwestycyjny projekt współpracy Pomorskie Parki Nordic Walking.

Perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020 i związane z tym zmiany prawne w zakresie tworzenia grup wielofunduszy doprowadziła do zmiany struktury LGD. Po wystąpieniu ze stowarzyszenia gmin powiatu lęborskiego oraz gminy Choczewo, które utworzyły Lokalną Grupę Działania „Dorzecze Łeby”, w czerwcu 2015 roku do struktur LGD „Bursztynowy Pasaż” wstąpiła gmina Wejherowo, tworząc nowy obszar działania, na którym realizowano LSR na lata 2016-2023. Budżet na koniec okresu wdrażania LSR wyniósł 2 127 125,00 euro, z czego 1 767 500,00 euro przeznaczono na wdrażanie projektów, w tym ponad 62 % na przedsiębiorczość. Do końca 2022 roku wpłynęło 146 wniosków od 108 różnych wnioskodawców. Wraz z Północnokaszubską Lokalną Grupą Rybacką zrealizowano także promocyjny projekt współpracy pn. „Questy Kaszub Północnych”. Trzykrotnie udało się również pozyskać środki z KSOW na organizację konkursu Aktywne Sołectwo.

4 stycznia 2022 roku w Choczewie gminy Gniewino, Wejherowo, Choczewo, Cewice, Nowa Wieś Lęborska, Wicko, miasto Łeba oraz Powiat Lęborski podpisały list intencyjny, w którym samorządowcy zadeklarowali wolę współpracy przy tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2021-2027. Kolejnym krokiem było przystąpienie do Stowarzyszenia na mocy uchwał poszczególnych Rad Gmin. W międzyczasie do partnerstwa przystąpili kolejni członkowie z sektora społecznego i gospodarczego oraz reprezentanci mieszkańców. Dziś obszar Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” obejmuje 7 gmin,

dla których opracowano niniejszą strategię. Wypracowany przez lata potencjał LGD zostanie wykorzystany do kontynuowania działań na rzecz rozwoju lokalnego.

LGD „Bursztynowy Pasaż” dysponuje odpowiednim potencjałem ludzkim do wdrażania LSR na obszarze gmin członkowskich. Zarówno pracownicy, jak i przedstawiciele Zarządu stowarzyszenia posiadają wieloletnie doświadczenie w dziedzinie funduszy europejskich, pracy w organizacji pozarządowej, tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym oraz animowania i aktywizacji społeczności lokalnych. Obsługę księgową zapewnia doświadczony w księgowości NGO oraz rozliczaniu środków publicznych biuro rachunkowe. Zarząd pod kierunkiem bezpośredniego przełożonego zatrudnionych pracowników tj. prezesa sprawuje nadzór nad wdrażaniem LSR, wyznacza cele działania LGD, organizuje bieżącą pracę. Dzięki takiej organizacji dbamy nie tylko o wdrażanie strategii i wybór operacji zgodnych ze Strategią, ale również z obowiązującymi przepisami prawa dotyczącymi wdrażania instrumentu RLKS oraz gospodarowania środkami publicznymi. Przy wyborze nowego Zarządu zgodnie z Regulaminem Zarządu będziemy dbali o to aby jego przedstawiciele również posiadali doświadczenie lub kwalifikacje związane z pozyskiwaniem środków publicznych czy doświadczenie w aktywizacji społeczności lokalnej. To samo będzie dotyczyło nowo zatrudnionych pracowników, gdyż aby zapewnić sprawne i regularne ogłaszanie naborów planujemy zwiększyć stałe zatrudnienie w biurze LGD do trzech specjalistów. Zatrudniani na tych stanowiskach muszą posiadać co najmniej doświadczenie w realizacji projektów ze środków zewnętrznych i/lub zarządzaniu projektami społecznymi, gospodarczymi, publicznymi.

Struktura biura będzie dostosowana do wytycznych w zakresie zarządzania LSR i odpowiednio do niej zostanie dostosowany nowy zakres obowiązków pracowników.

Planujemy również odpowiednio do realizowanych zadań zwiększać kompetencje pracowników oraz Rady finansując im szkolenia, które ułatwią im sprawne wdrażanie LSR. Ponadto, dodatkowo przewiduje się zlecenie (w ramach umów zleceń, o dzieło z uprawnionymi osobami) wykonywania czynności związanych z obsługą Stowarzyszenia w zakresie spraw dotyczących, obsługi informatycznej; realizacji/koordynacji innych zadań/projektów (w zależności od potrzeb). Opracowaliśmy również cennik usług przewodnickim i szkoleniowych, aby na stałe, nie tylko okazjnie pozyskiwać środki na cele statutowe Stowarzyszenia.

W działalność na rzecz stowarzyszenia angażują się członkowie, którym nie jest obcy rozwój regionu i którzy sami skutecznie pozyskują środki publiczne. Oprócz członków sektora publicznego, którzy aktywnie korzystali ze środków LSR, LSROR, RPO, EFS w latach 2014-2021 itp., również pozostali członkowie skutecznie pozyskiwali środki zewnętrzne, w tym unijne. Poniżej zamieszczamy jedynie kilka przykładów:

- Wave Beats Karol Nadolski realizował projekt pn. „Agencja muzyczna - organizacja i realizacja imprez okolicznościowych”, dofinansowany w kwocie 50 000,00 zł ze środków PROW na lata 2014-2020,
- Izba Fundacja Rozwoju Wsi realizowała projekt pn. „Budowa sceny wraz z wyposażeniem na terenie istniejącego muzeum”, dofinansowanie w wysokości 49 902,00 zł, ze środków PROW na lata 2014-2020,
- OSP Nadole realizowała projekt „Zakup indywidualnego wyposażenia dla strażaków z jednostki OSP Nadole w celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy Gniewino”, dofinansowanie w kwocie 12 000,00 zł ze środków WFOŚiGW,
- Fundacja Lokalna realizowała projekt „Troskliwe gminy etap II”, który swym zakresem obejmował usługi opiekuńcze i asystenckie oraz w ramach którego utworzono kluby seniora, dofinansowanie w kwocie ponad 450 000,00 zł ze środków EFS,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym PROMYK realizowało projekt „ Trzydniowy pobyt rehabilitacyjno-integracyjny w Hotelu Lambert Medical SPA w Ustroniu Morskim”, dofinansowanie w kwocie 9 000,00 z budżetu Powiatu Lęborskiego,
- Julia Tomicka Zatoka Aniołów realizowała projekt pn. „W Zatoce Aniołów gotują sous-vide i puszkują- rozszerzenie palety (anielskiej) usług gastronomicznych”, dofinansowany w kwocie 89 000,00 PLN ze środków PO Ryby na lata 2014-2020,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gniewowa realizowało projekt pn.. „Aktywni mieszkańcy Gniewowa poprzez zajęcia aerobiku”, dofinansowany w kwocie 2 000,00 zł ze środków Gminy Wejherowo,
- Stowarzyszenie Obliwice i okolice realizowało projekt pn. „Łabędzi Staw” na skrzyżowaniu turystycznych szlaków”, dofinansowany w kwocie 7 320,00 zł ze środków Województwa Pomorskiego

Tak aktywni członkowie, którzy zrealizowali projekty zbieżne z zapisami LSR są dla nas cennym partnerem w ramach konsultacji zapisów dokumentu, jak również będą pomocni przy wdrażaniu strategii.

3. Reprezentatywność LGD

Zgodnie z § 12 Statutu Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” członkiem zwyczajnym może być każda osoba fizyczna w wieku 16+, która złoży deklarację członkowską oraz osoba prawna, której organ uprawniony do składania oświadczeń woli złoży

deklarację członkowską i zostanie przyjęty przez Zarząd. Każdy podmiot ma bezpośrednią możliwość wpływania na funkcjonowanie i rozwój LGD poprzez zasiadanie w Zarządzie, Komisji Rewizyjnej czy Radzie ds. PROW. Lokalna Grupa Działania jest otwarta na nowych członków chcących działać na rzecz lokalnej społeczności.

Członkowie LGD najliczniej reprezentują sektor społeczny, do którego zaliczamy mieszkańców oraz organizacje pozarządowe (zwane dalej NGO). Fundacje i stowarzyszenia wchodzące w skład sektora społecznego działają na rzecz rozwoju lokalnych społeczności (m.in. IZBA Fundacja Rozwoju Wsi, Stowarzyszenie Przyjaciół Gniewowa, Stowarzyszenie Zaciszne Zalesie, Orle to my, Obliwice i okolice), wspierania osób w niekorzystnej sytuacji (Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym PROMYK, Fundacja Lokalna, Związek Diecezjalny Dzieła Kolpinga Diecezji Pelplińskiej). Reprezentują również jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP w Nadolu i Orlu) i działalność sportową (UKS "Libero" Łebień). Mieszkańców reprezentują lokalni liderzy, sołtysi, seniorzy oraz osoby posiadające doświadczenie w działalności na rzecz rozwoju lokalnej społeczności i pozyskiwania środków unijnych i rządowych. 11osób reprezentuje sektory gospodarczy, 10 publiczny. W skład sektora gospodarczego wchodzi reprezentanci takich działalności jak rolnicza, noclegowa, artystyczna, organizacji czasu wolnego, medyczna (pielęgniarska i opiekuńcza), beauty, motoryzacyjna oraz budowlana. Sektor publiczny stanowią przedstawiciele powiatu łębskiego i gmin członkowskich oraz ich jednostek (Centrum Kultury i Biblioteka w Gniewinie, Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo).

Tabela 1. Członkowie Stowarzyszenia "Bursztynowy Pasaż" podziale na gminy, wg. sektora z deklaracji członkowskiej.

Lp	Nazwa podmiotu	Reprezentant	Sektor
1	Gmina Gniewino	Anna Munch	publiczny
2	Centrum Kultury i Biblioteka w Gniewinie	Waldemar Szczypior	publiczny
3	Ochotnicza Straż Pożarna w Nadolu	Rafał Kamiński	społeczny
4	Mariola Kwaśniewska		mieszkańców
5	IZBA - Fundacja Rozwoju Wsi	Jacek Bagnecki	społeczny
6	Jerzy Czupryński		mieszkańców
7	JS BIELIK SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Anna Starosta	gospodarczy
8	Wave Beats Karol Nadolski	Karol Nadolski	gospodarczy
9	Michał Słowik		mieszkańców
10	Gmina Wejherowo	Aleksandra Dobrzańska	publiczny
11	Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo	Natasza Sobczak	publiczny
12	Robert Bianga		mieszkańców
13	Januszewski Piotr Firma Handlowo- Usługowa	Piotr Januszewski	gospodarczy
14	Ochotnicza Straż Pożarna w Orlu	Piotr Hebda	społeczny
15	Stowarzyszenie Przyjaciół Gniewowa	Justyna Klein-Melcer	społeczny
16	Stowarzyszenie Zaciszne Zalesie	Ryszard Jeske	społeczny
17	Dorota Formela		mieszkańców
18	Dorota Wicka		mieszkańców
19	Orle to my	Roman Stanisławczyk	społeczny
20	Partycja Wilkowska		mieszkańców
21	Gmina Cewice	Jerzy Bańka	publiczny
22	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym PROMYK	Anna Liwska	społeczny
23	Family Day Marzena Reclaf	Marzena Reclaf	gospodarczy
24	Studio N Mobilne Usługi Stylizacji Paznokci i Makijażu Natalia Ziarkowska	Natalia Ziarkowska	gospodarczy
25	Gmina Miejska Łeba	Agnieszka Derba	publiczny
26	NWP Jakub Sobisz	Jakub Sobisz	gospodarczy
27	Związek Diecezjalny Dzieła Kolpinga Diecezji Pelplińskiej	Ks. Zenon Myszk	społeczny
28	Zdzisław Stasiak		społeczny
29	Gmina Choczewo	Jarosław Bach	publiczny
30	Usługi Muzyczne Paulina Pilarska	Paulina Pilarska	gospodarczy
31	Andrzej Jarosław Siuta		społeczny
32	Grupowa Praktyka Pielęgniarek Środowiskowo – Rodzinnych DOM Tarnowska Iwona	Iwona Tarnowska	gospodarczy

33	Magdalena Bojanowska - House Service	Magdalena Bojanowska	gospodarczy
34	Gmina Wicko	Dariusz Waleśkiewicz	publiczny
35	Piwka Stanisław Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo- Usługowe Joker	Stanisław Piwka	gospodarczy
36	Agnieszka Wolańska		społeczny
37	NUTA SPA&BEAUTY Gabinet Kosmetologiczny Natalia Sochaj	Natalia Sochaj	gospodarczy
38	Koło Gospodyń Wiejskich „Maszewianki”	Janina Kobiela	społeczny
39	Gmina Nowa Wieś Lęborska	Szymon Medalion	publiczny
40	P.H.U BUNIKS Bogusław Wrzesień	Bogusław Wrzesień	gospodarczy
41	Fundacja Lokalna	Magdalena Downar Zapolska	społeczny
42	Stowarzyszenie "Obliwice i okolice"	Bartłomiej Zambrzycki	społeczny
43	Uczniowski Klub Sportowy "Libero" Łebień	Marcin Dawidowski	społeczny
44	Arkadiusz Pasiuk		mieszkańców
45	Powiat Lęborski	Tomasz Litwin	publiczny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie deklaracji zgłoszeniowych do LGD.

Skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności oraz jest atutem w podjęciu wyzwania, jakim w latach 2023-2027 jest wdrażanie nowych funduszy tj. EFS+ i EFRR. Doświadczenie członków LGD w tak zróżnicowanej działalności oraz praca w różnych strukturach i na innych stanowiskach, stanowi wielowymiarowe źródło wiedzy oraz wnosi do stowarzyszenia możliwość rozwoju na wielu płaszczyznach. Grupą szczególnie ważną z punktu widzenia realizacji LSR są seniorzy oraz ludzie młodzi, których również mamy w swoich strukturach. Do nich będziemy kierować wsparcie, w co najmniej dwóch przedsięwzięciach. Wśród naszych członków mamy również rolników, którzy jak pokazały konsultacje również są istotni dla realizacji celów LSR. Rolnicy prowadzący małe gospodarstwa mieli w ostatnich latach utrudniony dostęp do różnych dofinansowań na wsparcie rozwoju gospodarstw, więc zależy nam na tym, aby u nas znaleźli wsparcie na realizację swoich zamierzeń związanych z dywersyfikacją działalności rolniczej.

Cenne jest również pozyskanie w szeregi członków przedsiębiorców, zwłaszcza z tych branż, które chcemy wspierać wdrażając LSR. Wsparcie rozwoju i podjęcia działalności gospodarczej w perspektywie finansowej na lata 2023-2027 również będzie stanowiło istotną aktywność mającą wpływ na realizację LSR.

4. Organ decyzyjny – Rada

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” jest Rada. Do głównych zadań Rady należy ocena oraz wybór operacji, które będą dofinansowane w ramach przedsięwzięć zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym rozpatrywania protestów oraz ustalanie kwoty wsparcia. Ważną kompetencją organu jest przyjmowanie i aktualizowanie LSR, przyjmowanie i aktualizacja lokalnych kryteriów zgodności z LSR oraz lokalnych kryteriów oceny operacji.

Istotne jest, że na poziomie podejmowania decyzji żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. Warunek ten jest brany pod uwagę przy wyborze kandydatów do Rady.

Strukturę Rady i jej kompetencje określa Statut stowarzyszenia, a szczegółowe zasady funkcjonowania organu oraz wybór operacji do dofinansowania określa Regulamin Rady. Członkowie tego organu nie mogą być jednocześnie członkami Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.

Organ decyzyjny składa się z członków reprezentujących grupy interesów sektora społecznego, gospodarczego oraz publicznego oraz grup interesu adekwatnych do stwierdzonych grup interesariuszy LSR. Wśród interesariuszy LSR, których przedstawiciele zasiadają w Radzie zdefiniowaliśmy grupę interesu sektora publicznego, a poza tym grupę interesu przedsiębiorców branży czasu wolnego. Przedsiębiorcy działający w turystyce to silna i liczna grupa, której przedstawiciele zrzeszają się w dwóch LOTach obejmujących swym zasięgiem obszar LGD, dlatego też uznaliśmy, że mogą mieć znaczący wpływ przy ocenie wniosków.

Członkowie Rady są wybierani i odwoływani przez Walne Zebranie spośród członków zwyczajnych stowarzyszenia. Rada może liczyć od 7 do 15 członków. W wybranej podczas Walnego Zebrania Członków w dn. 15.05.23 r. Radzie, zasiada: przedstawiciel OSP, osoba młoda, seniorzy, sołtysi, przedsiębiorca z branży czasu wolnego, czy przedstawiciele NGO działających na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Kompetencje członków Rady będziemy starali się podnosić organizując szkolenia zbieżne z zakresami wsparcia oraz procedurą oceny i wyboru wniosków.

Na czele Rady stoją Przewodniczący i Wiceprzewodniczący, którzy wybierani są przez Radę na pierwszym posiedzeniu. Członkowie organu przed każdym posiedzeniem w sprawie oceny wniosków pisemnie wypełniają oświadczenie poufności i bezstronności członka Rady. W ogólnodostępnych źródłach jest również badane ich ewentualne powiązanie z Wnioskodawcami. W wypadku zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości, co do bezstronności członka, np. ubieganie się przez niego o wybór operacji, przewiduje się procedurę wykluczenia takiego członka z udziału w dokonywaniu wyboru operacji.

5. Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym

Decyzje o kierunkach rozwoju stowarzyszenia i bieżącej działalności stowarzyszenia zapadają na wielu szczeblach. Najszerze i najbardziej partycypacyjne jest podejmowanie decyzji po zasięgnięciu opinii społeczeństwa. To rozwiązanie było stosowane w mniejszym lub większym zakresie na każdym z etapów tworzenia niniejszej LSR. Tym trybem w przyszłości będą konsultowane, co najmniej zmiany w LSR czy lokalnych kryteriach wyboru operacji. Będziemy również monitorować opinie społeczeństwa na temat działalności stowarzyszenia. Uwagi społeczeństwa dają nam świeże spojrzenie na naszą pracę, więc są cennym źródłem informacji. Pozostałe decyzje będą zapadać w kręgach stowarzyszenia. Najistotniejsze kwestie m.in. w zakresie powołania organów, zmian statutu czy zasad funkcjonowania systemu finansowego podejmuje Walne Zebranie Członków. Sprawy związane z prowadzeniem biura, koordynowaniem wdrażania LSR i aktualizacją/wprowadzaniem zmian na skutek zmiany przepisów/wytycznych, czy przyjmowaniem i odwoływaniem członków pozostają w kompetencji Zarządu. Rada z kolei skupia się na najbardziej szczegółowych kwestiach przy wdrażaniu LSR - to jest przyjmowaniu i istotnych zmianach LSR, ustanawianiu i zmianach lokalnych kryteriów wyboru. Całość kontroluje Komisja Rewizyjna, która co najmniej raz w roku musi poddać ocenie działalność stowarzyszenia i jego organów.

Na wniosek ¼ ogólnej liczby członków zwyczajnych stowarzyszenia lub Komisji Rewizyjnej może być również zwołane Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków. Członkowie zwyczajni w liczbie, co najmniej 5, mają również możliwość zgłaszania propozycji zmian do dokumentów, uchwalanie których leży w kompetencji poszczególnych organów stowarzyszenia.

Dodatkowo należy podkreślić, że poza informacją na Walnym Zebraniu członków, członkowie stowarzyszenia, którzy wyrazili chęć zaangażowania w planowane do realizacji działania aktywizacyjne (konkurs „Bursztynówka”, „Aktywny senior”, „Aktywne społeczeństwo”, wyjazd studyjny, impreza biegowa itp.), będą zapraszani do udziału w tych wydarzeniach w różnym charakterze (np. juror) oraz wyrażając chęć otrzymywania bieżących informacji, będą informowani o działalności stowarzyszenia zgodnie z zapisami „Planu komunikacji z lokalną społecznością” (zwanego dalej Planem komunikacji).

6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Zasady funkcjonowania LGD reguluje Statut z 15.05.2023 r oraz stosowne regulaminy. Władze Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” tworzą: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada.

Tabela 2. Dokumenty regulujące funkcjonowanie Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż”.

Nazwa dokumentu	Sposób uchwalania i aktualizacji dokumentu		Główne kwestie zawarte w dokumencie
	Organ uchwalający	Organ aktualizujący	
Statut Stowarzyszenia	Walne Zebranie Członków	Walne Zebranie Członków	<ul style="list-style-type: none"> - cele i zasady działania - prawa i obowiązki członka - zasady nabywania i utraty członkostwa w Stowarzyszeniu i organach - ogólne kompetencje organów - opis organów stowarzyszenia oraz ich zadań, kompetencji - majątek i gospodarka finansowa LGD
Regulamin Zarządu	Walne Zebranie Członków	Walne Zebranie Członków	<ul style="list-style-type: none"> - opis kompetencji i zasad reprezentatywności Zarządu wraz ze wskazaniem podziału zadań pomiędzy członków - zasady zwoływania posiedzeń Zarządu - sposób podejmowania decyzji/uchwał - zasady protokolowania posiedzeń Zarządu
Regulamin Rady	Rada	Rada	<ul style="list-style-type: none"> - reprezentatywność składu Rady - zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady - zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji - dokumentacja z posiedzeń Rady

Regulamin Biura	Zarząd	Zarząd	<ul style="list-style-type: none"> - zasady funkcjonowania biura LGD - zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników - zakres obowiązków pracowników - zasady rozwoju kompetencji pracowników
-----------------	--------	--------	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż”.

II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

7. Opis obszaru LGD i jego spójności

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju obejmuje 7 gmin: wszystkie gminy wiejskie powiatu łęborskiego: Cewice, Nowa Wieś Łęborska, Wicko oraz gminę miejską Łeba (za wyjątkiem miasta Łęborka, który ma > 30 tys. mieszkańców) oraz 3 gminy powiatu wejherowskiego: Choczewo, Gniewino i Wejherowo. Gminy Gniewino oraz Wejherowo realizowały LSR na lata 2014-2020. Łącznie 71 147 mieszkańców.

We wszystkich wymienionych gminach może być realizowana strategia w Ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (zwanego dalej RLKS) w ramach 3 funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (zwanego dalej EFRR), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskiego Funduszy Społecznego Plus (EFS+).

Tabela 3. Powierzchnia gmin, gęstość zaludnienia, liczba i struktura wiekowa ludności wchodzących w skład LGD.

Lp.	Powiat	Gmina	Rodzaj gminy	Powierzchnia w km ²	Gęstość zaludnienia w os/1 km ²	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób do 25 lat	Liczba osób w wieku 60+	Procento wy udział ludności 60+ do ogółu ludności
1	łęborski	Łeba	miejska	17	196	3 238	661	1062	32,80%
2		Cewice	wiejska	188	40	7 434	2 511	1394	18,75%
3		NWL	wiejska	270	50	13 409	4 150	2748	20,49%
4		Wicko	wiejska	215	26	5 651	1 646	1219	21,57%
5	wejherowski	Choczewo	wiejska	183	28	5 120	1 435	1305	25,49%
6.		Gniewino	wiejska	176	42	7 418	2 365	1489	20,07%
7.		Wejherowo	wiejska	194	149	28 877	10 150	4261	14,75%
Razem				1 243	57	71 147	22 918	13 478	18,94%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020.

Granice obszaru w większości są naturalne, wyznaczone przez ukształtowanie terenu. Od północy granicę obszaru LGD wyznacza Morze Bałtyckie, od zachodu w części rzeka Łeba od wschodu powiat pucki oraz miasta Reda i Rumia. Rzeźba terenu na tym obszarze to młodoglacjalne wzniesienia morenowe i równiny sandrowe porożcinane pradolinami o płaskim dnie. Takie zróżnicowane ukształtowanie terenu ma wpływ na wydzielenie w podprovincji Pobrzeża Południowobałtyckiego, (na którym zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym wg. J. Kondrackiego¹ leżą gminy należące do Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż”) regionów niższego rzędu: środek obszaru przecina Pradolina Łeby, centralna część obszaru położona jest na Wysoczyźnie Żarnowieckiej, zachodni kraniec gminy Nowa Wieś Łęborska leży na Wysoczyźnie Damnickiej, strefa nadmorska należy do Wybrzeża Słowińskiego, a Gmina Cewice oraz południowa część gmin Nowa Wieś Łęborska i Wejherowo leżą w obrębie Pojezierza Kaszubskiego już w podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich. Poniżej przedstawiono mapę obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin, która wskazuje jednoznacznie na spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.

¹ J. Kondracki, „Geografia regionalna Polski”, 2009, PWN

Rysunek 1. Mapa obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2023-2027.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy www.pl.mapy.cz

Liczba mieszkańców obszaru systematycznie wzrasta (tab. 4), co jest zasługą dobrych warunków osiedleńczych w gminie Wejherowo. Trendu wzrostowego nie obniża nawet występujący w gminach nadmorskich spadek liczby ludności. Na tym tle widać wyższy odsetek osób 60+, które gminy nadmorskie zamieszkują (tab. 3) (szerzej ten temat wraz z zestawieniem na tle osób w wieku produkcyjnym opisano w rozdziale IV.9). W tej sytuacji należy zadbać o zatrzymanie na obszarze osób młodych, które na utrzymanie seniorów będą pracować.

Tabela 4. Liczba ludności w latach.

Liczba ludności	2010	2013	2015	2018	2020
Łeba	3 911	3 824	3 789	3 675	3 238
Cewice	7 318	7 356	7 531	7 585	7 434
Nowa Wieś Lęborska	13 195	13 378	13 511	13 580	13 409
Wiczo	5 916	6 046	5 968	6 073	5 651
Choczewo	5 704	5 647	5 630	5 529	5 120
Gniewino	7 134	7 329	7 425	7 438	7 418
Wejherowo	21 300	23 039	24 067	25 818	28 877
suma	64 478	66 619	67 921	69 698	71 147

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ludność obszaru to w dużej mierze potomkowie pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych (PGR-y istniały we wszystkich gminach członkowskich), dlatego też likwidacja PGR-ów pozostawiła po sobie negatywne skutki gospodarcze i społeczne (szerzej na ten temat w rozdz. IV.10.3), z którymi mieszkańcy borykają się do dziś. Na tym tle dominują małe gospodarstwa rolne do 5 ha.

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju jest również spójny pod kątem historycznym i wynikającej z bogatych dziejów wielokulturowości. W XIII wieku większość terenów znajdowała się w granicach kasztelani białogardzkiej (od miejscowości Białogarda), stanowiącej teren graniczny między Pomorzem Środkowym, a Pomorzem Gdańskim. Mieszkał tu również Książę pomorski Racibor, później ziemia trafiła pod władanie Zakonu Krzyżackiego.² W II. Poł XIV w komtur gdański Zakonu Krzyżackiego Dawid von Cammerstein zrównał z ziemią grody w Białogardzie i Salinie i utworzył wójtostwo lęborskie. Obszar wójtostwa wyznaczały naturalne granice rzeka Łeba, dolina Piaśnicy, Jezioro Żarnowieckie i wybrzeże Bałtyku, czyli w przybliżeniu pokrywał się z obszarem dzisiejszej LGD. Do wspólnej historii regionu odwołują się herby powiatów wejherowskiego i lęborskiego. Na obu znajduje się czarny gryf - symbol księstwa kaszubskiego. W herbie powiatu lęborskiego wskazano pograniczny charakter regionu umieszczając w nim również gryfa czerwonego symbolizującego ziemie książąt pomorskich³. Późniejsze dzieje regionu jak zabór pruski czy przesiedlenia ludności m.in. w ramach akcji „Wisła” do dziś mają wpływ na wielokulturowość naszego regionu.

² J. Rajman „Grody średniowieczne, a kasztelańskie miasta”, Słupskie Prace Geograficzne 6, 2009

³ www.powiat-lebork.com

Równoleżnikowo obszar przecina ważna dla transportu towarowo - osobowego droga krajowa nr 6 łącząca Trójmiasto ze Szczecinem. Niemal równolegle do niej biegnie linia kolejowa 202, o strategicznym znaczeniu ogólnopolskim. Obie mają ważny wpływ na rozwój gospodarczy w regionie i świadczą o jego spójności w tym zakresie. Do obu szlaków komunikacyjnych w najbliższych latach doprowadzone zostaną projektowane: linia kolejowa i droga, które połączą te strategiczne linie transportowe z planowaną budową elektrowni jądrowej Lubiatowo-Kopalino w gminie Choczewo.

Gminy spaja także energetyka odnawialna, która rozwija się systematycznie od lat. Oprócz największej w Polsce Elektrowni Szczytowo-Pompej Żarnowiec działają farmy wiatrowe i fotowoltaiczne, a wszystko to dzięki dobrym warunkom geograficznym do lokalizacji tego typu inwestycji.

III. Partycypacyjny charakter LSR

Przygotowanie lokalnej strategii rozwoju było dokumentem uspołecznionym. W kluczowe etapy tworzenia LSR byli zaangażowani mieszkańcy, choć za opracowanie treści strategii na podstawie zebranych danych odpowiedzialne było biuro LGD przy wsparciu członków Zarządu. Powołano również zespół roboczy, w którego skład weszli przedstawiciele samorządów oraz organizacji pozarządowych. Celem zespołu było przede wszystkim pośredniczenie w wymianie informacji pomiędzy zespołem opracowującym LSR, a lokalną społecznością, współorganizowanie spotkań konsultacyjnych dla lokalnej społeczności, udostępnianie dokumentów strategicznych będących w dyspozycji samorządów, stały kontakt z biurem LGD i wzajemna wymiana informacji o postępach prac, a w dalszej kolejności również konsultowanie dokumentu na poszczególnych etapach. W trakcie konsultacji społecznych zachęcano uczestników spotkań do dołączenia do grupy roboczej, jednak bez większych sukcesów. Jedynie branża zajmująca się polityką społeczną wyraziła dalsze zaangażowanie w prace nad tworzeniem LSR i z pewnością z tej oferty także po przyjęciu LSR będziemy korzystali, gdyż doświadczenie tych osób jest dla nas bezcenne. Oprócz tego pozyskano kontakty do sołtysów, KGW, OSP z obszaru objętego strategią, więc wszelkie informacje o ankietach czy spotkaniach trafiły „pod strzechy”. Część sołtysów umieściła informacje o możliwości wypełnienia ankiety dotyczącej jakości życia na obszarze oraz warsztatach dialogu społecznego na tablicach/słupach informacyjnych. Wydrukowane ankiety dostępne były w urzędach gmin. Informacje były również dystrybuowane na fanpage'ach soleckich oraz forach mieszkańców, do których udało się dotrzeć i których administratorzy wyrazili zgodę. W mieście Łeba i gminie Cewice do zaproszenia na warsztaty dialogu społecznego wykorzystano również system powiadamiania sms, do którego zapisanych jest łącznie ok. 1600 mieszkańców. Żeby zwiększyć zaangażowanie mieszkańców w wypełnianie ankiet dotyczących jakości życia na obszarze zorganizowano konkurs, w którym nagrodami były bony zakupowe do sklepu elektronicznego. Sposoby komunikacji online, które okazały się być najskuteczniejsze, powielano w kolejnych etapach konsultacji. Zapraszając do udziału w konsultacjach dbaliśmy o to, aby przestrzegać zasady równości kobiet i mężczyzn oraz równości szans ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek czy orientację seksualną. Wszystkie uwagi były analizowane niezależnie od tego, kto je zgłaszał.

Informacje o zastosowanych metodach w poszczególnych etapach budowania strategii, zapewniających partycypację mieszkańców przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 5. Zastosowane metody partycypacji w poszczególnych etapach tworzenia LSR na lata 2023-2027.

Etap	Diagnoza i analiza SWOT	Określenie celów i wskaźników oraz opracowanie Planu działania	Opracowanie zasad wyboru i ustalania kryteriów wyboru operacji	Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji	Przygotowanie planu komunikacyjnego
Metoda					
Analiza dokumentów zastanych (desk research)	x		x		x
Spotkania fokusowe	x				
Badania ankietowe	x	x			x
Ankieta pogłębiona	x				
Wywiad indywidualny		x			x
Wywiad grupowy			x		
Wywiad ekspercki	x	x			
Warsztaty dialogu społecznego	x				

Spotkania konsultacyjne	x	x	x	x	x
Formularz zgłaszania uwag/ konsultacje online	x	x		x	x
Fiszki projektowe		x			
Analiza wyników ewaluacji		x	x	x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zrealizowanych metod partycypacji.

W dalszej części przedstawiono charakterystykę przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością lokalną, wskazując na zastosowaną w każdym przypadku metodę partycypacji, skalę i zakres konsultacji oraz przekrój społeczny uczestników konsultacji. Poszczególne etapy i zastosowane w nich metody często się ze sobą krzyżują i nie są wyraźnie rozdzielone, np. w pierwszej opublikowanej ankiecie umieszczono pytania, które posłużyły do opracowania strategii w kilku kluczowych etapach.

- Etap tworzenia diagnozy i analizy SWOT

Od metody desk research rozpoczęto prace nad treścią Lokalnej Strategii Rozwoju. Metodę tą wykorzystano w analizie danych udostępnianych publicznie, w tym bazy danych statystycznych, dokumentów strategicznych, sprawozdań, raportów analiz, opracowań dotyczących problematyki tworzenia strategii.

Zebrane dane były punktem wyjściowym do stworzenia ankiet pogłębionych kierowanych do specjalistów związanych zawodowo z zagadnieniami wynikającymi z zapisów Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (zwanego dalej PS WPR) oraz Programu Funduszy Europejskich dla Pomorza 2021 -2027 (zwanym dalej FEP). Bez odpowiedzi na ankiety pozostawiły nas Powiatowe Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Powiatowe Cechy Rzemiosł czy Słowiński Park Narodowy. Jednakże odpowiedzi z Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Powiatowych Urzędów Pracy dodatkowo uzupełnione wywiadami eksperckimi okazały się cennym źródłem informacji. W doprecyzowaniu ankiety pogłębionej w wywiadzie dotyczący rynku pracy i przedsiębiorczości z dnia 03.06.22 r. uczestniczyła Pani Barbara Potrykus z PUP Wejherowo, a 29.06.22 r. Pani Paulina Kosowska z PUP Lębork. W kwestii planowanych inwestycji rządowych związanych z budową elektrowni atomowej w gminie Choczewo przeprowadzono wywiad z przedstawicielem spółki Polskie Elektrownie Jądrowe - Przemysławem Rug (14.12.22 r.), w zakresie turystyki i produktów lokalnych z prezes LOT Łeba – Błękitna Kraina Ewą Horanin w dniu 08.09.22 r. Rozmowy były również cennymi źródłami informacji i inspiracji na temat grup docelowych, do których kierowane może być wsparcie w ramach podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej. Były również punktem wyjścia do dalszych dyskusji na temat kryteriów wyboru w kolejnych etapach konsultacji.

W terminie od 23.05.22 r. do 31.07.22 r. trwały badania ankietowe wśród wszystkich mieszkańców obszaru na temat m.in. jakości życia na obszarze, dostępu do usług, grup defaworyzowanych na rynku pracy i marginalizowanych w społeczeństwie, czy przyszłych metod komunikacji. Ankiety były dystrybuowane w wersji papierowej za pośrednictwem gmin i na Walnym Zebraniu członków LGD 26.05.22 r. Najwięcej ankiet wypełniono online za pośrednictwem formularza google forms, a były umieszczane na różnych forach, w mediach społecznościowych i stronach www, o których pisaliśmy powyżej. Informacje o ankietyzacji wywieszono też na słupach i tablicach ogłoszeniowych. W sumie wpłynęły 204 ankiety. Zachętą do wzięcia udziału w badaniu był konkurs „Lokalna strategia rozwoju szansą dla nas”, w którym wzięło udział 131 osób spośród ankietowanych. Wyniki ankiet przeanalizowano, na ich podstawie uzupełniono diagnozę obszaru.

Przeprowadziliśmy również jedno spotkanie fokusowe dotyczące polityki społecznej, na które zaprosiliśmy przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej, centrów pomocy rodzinie, przedstawicieli zespołów orzekania o niepełnosprawności, przewodniczących gminnych komisji zajmujących się kwestiami polityki społecznej, domów pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, które w celach statutowych mają pomoc osobom marginalizowanym lub zrzeszające takie osoby, przedstawicieli klubów emerytów, klubów seniora itp. Spotkanie odbyło się w miejscu dostępnym dla osób z niepełnosprawnościami tj. w CIT w Choczewie- 23.08.22 r. Uczestniczyło w nim 11 osób. Zebraniem przedstawiliśmy zakres operacji możliwy do wsparcia w ramach polityki oraz infrastruktury społecznej, wyniki ankiet w kwestii osób marginalizowanych oraz dane zebrane z dokumentów „Ocena zasobów polityki społecznej za 2020” ze wszystkich gmin członkowskich. W zespołach pracowaliśmy nad ustaleniem grup potrzebujących wsparcia na obszarze LSR, które można by skutecznie wesprzeć w ramach dostępnych środków i zasobów. Efektem tych warsztatów było określenie grup docelowych, do których będziemy kierowali wsparcie w ramach przedsięwzięć związanych z usługami i infrastrukturą społeczną oraz wstępna wizja celu i przedsięwzięć dotyczących polityki społecznej. Zebrani wyrazili chęć dalszej współpracy w kolejnych etapach budowania LSR.

Na tym etapie zorganizowaliśmy również 6 warsztatów dialogu społecznego. Zapraszano na nie wszystkich mieszkańców, kanałami opisanymi w pierwszej części rozdziału. Z list obecności wynika, że uczestniczyli w nich seniorzy, osoby

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

młode, sołtysi, radni, przedsiębiorcy/rolnicy i przedstawiciele organizacji pozarządowych - łącznie 61 osób. Prezentowaliśmy możliwy zakres wsparcia w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (zwanego dalej RLKS) i etapy powstawania LSR. W formie warsztatowej (w zależności od zaangażowania i wielkości grupy: burza mózgów, okrągły stół) analizowaliśmy potencjał obszaru, pytaliśmy o grupy marginalizowane i tworzyliśmy analizę SWOT. Efekty warsztatów porównywaliśmy z danymi statystycznymi w poszczególnych zakresach oraz wynikami ankiet wśród mieszkańców. Spotkania te odbyły się na przełomie sierpnia i września 2022 r.

W międzyczasie na zaproszenie gmin członkowskich i na wnioski sołtysów (Choczewa, Cewic, Gniewina i Wicka) uczestniczyliśmy w spotkaniach konsultacyjnych dotyczących tworzenia koncepcji Smart Village oraz ewentualnej późniejszej realizacji zapisów tych koncepcji. Efektem tych spotkań jest deklaracja od 40 sołectw przystąpienia do projektu grantowego na realizację koncepcji SV (wraz z deklaracjami z gmin Nowa Wieś Lęborska i Wejherowo, w których odrębne konsultacje się nie odbywały).

Zwieńczeniem opisanych wyżej etapów było opublikowanie na www.bursztynowypasaz.pl wstępnej diagnozy obszaru. Mieszkańców poprosiliśmy o uwagi sugestie do zamieszczonego materiału za pośrednictwem formularza zgłaszania uwag lub w innej dowolnej formie. Wpłynęło 8 bardzo szczegółowych i merytorycznych uwag. Wszystkie przeanalizowały osoby odpowiedzialne na pisanie LSR, a że wszystkie były słuszne, więc nie podlegały dalszym konsultacjom. Większość, została uwzględniona w diagnozie. Te kwestie, do których się nie odniesiono albo nie pokazują zależności mających wpływ na obszar, albo dane nie są gromadzone/ możliwe do zdobycia.

- Etap określenia celów, wskaźników oraz opracowanie Planu działania

Pierwszą wstępną wizję celów oraz wymiernych rezultatów zaprezentowano na spotkaniu konsultacyjnym w Gościnnie 28.11.22 r. Wskazano również proponowane branże, jakie chcielibyśmy wspierać w ramach konkursów związanych z rozwojem przedsiębiorczości, które wynikały z opracowanej diagnozy. Mimo cennych uwag, jakie wnieśli zebrani, frekwencja była mała (5 osób), więc te same cele omówiono również z członkami Stowarzyszenia podczas Walnego Zebrania Członków dnia 09.12.22 r. Nie wniesiono żadnych uwag.

Dodatkowo pod uwagę wzięto wyniki ewaluacji zewnętrznej i zalecenia z raportu końcowego, dotyczące m.in. kierowania projektów mniejszych niż dotychczas do NGO. W tym zakresie planujemy w ramach PS WPR projekty partnerskie i realizowane w partnerstwie, aby zgodnie z zaleceniami odciążyć NGO organizacyjnie i finansowo.

Sformułowano 3 cele, uzupełniono o wskaźniki wynikające z programów oraz w zakresie, do których zebrano fiszki projektowe od samorządów gminnych również o wartości wskaźników i dostępne kwoty. Aby określić zainteresowanie rozwojem pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych wraz z LGD "Kaszubska Droga" skorzystaliśmy z uprzejmości Pomorskiej Izby Rolniczej Biura Powiatowego w Wejherowie, której Zarząd podczas spotkań na przełomie roku 22/23 zbierał ankiety od rolników. Były one również publikowane online. Tu również o pomoc w publikacji ankiet poprosiliśmy podmioty wskazane w I części rozdziału. Wpłynęło 15 ankiet. W zakresie sytuacji i potrzeb seniorów, podczas imprezy Aktywny Senior w Gminie Wejherowo 27.01.23 r. również zbierano ankiety i przy okazji była to okazja do rozmów na temat zadań, na jakie przeznaczyć środki w ramach przedsięwzięć kierowanych do seniorów związanych z aktywizacją oraz ze wsparciem w codziennym funkcjonowaniu. W sumie podczas tego wydarzenia zebrano 82 ankiety dotyczące nie tylko sytuacji i potrzeb seniorów, ale także preferowanych metod komunikacji. Przeprowadzono również wywiady z kilkunastoma osobami starszymi i ich opiekunami. Kolejne 40 ankiet w tym zakresie wypełniono drogą elektroniczną. W lutym opracowano i drogą elektroniczną rozpowszechniono ankietę dotyczącą sytuacji społecznej i zawodowej ludzi młodych. Otrzymaliśmy 65 odpowiedzi. Po opracowaniu i zebraniu kolejnych fiszek projektowych oraz wywiadach eksperckich z Anną Stasiak z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wicku (09.02.23 r.), Joanną Doppke i Bartłomiejem Koszałką z Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego w Wejherowie i Lęborku (16.02. i 24.02.23 r.), Piotrem Januszewskim członkiem LGD, rolnikiem i właścicielem gospodarstwa agroturystycznego (20.02.23 r.) czy Szymonem Lagą właścicielem firmy „Wodnik pływanie i rowery” (09.03.23 r.) zweryfikowano zapisy w budżecie celów i przedsięwzięć oraz urealniono wartości wskaźników.

Przy opracowaniu Planu działania zwrócono uwagę, aby był on zgodny z celami zrównoważonego rozwoju, opracowanymi przez ONZ. W tym kontekście widać, że nasza strategia będzie realizować przedsięwzięcia w zgodzie ze środowiskiem naturalnym i z uwzględnieniem potrzeb grup najmniej uprzywilejowanych, w tym szczególnie z celami:

- Dobre zdrowie i jakość życia	- Mniej nierówności
- Równość płci	- Życie pod wodą
- Wzrost gospodarczy i godna praca	- Życie na lądzie
- Czysta i dostępna energia	

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Tak przygotowany plan przedstawiono branży zajmującej się polityką społeczną, na spotkaniu konsultacyjnym online 09.03.23 r. Podczas konsultacji przedstawiono sformułowane cele strategii, związane z dziedziną zainteresowania zebranych i przypisane do nich przedsięwzięcia. Przeanalizowano dostępne kwoty dla poszczególnych przedsięwzięć (a w ramach przedsięwzięć do grantów), ustalono potrzeby oraz wartości wskaźników. Podobne konsultacje odbyto z grupą roboczą podczas spotkania w Cewicach 17.03.23 r.

Po spotkaniu przeprowadzono jeszcze wywiad z opiekunem Klubu Rodziny w Cewicach Panią Elwirą Domarow (06.04.23 r.) m.in na temat celu działania, rekrutacji i efektów działania Klubu Rodziny, które to kluby planujemy wspierać ze środków EFS+ w ramach jednego z przedsięwzięć. Ostatecznie 26.04.23 r. opublikowano gotowy Plan działania wraz z budżetem. Podobnie jak w poprzednim etapie, tu również prosiliśmy o uwagi, wpłynęła jedna uwaga dotycząca błędów rachunkowych oraz planowanych do wspierania branż. Sugestie zostały uwzględnione. Gotową LSR rozesłano do wszystkich członków Stowarzyszenia, a budżet z Planem działania omówiono podczas Walnego Zebrania Członków 15.05.23 r.

- Etap Opracowania zasad wyboru i ustalania kryteriów wyboru operacji.

W tym etapie rozpoczęto od analizy wyników ewaluacji zewnętrznej oraz analizy ankiet, jakie wypełniali podczas składania wniosków nasi wnioskodawcy w zakresie jakości kryteriów. Wnioski przedstawiono podczas spotkania gremium, które najlepiej „czuje” wartość kryteriów tj. na posiedzeniu Rady w dniu 20.02.23 r. Ustalono, które kryteria z dotychczasowych są najbardziej wartościowe i warto je przenieść do oceny przyszłych naborów, które trzeba zmodyfikować, a które pominąć. Przeanalizowano również przedsięwzięcia, w których warto pokusić się o projekty innowacyjne i jaki poziom innowacyjności powinien być punktowany. Rozmawiano o konieczności uwzględnienia w kryteriach zasady „nie czyni poważnych szkód”. Rada zwróciła uwagę, że w tym kontekście należało by zwrócić uwagę na to, co dzieje się ze sprzętem wycofywanym z eksploatacji przez przedsiębiorców w ramach kryterium dotyczącego wpływu na środowisko naturalne. Kryterium to powinno być zróżnicowane punktowo również w zakresie zakupu maszyn i urządzeń energooszczędnych lub wytworzonych z komponentów pochodzących z recyklingu.

Podczas spotkania przeanalizowano sposób komunikacji ze społecznością w sprawie ustalania i zmiany kryteriów oraz zasad wyboru tak, aby uniknąć subiektywnych uwag ze strony potencjalnych wnioskodawców.

O propozycjach kryteriów w zakresie polityki społecznej oraz przedsiębiorczości w branżach powiązanych z tą dziedziną rozmawiano również podczas wspomnianego już wyżej spotkania konsultacyjnego online 09.03.23 r. Zebrani zaakceptowali definicję innowacyjności proponowaną dla usług społecznych. Ustalono, że opracowanie szczegółowych kryteriów wyboru również powinno być konsultowane z branżą, chociażby drogą e-mailową. Za to na spotkaniu z grupą roboczą, o którym też już pisaliśmy zaprezentowano propozycje przykładowych kryteriów, które wypracowano na konsultacjach z Radą i specjalistami od polityki społecznej. Ustalono, że kryterium dotyczące innowacyjności poza przedsięwzięciami związanymi z usługami społecznymi czy działaniami aktywizacyjnymi, powinno znaleźć się w przedsięwzięciach dotyczących przedsiębiorczości i być zróżnicowane w zależności od skali zasięgu tej innowacyjności. Zebrani potwierdzili, że dotychczas stosowany podział kompetencji organów jest logiczny i zasadny, więc procedura wyboru i aktualizacji procedur w dalszym ciągu powinna być przyjmowana przez Zarząd, jednak zarówno Rada (w wyniku stosowania tych procedur), jak i Komisja Rewizyjna (w wyniku zgłaszanych uwag m.in. od Wnioskodawców) mogą proponować zmiany, które usprawnią procedury. Kryteria z racji tego, że są stosowane przez Radę, to praktyka pokazała, że Rada najlepiej wie, jakich zmian wymagają i to Rada powinna je przyjmować i zmieniać, poprzedzając decyzje konsultacjami online. Tutaj jednak również dopuszcza się możliwość zgłaszania propozycji zmian zgodnie z zapisami statutu.

- Etap Opracowania zasad monitoringu i ewaluacji.

Prace nad tym etapem rozpoczęto od analizy wyników ewaluacji zewnętrznej w tym zakresie. Wyciągnięte wnioski przedstawiono Zarządowi Stowarzyszenia i podjęto decyzję o modyfikacji dotychczasowych zapisów zasad monitoringu i ewaluacji w następującym zakresie:

- monitorowanie efektów wdrażania LSR w podziale na gminy,
- rezygnacja ze spotkań analityczno-refleksyjnych,
- poddawanie pod ocenę działalności stowarzyszenia jedynie w przypadku negatywnych ocen działalności biura, czy oceny Rady przez mieszkańców (oceny niższe niż dobra lub bardzo dobra) lub zastrzeżeń ze strony organu nadzoru,
- negatywne oceny poddaje się ewaluacji wewnętrznej prowadzonej przez Zarząd, który wypracowuje działania naprawcze, zaś w przypadku, gdy negatywna ocena dotyczy pracy Zarządu, pod obrady Komisji Rewizyjnej,
- przeprowadzona zostanie, co najmniej jedna ewaluacja zewnętrzna.

Powyższe modyfikacje przedstawiono podczas spotkania konsultacyjnego 17.03.23 r. i spotkały się one z akceptacją zebranych. Gotowy plan monitoringu i ewaluacji przedstawiono do konsultacji online 13.04.23 r. Nie wniesiono żadnych uwag.

- Etap Przygotowania Planu komunikacji.

Przygotowanie Planu komunikacji krzyżowało się z pozostałymi etapami prac nad strategią. W pierwszej kolejności zastosowano metodę desk reaserch i dokonano analizy realizacji Planu komunikacji stanowiącego załącznik nr 5 do Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023 oraz aktualnych trendów zachodzących na rynku marketingowym. Przeanalizowano również zalecenia z przeprowadzonej ewaluacji zewnętrznej i na tej podstawie sformułowano pytania ankietowe o preferowane metody komunikacji skierowane do mieszkańców: seniorów, rolników oraz osób młodych. O kanałach wymiany informacji rozmawiano również podczas wywiadów indywidualnych z przytaczanymi już wcześniej rozmówcami tj. z seniorami, kierownikami ODR oraz kierownikiem OPS w Wicku. Preferowane przez różne grupy społeczne metody komunikacji były prezentowane i dyskutowane podczas spotkań konsultacyjnych 09 i 17.03.23 r. Wszystkie sugestie z tych konsultacji uwzględniono i ostatecznie w wypracowanym Planie Komunikacji kładziemy nacisk na 5 celów komunikacji ze społecznością, z zastosowaniem różnych kanałów. Gotowy „Plan Komunikacji ze społecznością lokalną na lata 2023-2027” umieszczono na www.bursztynowypasaz.pl do konsultacji społecznych w dniu 13.04.23 r. Nie zgłoszono żadnych uwag.

Materiały z konsultacji społecznych opisanych w przedmiotowym rozdziale były na bieżąco analizowane, wzbogacały kolejne etapy konsultacji oraz posłużyły do opracowania poszczególnych rozdziałów Strategii, w tym w diagnozy i analizy SWOT, formułowania celów, przedsięwzięć oraz Planu komunikacji. Zespół tworzący strategię analizował dane z przeprowadzonych konsultacji pod kątem ich przydatności na potrzeby tworzenia LSR, decydując o ich przyjęciu lub odrzuceniu. Odrzucano tylko te wnioski, które po przeanalizowaniu nie wykazały szczególnych zależności i zmienności w latach czy były niezgodne z przepisami prawa krajowego, zasadami PS WPR i zadaniami delegowanymi dla LGD w ramach FEP lub niemożliwe do realizacji w związku z posiadanymi środkami/zasobami albo też, gdy wnioski sobie zaprzeczały. Odrzucono np. wnioski dotyczące potrzeby budowy dróg, budowy światłowodu czy zapewnienia lepszego transportu publicznego przez samorzady gminne, gdyż są to zakresy niewpisujące się w Program czy też niebędące w kompetencji małych gmin. Przy analizie grup defaworyzowanych nie uwzględniono także głosów osób, które nie dostrzegają w swoim otoczeniu żadnych osób w trudnej sytuacji/ marginalizowanych. Zasadniczym tematem w kontekście, którego pojawiały się sprzeczne wnioski, była budowa elektrowni atomowej i infrastruktury jej towarzyszącej. Wysłuchaliśmy głosów zarówno zwolenników, jak i przeciwników inwestycji. Jednak ostatecznie pomimo początkowych głosów, aby wspierać dofinansowaniem branże budowlane, które mogłyby stać się bardziej konkurencyjne by być zaangażowane przy budowie „atomówki”, pominęliśmy PKD związane z budownictwem. Po przeanalizowaniu wszystkich uwag i w związku z tym, że ewentualna zmiana lokalizacji elektrowni zaważyłaby na aktualności zapisów Strategii, zdecydowano by nie skupiać się na przedsięwzięciach uzależnionych od tej inwestycji tylko takich branżach, na które również gdyby elektrownia nie powstała, byłby nadal popyt.

Dane i wnioski pozyskane z konsultacji mają swoje odzwierciedlenie w zapisach analizy potrzeb, określeniu osób w niekorzystnej sytuacji w tym na rynku pracy i marginalizowanych społecznie, w celach i wskaźnikach LSR. Najważniejsze wnioski płynące z konsultacji społecznych, które zadecydowały o ostatecznym jej kształcie to przede wszystkim: uznanie za grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej i wymagające wsparcia :

- z powodu ograniczenia w dostępie do usług medycznych, ograniczenia komunikacyjnego, ruchowego itp. **osoby z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów,**

Z kolei za grupy w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w wyniku analizy ankiet, wniosków ze spotkań i danych z Powiatowych Urzędów Pracy uznano:

- wśród kobiet: **matki dzieci do lat 6,**
- **osoby z niepełnosprawnościami,**
- osoby poszukujące zatrudnienia z następujących grup:
  - **osoby bezrobotne 50+,**
  - **osoby bezrobotne młode do 25 lat.**

Wyodrębniono również inne grupy szczególnie istotne z punktu widzenia wdrażania LSR:

- z powodu starzenia się społeczeństwa i wrastającej liczby osób starszych w populacji itp. - **seniorów 60+** (odrębne podejście do seniorów aktywnych oraz wymagających opieki)
- z powodu słabszej kondycji ekonomicznej itp. **rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach**

- z powodu małego zaangażowania w życie lokalne, niewystarczającej dostępności do usług czasu wolnego na obszarze itp. **osoby młode do 25 lat**

- z powodu ograniczenia w dostępie do usług wspierających rodziny, w wyniku negatywnych skutków, jakie przyniosła pandemia itp. **dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych** (wsparcie jedynie z EFS+).

Ww. grupy chcemy wpierać dedykując im punkty w ramach lokalnych strategii rozwoju lub środki w ramach całego Przedsięwzięcia. Włączamy również seniorów, osoby młode oraz osoby reprezentujące organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami do Rady, która będzie oceniać wnioski.

Istotne było również ustalenie branż, których wspieranie przyczyni się do realizacji zaplanowanych celów. Za branże niezbędne do realizacji celów LSR w kontekście podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru uznano branże czasu wolnego oraz branże związane z produkcją i sprzedażą spożywczych produktów lokalnych, a w kontekście utrudnionego dostępu do usług konsumpcyjnych: branże medyczną i paramedyczną oraz usługi wspierające rodziny.

W przedsięwzięciach związanych z rozwojem komercyjnych usług czasu wolnego będziemy premiować projekty innowacyjne. Konsultacje nie pomogły w ustaleniu ogólnej definicji innowacyjności, dlatego odrębna definicja będzie stosowana w przedsięwzięciach przyczyniających się do tworzenia miejsc pracy, zaś inna definicja powstała w kontekście realizacji innowacyjnych projektów partnerskich/ w partnerstwie oraz usług społecznych. Do realizacji projektów innowacyjnych chcemy podejść dwuetapowo: I- nauczyć wnioskodawców/ grantobiorców, czym w danym Przedsięwzięciu jest innowacja, II – nagrodzić (punktami w lokalnych kryteriach wyboru) za realizację projektów innowacyjnych. Do innowacji będziemy przygotowywać wnioskodawców już podczas szkoleń, pokazując przykłady zrealizowanych w naszym LGD projektów innowacyjnych oraz prezentować podczas kampanii informacyjnej przed naborami wniosków innowacyjne projekty w odpowiedniej tematyce, realizowane na obszarze, w Polsce czy na świecie. Planujemy formę prezentacji odpowiednią do grupy obiorców, o czym szczegółowo rozpisaliśmy się w Planie komunikacji.

W planowaniu LSR ważne było również podjęcie takich kroków, aby dać szansę na realizację projektów przez NGO. Doświadczenia obecnej perspektywy pokazały, że realizacja projektów o wartości, co najmniej 50 tys. złotych, w których wypłata odbywała się w formie refundacji była dla wielu organizacji nie do przejścia. Ustalono więc, że przedsięwzięcia kierowane do NGO będą realizowane w formie grantów realizowanych w dłuższej perspektywie i bardziej złożonych oraz projektów partnerskich/ w partnerstwie w trybie konkursowym, w których dopuszcza się jako partnera instytucje publiczne, ale z mniejszą liczbą punktów w lokalnych kryteriach. Uzgodniliśmy również, że będziemy pośredniczyć w kojarzeniu partnerów zarówno z obszaru, jak i spoza tak, aby organizacje mogły czerpać nawzajem ze swoich doświadczeń.

Oczekiwanym rezultatem podjętych na etapie konsultacji działań jest wzrost zainteresowania działalnością LGD, jako podmiotu wpływającego na rozwój obszarów wiejskich w zakresie przedsiębiorczości, usług społecznych, infrastruktury, aktywizacji i integracji lokalnej społeczności oraz postrzeganie nas jako podmiotu wspierającego osoby w niekorzystnej sytuacji czy partnera w realizacji innych projektów.

Oddolny udział mieszkańców w opracowaniu strategii nie kończy się na tym etapie. Będziemy poszukiwać dodatkowych środków na realizację inicjatyw, jakie zgłaszali mieszkańcy w ankietach dotyczących potrzeb. Z kolei w kwestii samej LSR, w sytuacji, gdy zajdą istotne okoliczności – możliwa jest aktualizacja dokumentu w trakcie wdrażania LSRz uwzględnieniem opinii mieszkańców.

W pracach przy realizacji LSR zadbamy o to, aby wszystkie nasze działania realizowane były z uwzględnieniem zasad horyzontalnych określonych w art. 9 wspomnianego w rozdziale I rozporządzenia 2021/1060 w tym: w poszanowaniu praw podstawowych oraz przestrzeganiu Karty praw podstawowych UE, z zachowaniem równości kobiet i mężczyzn, równi szans i niedyskryminacji za względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Również w kolejnych etapach nasze działania będą zgodne z celami zrównoważonego rozwoju i będą wspierać ten rozwój zgodnie z zasadą „nie czynić poważnych szkód”

W najbliższej przyszłości planujemy skonsultowanie z mieszkańcami (w tym z branżą zajmującą się polityką społeczną) lokalnych kryteriów wyboru operacji. Dodatkowo zaplanowano informowanie lokalnej społeczności o wprowadzanych zmianach za pomocą strony internetowej www.bursztynowypasaz.pl oraz poddawanie propozycji zmian do konsultacji społecznych w formule opisanej w Planie komunikacji. Sugestie mieszkańców, tak jak podczas tworzenia LSR, poddawane będą analizie. Opinii mieszkańców będziemy również na bieżąco zasięgać w kontekście oceny skuteczności działań komunikacyjnych w formie ankiet oraz przy ewaluacji strategii.

Opracowując różnorodne i atrakcyjne w formie metody komunikacji liczymy na dotarcie do jak najszerszego grona odbiorców z różnych grup społecznych i wiekowych. Pomoc w informowaniu społeczeństwa o działaniach do poszczególnych

grup odbiorców zadeklarowały samorzady, ośrodki pomocy społecznej oraz doradztwa rolniczego. Bycie transparentnym we wszystkich działaniach to dla nas podstawa działania. Przedstawiając opinii publicznej na każdym etapie efekty wdrażania strategii, przykłady zrealizowanych projektów, czy angażując mieszkańców i chętnych do współpracy członków Stowarzyszenia w różne działania aktywizujące i integrujące będziemy budować swoją wiarygodność i zaufanie. Szczególnie ważne jest dla nas, aby poznali nas mieszkańcy na nowym obszarze 5 gmin, które do tej pory nie były naszymi członkami. W tym celu nawiązaliśmy kontakt ze wszystkimi sołtysami, a na spotkania zamawialiśmy catering w lokalnych KGW. Lepszemu poznaniu nas, ma się przysłużyć planowany jeszcze w 2023 roku konkurs „Aktywne społeczeństwo w koncepcji inteligentnych wiosek”, w którym oceniamy m.in. partnerskie relacje lokalnych społeczności w realizacji przedsięwzięć. Zaangażowanie przy organizacji konkursu zadeklarowali również nasi członkowie.

Dodatkowo śledząc możliwe źródła pozyskiwania środków i udostępniając je na naszym funpage'u na Facebook'u chcemy zwiększyć zainteresowanie mieszkańców w tym grup nieformalnych i organizacji pozarządowych pozyskiwaniem nawet niewielkich środków dla lokalnej społeczności, czego wymiernym efektem będzie zwiększenie aktywności społecznej i uzyskanie nowych potencjalnych Wnioskodawców i partnerów do realizacji działań zapisanych w LSR, czy innych projektów.

Dzięki transparentności i partycypacji spodziewamy się osiągnąć zmianę zachowań i zwiększenie aktywności mieszkańców obszaru. Strategia, której efekty wdrażania są publicznie udostępnione i która powstała przy udziale lokalnej społeczności, ma szansę ją zmobilizować do dalszego działania, gdyż ludzie chętniej organizują się wokół spraw, które uważają za istotne.

IV Analiza potrzeb i potencjału LGD

8. Warunki fizjograficzne.

Klimat regionu, na którym położone są gminy członkowskie Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” znajduje się pod wpływem morza, toteż cechują go łagodne zimy i niezbyt upalne lata, duże nasłonecznienie oraz duża wietrzność. Średnie sumy opadów rocznych przekraczają 600 mm. Zasoby mineralne, których złoża wyodrębnić można w budowie geologicznej regionu to sól kamienna w północno wschodniej części oraz złoża torfu w dolinie Łeby. Na obszarze wydobywa się również kruszywa mineralne. Dominują gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane, w dolinie Łeby i Redy mady, a na znacznym obszarze gminy Nowa Wieś Lęborska oraz Choczewo także gleby brunatne. To głównie gleby III i IV klasy bonitacyjnej, ale również V i VI.⁴

Ważne znaczenie dla układu hydrologicznego regionu mają duże jeziora przybrzeżne Łebsko i Sarbsko, oraz mniejsze polodowcowe jak Żarnowieckie, Lubowidz, Choczewskie czy Wyspowo, a także przecinające obszar równoleżnikowo rzeka Reda oraz południkowo rzeka Łeba.

9. Demografia

We wszystkich gminach obszaru Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” za wyjątkiem Łeby i Choczewa utrzymuje się dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności. Najwyższy przyrost odnotowano w gminie Wejherowo (5,14), choć i tak spadł o ponad 4 jednostki w stosunku do roku 2019. Jest to pozytywny trend biorąc pod uwagę przyrost ujemny w województwie pomorskim - 0,50 oraz - 3,20 w Polsce.⁵ Analizując lokalizację, widzimy, że najwięcej mieszkańców zamieszkuje gminy położone najbliżej powiatowych ośrodków miejskich: gm. Wejherowo pod Wejherowem oraz gm. Nowa Wieś Lęborska pod Lęborkiem (tab. 3 i 4).

W gminach nadmorskich (Łebie, Choczewie oraz Wicku) utrzymuje się ujemne saldo migracji. Na drugim biegunie jest Gmina Wejherowo, gdzie w 2020 r. zameldowało się najwięcej osób - aż 15,55 na 1000 ludności. Przy poziomie 4,77 dla powiatu wejherowskiego, -0,87 dla lęborskiego i 1,7 dla województwa⁵. Większe zainteresowanie osiedlaniem w powiecie wejherowskim widać też po ilości sprzedanych w tym powiecie mieszkań, która to wartość czterokrotnie przewyższa liczbę mieszkań sprzedanych w powiecie lęborskim (2110 na 530). Jeśli spojrzymy na sprzedaż mieszkań z rynku pierwotnego, ta dysproporcja jest jeszcze większa (1313 do 121). Tylko w 2020 r w powiecie wejherowskim do użytkowania oddano 1745 mieszkań (niemal dwukrotnie więcej niż w 2018 r.), z czego 227 mieszkań w gminie Wejherowo. W żadnej innej gminie obszaru wartość ta nie jest trzycifrowa (najwięcej mieszkań- 67 oddano do użytkowania w Nowej Wsi Lęborskiej). Jak grzyby po deszczu

⁴ J. Mordawski „Geografia Kaszub”, 2008, ZK-P Gdańsk

⁵ <https://bdl.gus.gov.pl>

powstają nowe deweloperskie osiedla, nie dziwi, więc fakt, że gmina Wejherowo przyciąga nowych mieszkańców. Jeśli dołączymy do tego dobrą komunikację z Wejherowem i trójmiastem, to gmina Wejherowo preferuje do miejsc atrakcyjnych osiedleńczo. Potwierdzają to również wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z 2021, gdzie powiat wejherowski plasuje się w czołówce powiatów województwa pomorskiego z najwyższym wzrostem ilości mieszkań i budynków⁶.

Tabela 6. Saldo migracji na obszarze LSR w roku 2020..

Jednostka	powiat łęborski	Łeba	Cewice	NWL	Wicko	powiat wejherowski	Choczewo	Gniewino	Wejherowo
Saldo migracji ogółem	-56	-31	3	64	-11	1 068	-16	12	445
Saldo migracji na 1000 ludności	-0,87	-9,48	0,41	4,81	-1,95	4,77	-3,11	1,62	15,55

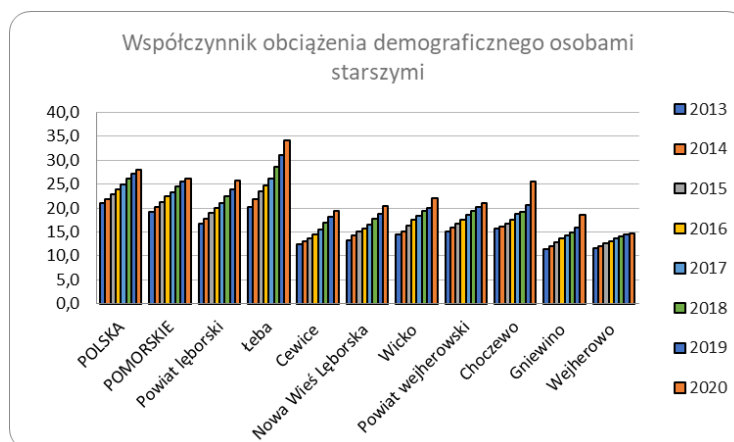
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednocześnie powiat wejherowski jest wyjątkowy pod względem prognoz liczby ludności, gdzie trend jest odwrotny do ogólnopolskiego i pomorskiego. Prognozy przewidują zwiększanie liczby mieszkańców o kilkanaście tysięcy osób w cyklach dziesięciorocznych do 265 128 osób⁷ w 2050 r (dziś 224 365 osób)⁵.

Stosunkowo dobrze prezentuje się struktura wiekowa mieszkańców obszaru: 61,39% jest w wieku produkcyjnym, 23,87% przedprodukcyjnym i 15,74% w wieku poprodukcyjnym. Średni wiek mieszkańców powiatu wejherowskiego wynosi 38,3 lat, powiatu łęborskiego 40,6 lat, przy średnim wieku dla województwa 40,8 lat, a dla Polski 42 lata. Jednak prognozy na rok 2025 oraz kolejne, aż do 2050 wskazują systematyczny przyrost ludności wieku 60+ w obu powiatach, co jest trendem ogólnopolskim.

Już dziś najgorzej sytuacja od lat prezentuje się w mieście Łeba (co widać na poniższym wykresie), gdzie wskaźnik obciążenia osobami starszymi wynosi 34,1, przy 26,1 dla województwa. Najmniej obciążona jest gmina Wejherowo- 14,7, co po części związane jest z napływem wspomnianych „nowych” mieszkańców. Gwałtowny wzrost osób starszych w stosunku do osób w wieku produkcyjnych zanotowano w 2020 r. w gminie Choczewo: 25,5 w porównaniu do 20,6 w 2019.

Wykres 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

10. Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości

10.1. Przedsiębiorczość

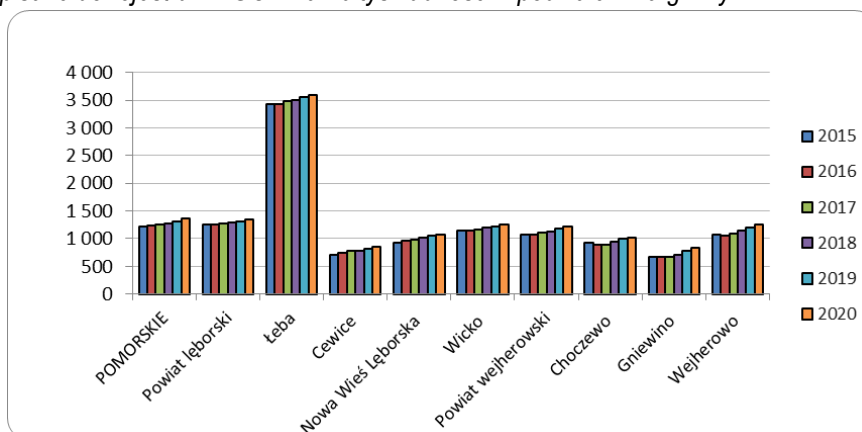
Na obszarze objętym LSR systematycznie wzrasta liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Choć liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców we wszystkich gminach obszaru, za wyjątkiem Łeby jest niższa od średniej wojewódzkiej, która wynosi 1357, to jednak bardzo wysoki wskaźnik w mieście Łeba tj. 3931 wpływa na fakt, że przedsiębiorczość na obszarze „Bursztynowego Pasażu” jest nieznacznie wyższa niż w pomorskim. Liczba podmiotów

⁶ Stan i struktura demograficzna ludności oraz liczba budynków i mieszkań w województwie pomorskim – wyniki ostateczne NSP 2021- Urząd Statystyczny w Gdańsku

⁷ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_wejherowski

gospodarczych na 10 tys. mieszkańców wynosiła w 2020 r. 1228. Najmniejszą przedsiębiorczość wykazują mieszkańcy gmin Gniewino i Cewice.

Wykres 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności z podziałem na gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mniejszą aktywność w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców gminy Gniewino w stosunku do mieszkańców gminy Wejherowo zauważyć się również dało z organizowanych w I. 2014-2022 naborach wniosków na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej. 63% złożonych w tych przedsięwzięciach wniosków, to wnioski od osób/podmiotów z gminy Wejherowo. Ostatnie nabory wniosków pokazały również zmniejszenie zainteresowania ubieganiem się o środki unijne. Z rozmów z potencjalnymi Wnioskodawcami wynikało, że dla wielu barierą przy wciąż rosnących obciążeniach fiskalnych i kosztach pracy, jest obowiązek utworzenia miejsca pracy oraz zagrożenie wzrostem cen (co w czasie inflacji stało się szczególnie dotkliwie) w czasie od złożenia wniosku do czasu faktycznego dokonywania zakupów.

Jak widać na poniższej tabeli, wśród podmiotów gospodarki narodowej podobnie jak w całej Polsce dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na 8737 takich podmiotów, aż 7296 reprezentowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej firm tej formy prawnej zajmuje się działalnością budowlaną. Branża ta dominuje we wszystkich gminach obszaru za wyjątkiem miasta Łeba, gdzie z racji nadmorskiego charakteru kurortu, dominująca jest działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią. Łącznie na całym obszarze istnieje także duża liczba firm zajmujących się handlem oraz naprawą pojazdów.

Tabela 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg. wybranych sekcji.

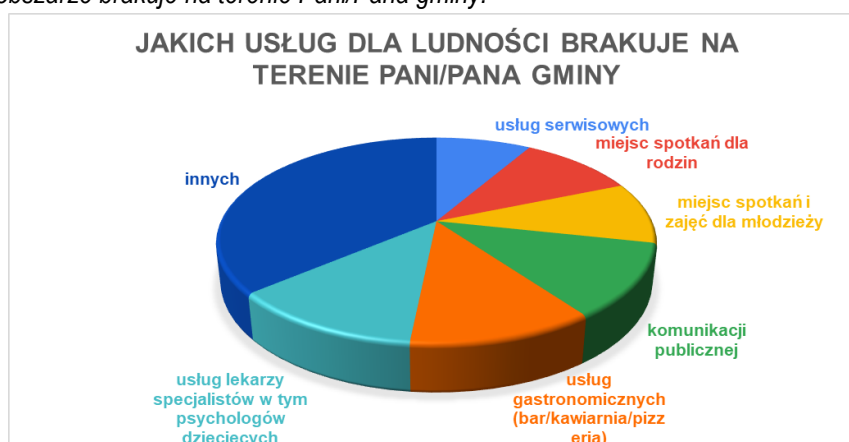
Nazwa gminy	Łącznie	Choczewo	Gniewino	Wejherowo	Cewice	Nowa Wieś Łęborska	Wicko	Łeba
Wyszczególnienie								
ogółem	7296	451	493	2911	522	1225	662	1032
przetwórstwo	835	63	56	425	46	166	54	25
budownictwo	1798	128	192	725	194	339	164	56
handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	1256	69	60	534	96	248	117	132
transport i gospodarka magazynowa	402	13	30	178	22	82	34	43
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1076	79	25	139	16	44	141	632
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	111	10	12	46	7	22	8	6
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	57	3	3	33	1	12	3	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podczas spotkań konsultacyjnych oraz w ankietach mieszkańcy również potwierdzili nasycenie rynku usługami budowlanymi. Zgłaszali natomiast utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów, fizjoterapeutów czy psychologów (zapotrzebowanie

m.in. na skutek izolacji wywołanej lockdownem) nie tylko na obszarze, ale również z miastach powiatowych, a także trudności z dojazdem nawet do miejscowości gminnych ze względu na małą ilość połączeń publicznych, lub całkowity ich brak.

Wykres 3. Jakich usług na obszarze brakuje na terenie Pani/Pana gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Pojawiały się również głosy dotyczące braku dostępu do usług pierwszej potrzeby jak sklepy spożywcze, piekarnie, drogerie w najmniejszych miejscowościach. Bolączką okazała się również niewystarczająca ilość usług serwisowych w tym min. aut, komputerów, AGD, butów, ubrań, które jak wskazywali będą coraz bardziej potrzebne ze względu na ubożenie społeczeństwa, rosnącą inflację i tym samym wzrost cen nowych produktów. Nie zabrakło również głosów liczących, że powstaną nowe usługi rozrywkowe czy gastronomiczne ze względu na małą dostępność do miejsc, w których można się zrelaksować czy spędzić czas ze znajomymi. Na 155 wskazanych w ankietach potrzeb związanych z dostępem do szeroko rozumianych usług, preferencje mieszkańców rozkładają się w następujący sposób.

Rozwojowi przedsiębiorczości w regionie sprzyja działalność Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Żarnowiec” w miejscu budowy dawnej elektrowni jądrowej, gdzie zachętą do otwierania/rozwoju działalności w tym miejscu są preferencyjne warunki prowadzenia firm m.in. zwolnienie od płacenia podatku dochodowego, doradztwo inwestycyjne, promocja. Przy obecnych wysokich podatkach i kosztach, jest to duże odciążenie finansowe.

Do największych i najprężniej działających firm w regionie należą: producent blachodachówek - Balex Metal sp. z o.o. w Bolszewie (poz. 36 w rankingu firm o największych w 2020 r. przychodach na Pomorzu)⁸, producent drzwi - Porta KMI Poland SA GK – Bolszewo (poz. 41). Najwięksi przedsiębiorcy w regionie, zatrudniający powyżej 100 osób to THAI UNION POLAND Sp. z o.o. z Gniewina (producent ryb w puszkach), Gościńska Fabryka Mebli sp. z o.o. z Gościcina, Enco Production Sp. z o.o. z Nowej Wsi Lęborskiej (branża odzieżowa)⁹.

Duże znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości regionu, ale również zmniejszenia uzależnienia energetycznego Polski i Pomorza, mają dwie planowane w regionie inwestycje energetyczne. Pierwszą z nich jest budowa elektrowni jądrowej w preferowanej lokalizacji „Lubiatowo-Kopalino” w gminie Choczewo, o mocy elektrycznej do 3750 MW. Wg harmonogramu budowy podanej w Programie Polskiej Energetyki Jądrowej: w 2023 r. ma nastąpić rozpoczęcie prac wstępnych i przygotowawczych w lokalizacji EJ1, w 2025 r. wydanie zezwolenia na budowę przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki, w 2026 r. uzyskanie pozwolenia na budowę i rozpoczęcie budowy, a w 2033 r. oddanie do eksploatacji pierwszego bloku EJ1. Widzimy zatem, że harmonogram realizacji tej inwestycji znacząco pokrywa się z perspektywą finansową na lata 2021-2027, co w przypadku gdy inwestycja dojedzie do skutku, będzie miało odczuwalny wpływ na rozwój określonych działów lokalnej gospodarki gmin członkowskich Stowarzyszenia. Inwestycje towarzyszące budowie elektrowni jądrowej, nie tylko przyczyniają się do powstawania wspomnianych pośrednich i indukowanych miejsc pracy. Podniosą również komfort życia społeczności lokalnej i zwiększą możliwość powstania nowych działalności gospodarczych w regionie, niezwiązanych z samą elektrownią jądrową. Wśród inwestycji wymienionych w Programie Polskiej Energetyki Jądrowej, jako niezbędne wskazywane są nowe

⁸ <https://www.dziennibałtycki.pl> 21.10.21

⁹ <https://www.compass.com>

odcinki dróg, linie kolejowe, konstrukcje morskie do rozładunku elementów wielkogabarytowych i sieci wodno-kanalizacyjne (w tym oczyszczalnie ścieków).^{10 11}

Według analiz przedstawionych w raporcie Polskiego Instytutu Ekonomicznego rozwój energetyki jądrowej w Polsce w ciągu 50 lat pracy reaktorów przyniesie znaczny wzrost ilości miejsc pracy - szacunkowo nawet od 26,4 do 39,6 tys. związanych z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowych. Jak wskazują Polskie Elektrownie Jądrowe sp. z o.o. na terenie budowy elektrowni atomowej zatrudnionych będzie 8 tys. pracowników, powstanie dla nich ok. 4 tys. nowych miejsc zakwaterowania¹².

Na etapie prac przygotowawczych zatrudnienie znajdą głównie pracownicy z lokalnego lub regionalnego rynku pracy. Jak pokazują doświadczenia innych krajów, które posiadają tego typu obiekty, podczas budowy elektrowni poszukiwani są pracownicy różnych specjalności, w tym np.: robotnicy, monterzy, spawacze, operatorzy koparek, kierowcy zawodowi czy też kadra zarządzająca. Zwiększą się również możliwości powstania nowych działalności gospodarczych w regionie niezwiązanym z samą elektrownią jądrową. Z uwagi na napływ pracowników w czasie budowy oraz osiedlanie się nowych osób zatrudnionych w elektrowni, także na etapie eksploatacji rozwiną się biznesy związane z usługami, m.in. noclegowymi, gastronomicznymi, transportowymi czy rozrywkowymi oraz handlem. Przykładowo w perspektywie kilkudziesięciu lat, bazy noclegowe dla pracowników, inaczej niż w przypadku turystów sezonowych, będą funkcjonować przez 12 miesięcy w roku. Szacuje się, że z tymczasowego zakwaterowania w obiektach prywatnych korzystać będzie łącznie nawet kilka tysięcy osób¹³, a boom na zakwaterowanie będzie największy w okresie szczytowego zatrudnienia - na etapie budowy elektrowni, gdyż planowana do budowy baza noclegowa, o której pisaliśmy powyżej, pokryje tylko częściowe zapotrzebowanie. Wymusi to również zwiększenie bazy turystycznej w regionie, a turyści będą szukać zakwaterowania także w miejscowościach bardziej oddalonych od bezpośredniego obszaru inwestycji, również ze względu na brak dostępnych miejsc.¹⁴

Wśród uczestników spotkań konsultacyjnych pojawili się zarówno entuzjaści jak i przeciwnicy budowy EJ. Aktywnie działający w ostatnim czasie przeciwnicy „atomówki” wyrazili obawę, że budowa elektrowni jądrowej w gminie Choczewo zniszczy naturalny potencjał regionu oraz wpłynie niekorzystnie na rozwój lokalnej turystyki, rekreacji oraz oferty czasu wolnego. Z pewnością najbliższe lata będą dla mieszkańców i turystów bardzo uciążliwe, gdyż znajdą się w centrum wielkiego placu budowy, jednak już po zakończeniu najważniejszych prac sytuacja będzie się poprawiać. Doświadczenia płynące z całego świata wskazują na liczne przykłady bloków jądrowych zlokalizowanych na terenach, które znajdują się na liście UNESCO, w pobliżu uzdrowisk oraz plaż (np. francuska Dolina Loary, hiszpańskie Złote Wybrzeże czy Carolina Beach w Stanach Zjednoczonych). Działające tam elektrownie jądrowe stanowią całoroczną atrakcję samą w sobie, przyciągającą rocznie tysiące nowych turystów i napędzającą rozwój gospodarczy. Jednocześnie mieszkańcy gminy Choczewo zauważyli również, że trwające prace legislacyjne przy tzw. „specustawie jądrowej” i jednocześnie uzgodnienia dot. przebiegu dróg, kolei, budowy infrastruktury technicznej wstrzymują jakiegokolwiek działania inwestycyjne nie tylko samorządów, ale również mieszkańców.

Drugą inwestycję energetyczną realizowaną na obszarze działania LGD jest realizacja inwestycji Baltic Power - morskich farm wiatrowych zlokalizowanych w polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego, na północ od gmin Łeba i Choczewo, w odległości 22,5 km od linii brzegowej. Inwestor uzyskał już decyzje środowiskowe, więc zgodnie z harmonogramem pierwsza energia ma trafić do sieci w 2026 r. Moc turbiny nazwanej Baltic 3 ma wynieść 1045,5 MW¹⁵. Jej realizacja ze względu na mniejszą uciążliwość dla mieszkańców nie wzbudza takich kontrowersji jak wspomniana elektrownia atomowa, choć infrastruktura będzie znacząca. Na morzu, na terenie liczącym ponad 130 km² powstanie infrastruktura składająca się z ok. 80 turbin wiatrowych, skąd podmorskimi kablami prąd trafi do sieci za pośrednictwem planowanej do budowy stacji elektroenergetycznej zlokalizowanej w okolicy Borkowa Łęborskiego w gminie Choczewo. W Łebie natomiast powstanie port serwisowy dla inwestycji.¹⁶ Jeśli wszystkie założenia zostaną zrealizowane zgodnie z planem, to do 2030 roku łączna moc elektrowni wiatrowych, jakie powstaną w polskiej strefie przybrzeżnej będzie porównywana z mocą największej w kraju Elektrowni Bełchatów.¹⁷

¹⁰ Program polskiej energetyki jądrowej, dostęp: 15.05.2022

¹¹ Ekonomiczne aspekty inwestycji jądrowych w Polsce – wpływ na biznes, rynek pracy i społeczności lokalne, Polski Instytut Ekonomiczny, sierpień 2022 r.

¹² Notatka z trzeciego posiedzenia grupy roboczej dotyczącej budowy elektrowni jądrowej, 29-09-2022

¹³ Artykuł „Budowa elektrowni jądrowej to tysiące nowych miejsc pracy”, 29 sierpnia 2022, www.trojmiasto.pl

¹⁴ Artykuł „Atomowa turystyka. Elektrownia jądrowa przyciągnie nowych turystów”, 26 września 2022, www.trojmiasto.pl

¹⁵ <https://www.netka.gda.pl>

¹⁶ <https://www.balticpower.pl>

¹⁷ <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/trendy-gospodarcze/farmy-wiatrowe-na-baltyku-nadzieja-polskiej-energetyki/>

Wprowadzenie nowego sektora do polskiej gospodarki tworzy nowe kierunki kształcenia, miejsca pracy, nie tylko w przemyśle, ale także wśród dostawców usług transportowych, hotelarskich, ubezpieczeniowych i szkoleniowych, w tym także dostawców energii.¹⁸ Powstanie, więc tak dużych inwestycji na obszarze działania Stowarzyszenia ma ogromne znaczenie dla rozwoju i przyszłości regionu. Już dziś w Czymanowie (Gmina Gniewino) funkcjonuje największa w Polsce elektrownia szczytowo – pompowa o mocy 716 MW. Zbiornik górny elektrowni zgodnie z planami PGE Energia Odnawialna w najbliższej dekadzie ma zostać rozbudowany, co pozwoli na wzmocnienie roli elektrowni jako strategicznego magazynu energii. Uwzględnienie ww. faktów powoduje, iż obszar LGD „Bursztynowy Pasaż” stanie się w najbliższej dekadzie zagłębiem energetycznym Polski.

10.2. Turystyka

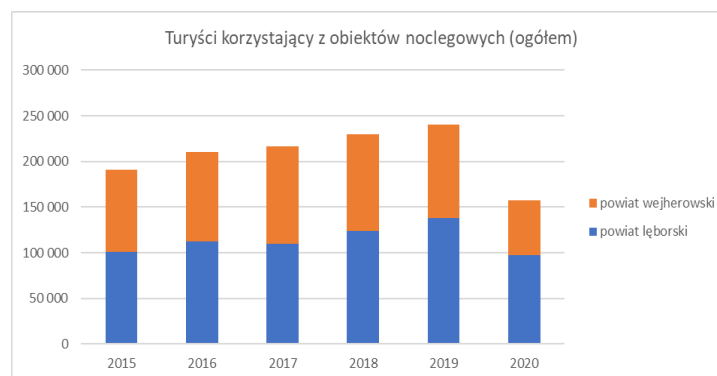
Z punktu widzenia atrakcyjnego położenia gmin Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” w pasie nadmorskim, istotną branżą gospodarki jest również branża turystyczna. Prowadzący działalność w sekcji I PKD (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) stanowią 13,4 % wszystkich działalności na obszarze.

Na przestrzeni lat w regionie, podobnie jak w całym województwie systematycznie wzrastała liczba obiektów noclegowych oraz liczba przebywających w nich turystów. Wyjątkowy okazał się dopiero rok 2020, gdzie z powodu pandemii COVID 19 spadła liczba miejsc noclegowych. Wielu właścicieli obiektów nie poradziło sobie w kryzysie lub też bardziej opłacalne okazało się na jakiś czas wyrejestrowanie działalności. Część z tych przedsiębiorców nie wróciła już na rynek. Liczba turystów przebywających w tych obiektach spadła w tym czasie o około 30% w powiecie łębskim i ponad 40% w powiecie wejherowskim.

Analizując dane <https://sdg.gov.pl/> od 2010 można zauważyć trend, w którym udział procentowy turystyki w PKD Polski utrzymywał się na poziomie między 0,08 % a 0,14 %, tymczasem w 2020 r. stanowił jedynie 0,03%.

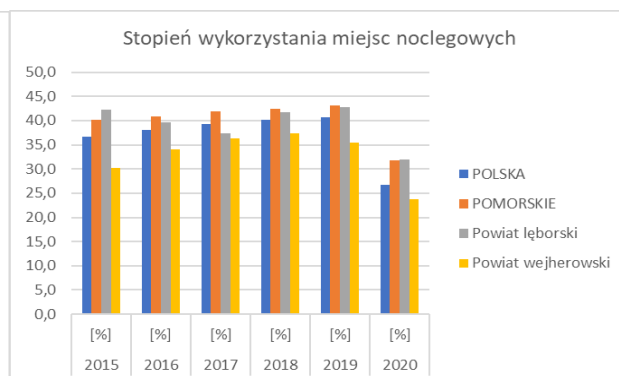
Mniejsze obłożenie obiektów noclegowych potwierdza także poniższy wykres, w którym tendencja zniżkowa występuje w całym kraju. Ratunkiem dla branży turystycznej w latach 2021-2022 i bieżącym roku jest rządowy program Polski Bon Turystyczny. Już w 2021 stopień wykorzystania miejsc noclegowych w powiecie łębskim wzrósł do 41%, a w wejherowskim do 25,5%.

Wykres 4. Turyści korzystający z obiektów noclegowych ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

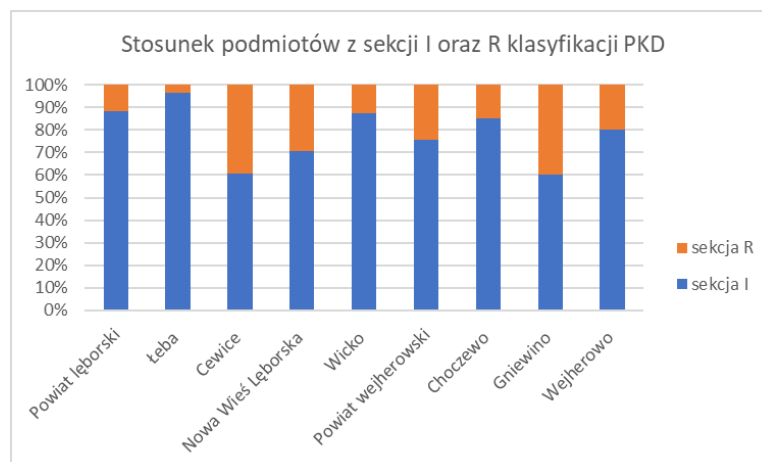
Turystyka w regionie to nie tylko plaże, słońce i możliwość wynajmu noclegu. W badaniach ankietowych przeprowadzonych terminie od 25 maja do 31 lipca mieszkańcy w znacznej większości ocenili atrakcyjności swojej gminy „dobrze” lub „bardzo dobrze”. Aż 76% ankietowanych udzieliło pozytywnych odpowiedzi (155 na 204). Gorzej natomiast oceniają wykorzystanie tego potencjału przez samorządy: 50,5 % pozytywnych odpowiedzi, przy 17,87% odpowiedziach „raczej źle” lub „bardzo źle” oraz przez przedsiębiorców: odpowiednio 45,6% pozytywnie oceniających oraz 15,7% oceniających negatywnie. Mieszkańcy niezbyt przychylnie wypowiedzieli się na temat bezpieczeństwa i infrastruktury kąpielisk. Najwięcej osób udzieliło odpowiedzi neutralnej „ani dobrze ani źle”, ale o swoje bezpieczeństwo na kąpieliskach obawia się 28,9% ankietowanych.

Osoby związane z obszarem podczas konsultacji społecznych wskazywały, że baza noclegowa i gastronomiczna w regionie nadmorskim jest bogata, jednak im dalej od destynacji turystycznych, tym sytuacja ma się gorzej. Za rozwojem miejsc noclegowych i zwiększaniem liczby turystów nie nadejdzie również rozwój usług związanych z kulturą, rozrywką i rekreacją. Potwierdzają to również dane GUS na poniższym wykresie, na którym porównano ilość podmiotów gospodarczych z sekcji I PKD tj. działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz z sekcji R tj. działalność związana z kulturą,

¹⁸ <https://www.baltica.energy.pl>

rozrywką i rekreacją. Na wykresie jako 100% przyjęto łączną liczbę podmiotów z sekcji I oraz R. Im lepsza sytuacja na rynku hotelarsko- gastronomicznym, tym gorzej z pozostałymi usługami związanymi z wypoczynkiem. Ograniczeniem dla wielu aktywności jest krótki sezon turystyczny- badania wskazują, że w lipcu i sierpniu w naszym regionie udziela się ponad dwukrotnie więcej noclegów niż średnio w ciągu roku¹⁹.

Wykres 6. Stosunek podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD (branża turystyczno-gastronomiczna oraz kulturowo-rozrywkowo-rekreacyjna)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dużym atutem regionu jest krzyżowanie się szlaków wodnych z pozostałymi trasami i atrakcjami turystycznymi. Z racji tego dla wypoczywających, którzy chcą aktywnie spędzić czas, najbardziej dostępny jest międzynarodowy szlak rowerowy Euro Velo 10, który przebiega północnym krańcem obszaru Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż”

Z kolei miłośnicy sportów wodnych mogą skorzystać z tej formy wypoczynku m.in. na jeziorze Sarbsko (windsurfing, kitesurfing, SUB) czy jeziorze Żarnowieckim (jedynym wyłączonym ze strefy ciszy, na którym można uprawiać sporty motorowodne). Łeba natomiast poszczycić się może jedną z najnowocześniejszych marin żeglarskich z zapleczem na wybrzeżu Bałtyku, dysponującą 120 miejscami postojowymi dla jednostek różnych klas.

Wśród kajakarzy panuje opinia, że Pomorskie to najlepsze miejsce do uprawiania turystyki kajakowej. Z tej racji samorząd województwa pomorskiego wspiera sukcesywnie zagospodarowanie akwenów dla potrzeb pasjonatów kajakarstwa²⁰. Kajakarstwo uprawiać można na rzekach Łeba, Reda czy Piaśnica. Na obszarze Bursztynowego Pasażu, to ok. 80 km tras kajakowych z systematycznie rozwijającą się bazą przystani i licznymi operatorami tego sportu. Również mieszkańcy w większości chwalą ofertę turystyki wodnej w odpowiedzi na zadane pytania ankietowe.

„Bursztynowy Pasaż” to również atrakcyjne miejsce do uprawiania turystyki konnej. W samym tylko Nadleśnictwie Choczewo wyznaczono już 130 km tras konnych spośród 800 km w pomorskim.²¹ Wzdłuż tych tras wyznaczono miejsca postojowe i popasu gdzie zarówno koń, jak i jeździec mogą odpocząć.

W regionie odwiedzić można kilka parków rozrywki, spośród których największy to Łeba Park w Nowęcinie i Sea Park w Sarbsku oferujący m.in. jako jedyny w Polsce oprócz pokazów fok, pokazy uchatek. Miejsca te zapewniają rozrywkę na kilka godzin, a wielu też można zjeść posiłek, kupić pamiątki.

Atrakcją na skalę światową są ruchome wydmy w Słowińskim Parku Narodowym. Ich wysokość osiąga nawet 40 m. W 2020 roku odwiedziło je 364 tysiące osób²², a przecież 2020 rok był rokiem ograniczeń związanych z pandemią COVID 19. Wspaniały widok na te wydmy roztacza się z kolejnej atrakcji- latarni morskiej Stilo w gminie Choczewo.

Duży ruch turystyczny w sezonie letnim, to nie tylko same profity. Jak wskazali mieszkańcy problemem w często odwiedzanych destynacjach jest duże zaśmiecenie, zanieczyszczenie fekaliami, niszczenie przyrody (ścieżki „na skrót”), niszczenie infrastruktury czy hałas. Koszty napraw czy usuwania śmieci z plaż i kąpielisk są ogromne, więc często samorządy nie mogą sobie pozwolić na regularne oczyszczanie/naprawy.

¹⁹ Ł. Czernicki, P. Kukołowicz, M. Miniszewski „Branża turystyczna w Polsce. Obraz sprzed pandemii”, PIE, 2020

²⁰ kajaki.pomorskie.eu.

²¹ <https://choczewo.gdansk.lasy.gov.pl/>

²² <https://stat.gov.pl/portal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa>

10.3. Rolnictwo i rynek rolny

Na podstawie „Informacji o wstępnych wynikach Powszechnego Spisu Rolnego 2020” opublikowanej przez GUS wynika, że w polskim rolnictwie zachodzą dynamiczne zmiany, co przekłada się również na gospodarkę obszaru działania LGD. Obserwowana jest coraz silniejszą specjalizacja gospodarstw rolnych oraz zmniejszanie się ich liczby, przy utrzymującej się na podobnym poziomie powierzchni użytków rolnych. Zatem średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego rośnie (trend zaobserwowany na przestrzeni 2 ostatnich dekad). Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne o ok. 13%, tj. z 9,8 ha w 2010 r. do 11,1 ha w 2020 r.

Tabela 8. Gospodarstwa rolne wg. grup obszarowych użytków rolnych w podziale na gminy.

Gmina	Ogółem szt.	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Łeba	20	0	9	4	0	5
Cewice	293	9	100	73	40	71
Nowa Wieś Lęborska	551	13	223	115	56	144
Wicko	288	5	124	37	35	87
Choczewo	185	0	69	28	0	65
Gniewino	184	0	70	35	0	53
Wejherowo	380	8	14	108	51	67
Liczba gospodarstw ogółem	1901	35	741	400	182	492
Udział %	100	1,84	39,0	21,04	9,6	25,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ostatnie dane dla powiatu lęborskiego wskazują powierzchnie 22,2 ha, dla powiatu wejherowskiego 14,5 ha. Wciąż jednak w strukturze polskiego rolnictwa dominują małe gospodarstwa do 5 ha (tab. 8), co również potwierdzają dane Spisu dla województwa pomorskiego, gdzie w strukturze gospodarstw rolnych widać największy udział gospodarstw rolnych do 5 ha w obu powiatach, na obszarze których działa LGD. Jak pisaliśmy w rozdziale III **rolnicy prowadzący małe gospodarstwa rolne** są dla nas grupą szczególnie istotną z punktu widzenia realizacji LSR.

Jak napisano w Planie Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej kondycja ekonomiczna tych gospodarstw często nie pozwala na uzyskanie dochodów pozwalających na godną egzystencję. Choć brak danych dotyczących źródeł utrzymania właścicieli małych gospodarstw, to jednak patrząc globalnie, ilość gospodarstw, w których główne źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem pochodzi z innych źródeł niż rolnictwo jest duża. Dominuje tu głównie dochód czerpany z pracy najemnej.

Tabela 9. Główne źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem gospodarstwa domowego.

Gmina	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności pozarolniczej	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z pracy najemnej	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z emerytury i renty	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z niezarobkowych źródeł utrzymania poza emeryturą i rentą
Łeba	4	3	5	5	0
Cewice	91	22	93	34	0
NWL	174	64	176	59	14
Wicko	57	36	97	45	9
Choczewo	50	43	32	29	0
Gniewino	58	25	57	23	4
Wejherowo	127	61	104	40	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na uwagę zasługuje jednak fakt, że uwzględnienie małych gospodarstw rolnych jako istotnych podmiotów do wsparcia ze środków WPR wynika ze wzrostu świadomości o prozdrowotnej funkcji żywności i świadomości ekologicznej, przez co gospodarstwa te wydają się zyskiwać coraz większą popularność i uznanie w oczach konsumentów.

Tabela 10. Powierzchnia upraw rolnych w 2020 r. z podziałem na jednostki terytorialne.

Jednostka administracyjna	Powierzchnia upraw w jednostce administracyjnej ogółem (dane w hektarach z wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich)	Powierzchnia jednostki administracyjnej w ha	Wartość procentowa powierzchni jednostki administracyjnej przeznaczona pod uprawy rolne ogółem
Miasto Łeba	153,15	1656	9,24
Gmina Cewice	4 725,56	18761	25,18
Gmina NWL	13 290,08	27045	49,14
Gmina Wicko	8 771,16	21529	40,74
Gmina Choczewo	7 096,81	18313	38,75
Gmina Gniewino	5 608,25	17627	31,81
Gmina Wejherowo	3 205,65	19425	16,50
Polska	14 254 775,08	31270525	45,58
Województwo pomorskie	735 241,19	1832368	40,12
Powiat łęborski	27 073,55	70777	38,25
Powiat wejherowski	39 832,32	128525	30,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z rejestru "Powierzchnia upraw w gminach" ARiMR.

Wg danych opartych na rejestrze "Powierzchnia upraw w gminach" Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2020 r., 34,45% powierzchni obszaru działania LGD zajmowały uprawy rolne (dane pozyskane przez ARiMR na podstawie wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich), co jest wartością mniejszą niż dla takiego samego wskaźnika dla Polski (45,58%), województwa pomorskiego (40,12%) czy powiatu łęborskiego (38,25%). Mniejszą powierzchnię upraw odnotowano natomiast w tym samym okresie w powiecie wejherowskim (30,99%) (tab. 10).

Gminami, w których występują największe powierzchnie upraw ogółem są: Nowa Wieś Łęborska (49,14%), Wicko (40,74%), Choczewo (38,75%) i Gniewino (38,75%), w przeciwieństwie do miasta Łeba (9,24%) i gminy Wejherowo (16,50%).

Wśród upraw na obszarze Stowarzyszenia (wg danych ARiMR z 2020 r.) dominują zboża – 31,54% (głównie: żyto ozime, owies, pszenica ozima, jęczmień jary), motylkowate – 9,70% (głównie: łubin, groch, koniczyna), oleiste – 7,85% (głównie: rzepak ozimy, rzepik), okopowe – 5,98% (głównie: ziemniak, marchew). Wśród pozostałych upraw wyróżniają się jeszcze: rośliny miododajne (głównie: facelia, gorczyca, gryka), pastewne (gł. kukurydza), sady (gł. leszczyna, jabłoń) oraz plantacje trwałe (gł. truskawka, żurawina).

Ważnym elementem mającym przełożenie na stan rolnictwa obszaru LGD jest fakt, że wszystkie gminy wchodzące w skład Stowarzyszenia są, w mniejszym lub większym stopniu, terenami popegeerowskimi (na podstawie danych uzyskanych przez gminy, a otrzymanych z Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Pruszczu Gdańskim w każdej z gmin istniało od kilku do nawet ponad 20 miejscowości, w których znajdowały się Państwowe Gospodarstwa Rolne). PGR-y powstawały przede wszystkim na terenie tzw. Ziemi Odzyskanych w majątkach poniemieckich i gospodarstwach powyżej 100 ha. Część gruntów rozparcelowano i przeznaczono na gospodarstwa dla ludności bezrolnej oraz dla ludności napływającej z dawnych ziem polski, resztę przeznaczono właśnie pod PGR. Po 1991 r., w którym Sejm uchwalił ustawę o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, nastąpił krok w kierunku gospodarki rynkowej. Likwidacja PGR-ów pociągnęła za sobą dramatyczne skutki gospodarcze i społeczne. Zakłady te otaczały opieką pracowników i ich rodziny, bez względu na zajmowane stanowisko czy kwalifikacje. Oddziaływały na mieszkańców poprzez organizowanie ich życia i przestrzeni społecznej, gdyż obok pracy, zaspokajały potrzeby mieszkaniowe, zdrowotne, edukacyjno-opiekuńcze, a także częściowo żywnościowe. Pracownicy nie musieli zabiegać o miejsce pracy, a także przejawiać żadnej inicjatywy w rozwiązywaniu innych podstawowych

problemów życiowych, skutkiem czego w miejscowościach, gdzie upadał PGR niemal natychmiast pojawiała się ubóstwo.²³ Efekty tego są odczuwane na obszarze LGD do dnia dzisiejszego.

Na obszarze Stowarzyszenia obecnie działają 2 grupy producenckie zgłoszone w Rejestrze Grup Producentów Rolnych prowadzonym przez ARiMR. Są to: Folwark Jackowo Sp. z o.o. (gm. Choczewo) wytwarzający produkty z grupy ziarna zbóż lub nasion roślin oleistych oraz Swój Drób Sp. z o.o. (gm. Cewice) obejmujący produkty z grupy pastewnej (kukurydza), ale jak wskazuje KRS jest to już spółka w likwidacji. Przeglądając rejestry grup producentów rolnych można zauważyć, że liczba grup producentów w regionie (oraz w kraju) sukcesywnie maleje. Jest to związane przede wszystkim z małym stopniem zorganizowania się rolników, obawami związanymi z funkcjonowaniem tego rodzaju struktur oraz koniecznością znalezienia rolnika – lidera, który osobiście (i nieodpłatnie) pełniłby funkcje zarządcze, a przy tym ciągle prowadził własne gospodarstwo²⁴.

Na rynku rolniczym na przestrzeni ostatnich kilku lat widać wśród konsumentów rosnące zainteresowanie kupowaniem produktów bezpośrednio od rolnika (szczególnie w dobie pandemii). Jednak z powodów takich samych jak przy powstawaniu grup producenckich, zainteresowanie prowadzeniem krótkich łańcuchów dostaw w woj. pomorskim jest niewielkie.

W dobie dynamicznych zmian zachodzących w rolnictwie oraz poszukiwania przez rolników dodatkowych źródeł utrzymania coraz większe znaczenie mają usługi pozarolnicze oferowane przez gospodarstwa rolne. Najbardziej znaną formą świadczenia usług dodatkowych w rolnictwie jest agroturystyka. Na podstawie danych z GUS z 2020 r. na obszarze LGD jest zarejestrowanych jedynie 9 gospodarstw agroturystycznych (w gm. Wicko – 2, gm. Choczewo – 6, gm. Gniewino – 1). Wg autorów raportu „Agroturystyka na nowo”, niezwykle ważną kwestią jest brak spójnej definicji dotyczącej tego, czym jest agroturystyka i właściwie, które obiekty uprawnione są do tego, aby nosić miano „gospodarstw agroturystycznych”. Dla Polaków agroturystyką może być właściwie każdy rodzaj wypoczynku poza miastem (i nie w hotelu) – nie przywiązują oni większej uwagi do kwestii formalnych nazewnictwa. (...) Potwierdziły to również konsultacje z mieszkańcami, którzy wymieniali po kilka gospodarstw agroturystycznych na gminę, kwestionując dane GUS. Zdaniem ekspertów brakuje nie tylko odpowiedniej ustawy, która regulowałaby rozmaite zagadnienia branżowe, ale również jednego, wspólnego organu, który opiekowałby się oraz zarządzał obszarem agroturystycznym.²⁵ Wg powyższego raportu jednymi z głównych bolączek gospodarzy są ciągle inwestycje oraz niewielkie (lub żadne) wsparcie zarówno samorządów jak i organów państwowych. Jednak pomimo tego, wypoczynek na wsi w skali ogólnopolskiej wykazuje tendencje rosnącą. W pierwszym kwartale 2022 r. (wg. GUS) z ofert agroturystycznych skorzystało 17 tys. turystów, czyli trzy razy więcej niż w tym samym okresie przed rokiem.²⁶

Wg informacji ogólnodostępnych na obszarze LGD nie funkcjonuje żadne gospodarstwo opiekuńcze. Przedstawiciele branży realizującej politykę społeczną obszaru podczas spotkań konsultacyjnych uzasadniali, że w temacie prowadzenia gospodarstw opiekuńczych brakuje szczegółowych wytycznych pozwalających na bezpieczne oferowanie usług opiekuńczych osobom starszym oraz niepełnosprawnym przez rolników. Za to w Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych znajdują się 3 dobrze prosperujące zagrody edukacyjne zlokalizowane na obszarze Stowarzyszenia: Gowińska Zagroda (Gowino, gm. Wejherowo), Zagroda Muzealna „IZBA” (Bychowo, gm. Gniewino) oraz Stadnina Koni Maciukiewicz (Nowęcín, gm. Wicko). Dlatego też z swoich przedsięwzięciach zaoferujemy rolnikom wsparcie w zakresie tworzenia i rozwoju zagród edukacyjnych i gospodarstw agroturystycznych.

11. Rynek pracy

Bezrobocie od lat pozostaje jednym z najważniejszych problemów społecznych. Dodatkowo lock down wywołany epidemią COVID 19 przyczynił się do pogorszenia sytuacji w branży turystycznej, gastronomicznej czy rozrywkowej.

²³ www.topagrar.pl, artykuł pt. „29 lat bez państwowych gospodarstw rolnych – dziś rocznica ustawy likwidującej PGR-y”, autor: Bartłomiej Czekala, 19 października 2020

²⁴ www.podr.pl/rozwoj-obszarow-wiejskich/. Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu, „Grupy producentów rolnych w województwie pomorskim”.

²⁵ Raport „Agroturystyka na nowo”, Zleceniodawca: Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich - Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, oddział w Warszawie; Wykonawca ABM Agencja Badań Marketingowych Sp. z o. o., grudzień 2020 r.

²⁶ <https://agronews.com.pl/artukul/ucieczka-na-wies-rosnie-popularnosc-agroturystyki/>

Tabela 11. Charakterystyka rynku pracy z liczbą bezrobotnych wg. płci na koniec 2020 r.

Jednostka administracyjna	Pracujący	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym %	Udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym %
		Ogółem	W tym kobiety	% udział kobiet		
Łeba	511	166	79	47,60	8,9	9,4
Cewice	538	240	150	62,50	5,5	7,4
Nowa Wieś Lęborska	1 922	440	266	60,45	5,4	7,2
Wicko	414	285	173	60,70	8,2	10,8
Choczewo	444	178	122	68,5	5,8	9,1
Gniewino	1 394	178	115	64,6	4,0	5,8
Wejherowo	4 942	593	397	66,95	3,4	4,7
Powiat lęborski ogółem	12 485	2 368	1 408	59,45	6,2	8,0
Powiat wejherowski ogółem	33 823	4 475	2 888	64,53	3,3	4,5
Razem gminy	10 165	2 080	1 302	62,6	5,9	7,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.lebork.praca.gov.pl, www.wejherowo.praca.gov.pl, dane GUS.

Z tabeli widać, że większy problem z bezrobociem występuje w Powiecie Lęborskim. Najgorsza sytuacja występuje w Wicku i Łebie, a w Powiecie Wejherowskim w gminie Choczewo. Na tym tle, biorąc pod uwagę wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego również powiat lęborski prezentuje się gorzej. Tu stopa bezrobocia w 2020 r. utrzymywała się na poziomie 10,6%, gdzie w Powiecie Wejherowskim wynosiła 6,9%, a w województwie pomorskim 5,9 %, przy średniej dla Polski 6,3%. Choć bezrobocie w regionie od 2015 r. spadało z poziomu 15,7% w powiecie lęborskim i 11,9% w powiecie wejherowskim, to od 2020 r. zanotowano wzrost odpowiednio o 1,9% i 1,5%⁵, co jest m.in skutkiem kryzysu gospodarczego wywołanego epidemią COVID 19. Za wyjątkiem Łeby osobami bezrobotnymi są na obszarze w większości kobiety.

Choć epidemia COVID 19 spowodowała, że ludność masowo zaczęła pracować w domu, z informacji uzyskanych z Powiatowych Urzędów Pracy w Wejherowie i Lęborku wynika, że w regionie trend ten nie przyjął się na stałe. Jedynie pojedyncze oferty pracy dotyczą pracy zdalnej lub hybrydowej. Jak wskazywali mieszkańcy podczas spotkań konsultacyjnych oraz w ankietach może to być związane z brakiem dostępu do szybkiego Internetu w miejscowościach oddalonych od miast powiatowych. Z danych GUS wynika, że w województwie pomorskim linia światłowodowa wydłużyła się w 2020 r. w stosunku do 2018 o 1126 km tj. tylko o 5% przy średniej dynamice dla Polski 8%.

Szczególną kategorią osób wskazywaną przez Powiatowe Urzędy Pracy, jako istotną z punktu widzenia aktywizacji zawodowej, są **osoby bezrobotne do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku życia**. Są to dwie podstawowe grupy, które również mieszkańcy zakwalifikowali, jako osoby w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy i je będziemy preferować w przedsięwzięciach dotyczących przedsiębiorczości, jak już pisaliśmy w rozdziale III. W powiecie lęborskim na koniec 2020 r. udział bezrobotnych <25 lat w całej populacji osób zarejestrowanych w PUP wyniósł 14,6%²⁷, w powiecie wejherowskim 15,66%²⁸. Na bezrobocie tej grupy wpływa szereg czynników takich jak: brak doświadczenia zawodowego czy też wykształcenie nieadekwatne do potrzeb rynku pracy. W powiecie lęborskim największy odsetek młodych bezrobotnych występuje w gminie Cewice. Z kolei występuje tu najniższy odsetek bezrobotnych >50 lat (17,5%), a najwyższy w Łebie 37,3% przy 24% udziale tej populacji w liczbie bezrobotnych powiatu lęborskiego. W powiecie wejherowskim bezrobotni >50 lat stanowili 19,84%. Grupa ta jest dla pracodawców mniej pożądana ze względu na niską mobilność przestrzenną i zawodową. W obu powiatach cały czas na wysokim poziomie utrzymuje się również odsetek osób długotrwale bezrobotnych: 48,9% w powiecie lęborskim oraz 37,76% w powiecie wejherowskim w porównaniu do 34% w województwie. Osoby długotrwale bezrobotne to w dużej mierze osoby młode do 34 lat z niskim wykształceniem zawodowym, gimnazjalnym i poniżej. Aktywizacja zawodowa takich osób zdaniem pracowników PUP jest dużo trudniejsza niż pozostałych bezrobotnych, zajmują się tym specjaliści w PUP, OPS. W kategorii osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy są także rodzice posiadający dzieci do 6 lat oraz osoby niepełnosprawne. Pierwsza grupa stanowiła na koniec 2020 r odpowiednio: 22,93% ogółu bezrobotnych w powiecie lęborskim oraz 20,55% w wejherowskim. Z kolei wśród osób niepełnosprawnych bezrobotni w powiecie lęborskim stanowili 6,16% ogółu bezrobotnych i 8,2 % w powiecie wejherowskim. Zachętą do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami są dofinansowania przyznawane przez Powiatowe Urzędy Pracy m.in.

²⁷ Sytuacja na lęborskim rynku pracy w 2020 r

²⁸ www.wejherowo.praca.gov.pl

na przystosowanie stanowiska pracy, wyposażenie miejsca pracy czy szkolenie. Przedstawione dane nie obrazują skali problemu, gdyż dotyczą tylko osób, które są zarejestrowane w PUP-ach. Jak wskazywano podczas konsultacji społecznych gro osób mających trudności z znalezieniu pracy w ogóle się nie rejestruje m.in. z niechęci (braku możliwość stawiania się) przed co miesięcznym stawianiem się na rozmowy z pośrednikiem pracy i innymi obowiązkami wynikającymi z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej. W tej sytuacji kolejnymi grupami, które będziemy faworyzować przy podejmowaniu i rozwoju działalności gospodarczych będą **osoby niepełnosprawne**, oraz **matki dzieci do lat 6** i to nie tylko zarejestrowane jako osoby bezrobotne, ale również po urloпах macierzyńskich, wychowawczych itp., gdyż jak opisywali nam mieszkańcy pracodawcy przejawiają szczególną niechęć do zatrudniania tych osób.

Na zakończenie dodajmy, że Powiatowe Urzędy Pracy wśród perspektywicznych branż dostrzegają m.in. branże: medyczną, budowlaną, transportową, IT, edukacyjną, pracę w wojsku, oraz branżę energetyczną, więc również m.in te, które są w kręgu naszych zainteresowań.

Pozytywnym aspektem w kwestii aktywizacji zawodowej na obszarze jest fakt, że jeśli dojdzie do skutku budowa elektrowni atomowej w gminie Choczewo, zatrudnienie przy budowie znajdzie kilka tysięcy osób²⁹, kolejne przy jej eksploatacji.

12. Społeczeństwo obywatelskie

Aktualna liczba organizacji pozarządowych tj. stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społeczno – zawodowych na obszarze Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” wynosi 239 podmiotów (Tab. 12), co stanowi 33,59 podmioty na 10 tys. mieszkańców. Aktywność społeczna jest niższa niż średnia wojewódzka, gdyż porównując dane, jakie gromadzi GUS, na koniec roku 2020 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców wynosiła w województwie pomorskim 38, w powiecie łęborskim 33, wejherowskim 25, co jest najsłabszym wynikiem w województwie. Statystycznie najwięcej organizacji na 10 tys. mieszkańców przypadało w Łebie (80), najmniej w gminie Wejherowo (22) i Nowa Wieś Łęborska (27). Widoczny jest jednak znaczny potencjał w sektorze społecznym na obszarze LGD, gdyż od 2010 systematycznie wzrasta liczba organizacji na 10 tys. mieszkańców. Dynamika przyrostu NGO wyniosła średnio 55% (najwięcej gmina Choczewo 109 % tj. z 16 do 63 organizacji na 10 tys. mieszkańców), podczas gdy w pomorskim od 2010 r. zanotowano wzrost na poziomie 29%.

Zadania statutowe organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminach są podobne: od krzewienia kultury i sportu poprzez integrację i aktywizację społeczną, pomoc osobom chorym i niepełnosprawnym czy promocję działań proekologicznych. W zakresie tych ostatnich warto podkreślić, że aktualna aktywność NGO skupia się zarówno na wspieraniu bądź negowaniu planów budowy elektrowni atomowej w gminie Choczewo. Powoduje to konflikty wewnętrzne i podział społeczeństwa na zwolenników i przeciwników elektrowni jądrowej na Pomorzu.

Wśród organizacji non profit dominują Stowarzyszenia zarejestrowane w KRS. Pojedyncze organizacje działają w oparciu o uproszczoną formę rejestracji tj. jako stowarzyszenia zwykle, bądź Koła Gospodyń Wiejskich działające w oparciu o ustawę z dnia 09.11.2018 o kołach gospodyń wiejskich i są to KGW bardzo aktywne.

Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych z podziałem na gminy.

Nazwa gminy	Liczba stowarzyszeń, Fundacji i organizacji społ- zaw. zarejestrowanych w KRS (stan na 08.06.22 r.)	W tym liczba OSP (stan na 08.06.22 r.)	W tym liczba Kółek Rolniczych i Kół gospodyń wiejskich (stan na 08.06.22 r.)	Liczba KGW zarejestrowanych w ARIMR (stan na 08.06.22)	Liczba stowarzyszeń zwykłych (stan na 31.12.20 r: p. wejherowski, stan na 05.05.22 r: p. łęborski)	Razem 1+5
	1	2	3	4	5	
Łeba	15	1	0	0	3	18
Cewice	18	3	4	3	4	22
NWL	41	10	10	7	1	42
Wicko	15	4	1	1	0	15
Choczewo	39	4	9	1	3	42
Gniewino	38	6	6	1	3	41
Wejherowo	51	10	6	4	8	59
Razem	217	38	36	17	22	239

²⁹ www.energetyka-jadrowa.cire.pl

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://ekrs.ms.gov.pl/>, <https://bip.powiatwejherowski.pl/>, <https://powiatleborski.bip.gov.pl/>, <https://krkgw.arimr.gov.pl/>.

Analizując wyniki ogłaszanych przez gminy oraz powiaty konkursów na realizację zadań publicznych zauważyć można aktywność tych samych NGO. Prawidłowość tą zauważono również podczas konsultacji społecznych. Niejednokrotnie mieszkańcy nie potrafili wymienić działających na ich obszarze aktywnych organizacji za wyjątkiem KGW czy OSP. Jednocześnie podkreślali małą aktywność radnych czy sołtysów, jednakże nie zawsze rozumiejąc / zdając sobie sprawę, jakie zadania na rzecz gminy realizują sołtysi i traktując ich, jako pierwszą instancję we wszelkich sprawach. Wskazywali również na brak integracji z pozostałymi mieszkańcami **ludzi młodych**, których również zaliczyliśmy do grup szczególnie istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR. Z ankiet przeprowadzonych wśród osób młodych wynika, że aż 47,7% osób w wieku do 25 lat nie jest członkiem żadnej organizacji i w ogóle nie jest zainteresowana tego typu działalnością. Mieszkańcy usprawiedliwiali ten brak zaangażowania dojazdami młodych osób do szkół, a potem do pracy oraz brakiem oferty czasu wolnego, który młodzi spędzają w mieście (kina, teatry, siłownie). Ponad 44% osób młodych wskazało, że chętnie by uczestniczyli w jakiś wydarzeniach, ale w ich miejscu zamieszkania nic się nie dzieje. Mieszkańcy upatrują nadzieję w poprawie aktywności organizacji pozarządowych i mieszkańców w powstaniu Centrów Usług Społecznych, które oprócz koordynowania usług społecznych w jednym miejscu mogłyby realizować zadania związane z wspieraniem wzmocnienia więzi społecznych, integrowaniem i rozwojem wspólnot.

W naborach wniosków dla organizacji pozarządowych oraz konkursie „Aktywne sołectwo” ogłaszanych przez Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż” w latach 2014-2021 również widać aktywność tych samych NGO i sołectw. Np. w zakończonych naborach wniosków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na I. 2014-2020 największą aktywność wykazywały 4 organizacje z Gminy Gniewino aplikując w kilku konkursach. Stowarzyszenia z gminy Wejherowo pomimo złożenia wniosków nie zrealizowały operacji w związku z brakiem własnych środków.

Lokalne aktywności poza organizowaniem naborów wniosków dla NGO chcemy wspierać kontynuując konkurs „Aktywne sołectwo”. W tym roku będzie to „Aktywne społeczeństwo w koncepcji inteligentnych wiosek”. W konkursie będziemy oceniać inicjatywy nie tylko podmiotów prawnych, ale również grup nieformalnych, które nie mogą się ubiegać o środki na realizację swoich pomysłów lub takich możliwości jest niewiele.

Potencjał naszych mieszkańców, chcących mieć wpływ na swoje otoczenie dostrzegamy również analizując frekwencję podczas wyborów samorządowych. W większości gmin za wyjątkiem Gniewina, Wejherowa i Nowej Wsi Lęborskiej frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych w 2018 była wyższa od średniej wojewódzkiej. Na tym polu znów pozytywnie wyróżniła się gmina Choczewo, w której frekwencja wyniosła: 60,98 % w wyborach do sejmiku, 61,09% w wyborach do rady powiatu, 61,18% w wyborach do rady gminy 61,15% w wyborach wójta (przy odpowiednio: 55,71%, 53,94%, 55,80%, 56,12% i 52,75% dla województwa)³⁰. Również z Choczewa otrzymaliśmy najwięcej wypełnionych ankiet badających jakość życia na obszarze Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” w przeliczeniu na mieszkańca gminy.

13. Polityka, przedsiębiorczość i problemy społeczne

Zadania z zakresu pomocy społecznej w powiatach lęborskim i wejherowskim realizowane są głównie przez podmioty publiczne: Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Domy Pomocy Społecznej (2 w Lęborku, po 1 w Wejherowie i Strzebielinku) oraz Domy dla Dzieci „Siedlisko” i „Zakątek” w Nowej Wsi Lęborskiej. Jeśli spojrzymy na realizację tych zadań przez organizacje pozarządowe, to jak poinformowano nas w ankiecie pogłębionej otrzymanej z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie aktywność trzeciego sektora w tej dziedzinie wciąż jest niewystarczająca, co jak wskazało nam z kolei Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku może wynikać z ograniczonych środków, zbyt dużej ilości wymaganych dokumentów przy realizacji projektów czy małej dostępności wolontariatu.

Na konsultacjach z przedstawicielami branży społecznej zostały szczegółowo omówione problemy społeczne występujące na obszarze LGD. Informacje te są zbieżne z danymi pozyskanymi z dokumentów pt. „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021” opracowanymi przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze działania LGD. Bazując na tych danych zapotrzebowanie na usługi pomocy społecznej na obszarze LGD można oprzeć przede wszystkim na liczbie beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.

Największą ilość osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców mają gminy: Choczewo, Cewice oraz Gniewino, natomiast najbardziej korzystnie prezentuje się wynik gminy Wejherowo, która ma największą liczbę mieszkańców wśród wszystkich samorządów członkowskich.

³⁰ <https://wybory2018.pkw.gov.pl/>

Tabela 13. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w 2021 r z podziałem na gminy

Gmina	Cewice	Choczewo	Gniewino	Łeba	NWL	Wejherowo	Wicko
Liczba osób	469	420	387	129	637	268	264
W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	63,09	82,03	52,17	39,84	47,501	9,28	46,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z „Ocen zasobów pomocy społecznej za 2021” gmin członkowskich.

Analizując dalej te same dane źródłowe możemy zauważyć, że najczęstszymi powodami udzielenia pomocy mieszkańcom przez ośrodki pomocy społecznej są ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie, wynoszące 72,46% całego przydzielonego w 2021 r. wsparcia (tab. 14). Znaczne problemy stanowi również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz alkoholizm (łącznie 22,10 % przyznanych świadczeń).

Identyfikacja problemów społecznych występujących na obszarze związana jest również z wiekiem oraz niepełnosprawnością mieszkańców. Grupą społeczną będącą oczekującą dużej pomocy, w szczególności na obszarach wiejskich są seniorzy tj. osoby starsze (65 lat i więcej). Analizując ten wskaźnik na podstawie danych pozyskanych z GUS za 2020 r. widzimy, że obszar LGD zamieszkuje 9 007 osób w wieku (65+), co stanowi 12.65% wszystkich mieszkańców obszaru i jest to wartość niższa od tego samego wskaźnika dla powiatów wejherowskiego i lęborskiego łącznie (20,94%) oraz województwa pomorskiego (17,20%). Aby prawidłowo zinterpretować wielkość i potrzeby seniorów na potrzeby opracowania strategii przeanalizowano również ilość mieszkańców wieku 60-64 lata. Grupę tą stanowią osoby, które za kilka lat przejdą na emeryturę zasilając grono seniorów lub ich stan zdrowia spowoduje, że wcześniej zostaną im przyznane świadczenia rentowe. Na obszarze grupę tą reprezentuje 4 471 osób, co stanowi 6,28% wszystkich mieszkańców obszaru i jest to wartość zbliżona do tego samego wskaźnika dla powiatów wejherowskiego i lęborskiego łącznie (6,24%) oraz województwa pomorskiego (6,49%)⁵. Porównując te dane z wykresem dotyczącym obciążenia osobami starszymi w rozdziale „Demografia”, seniorzy (60+) są znaczącą grupą, która systematycznie się powiększa i którą ze względu również na współistnienie chorób, niepełnosprawności, czy niesamodzielność należałoby wesprzeć w planowanych działaniach ze środków LSR.

Tabela 14. Powody udzielania pomocy rodzinom w 2021 r na obszarze LGD ogółem.

Powody udzielenia pomocy i wsparcia	SUMA
Ubóstwo	976
Niepełnosprawność	935
Długotrwała lub ciężka choroba	776
Bezrobocie	526
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	262
Potrzeba ochrony macierzyństwa	236
Potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym: potrzeba ochrony wielodzietności	168
Alkoholizm	162
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – w tym: rodziny niepełne	152
Bezradność w sprawach opiekuńczo– wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – w tym: rodziny wielodzietne	60
Bezdomność	59
Przemoc w rodzinie	34
Sytuacja kryzysowa	30
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	29
Zdarzenia losowe	15
Narkomania	10
Sieroctwo	2
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art. 7 pkt 11)	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z „Ocen zasobów pomocy społecznej za 2021” gmin członkowskich.

W sytuacji zapewnienia opieki i usług społecznych osobom chorym, niepełnosprawnym, niesamodzielnym bolączką niektórych z gmin zdaniem obecnych podczas spotkania z branżą zajmującą się usługami społecznymi jest niewystarczająca ilość połączeń w ramach transportu publicznego lub całkowity jego brak. Słaba komunikacja stanowi dla wielu spośród ww. osób barierę nie do pokonania w dostępie do lekarzy specjalistów czy usług rehabilitacyjnych i wyzwaniem do zapewnienia tej grupie dostępu do tych usług. Również w najbardziej oddalonych od centrów gmin wsiach trudniej jest zapewnić opiekę nad chorym w miejscu zamieszkania, ze względu na wyższe koszty związane z dojazdem opiekuna/rehabilitanta. Utrudnione uczestnictwo w zajęciach dla seniorów ze względu na słabą komunikację wskazywali w ankietach również przepytani seniorzy. Cennym projektem wychodzącym naprzeciw części problemów komunikacyjnych jest realizowany przez powiat lęborski projekt transport door-to door zapewniający bezpłatny transport na terenie województwa pomorskiego osobom o ograniczonej mobilności. W ciągu roku realizacji przedsięwzięcia z usług skorzystało 255 osób³.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych wynosi w obu powiatach łącznie 44,41 tys. osób, przy czym w powiecie wejherowskim 3 krotnie więcej niż w lęborskim. W związku z brakiem jednej bazy orzeczeń o niepełnosprawności, nie można oszacować faktycznej liczby osób niepełnosprawnych na obszarze. Z danych otrzymanych z Powiatowych Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie (z podziałem na gminy) i Lęborku można jedynie przytoczyć wartości dotyczące wydanych przez Zespoły Orzekania o Niepełnosprawności przy PCR orzeczeń o niepełnosprawności (dzieci do 16 roku życia) i o stopniu niepełnosprawności (osobom od 16 r. ż):

Tabela 15. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności łącznie.

Gmina	Choczewo	Gniewino	Wejherowo	Powiat wejherowski łącznie	Powiat lęborski łącznie (brak danych z podziałem na gminy)
2020	112	129	571	5069	2255
2021	121	149	559	5193	2223

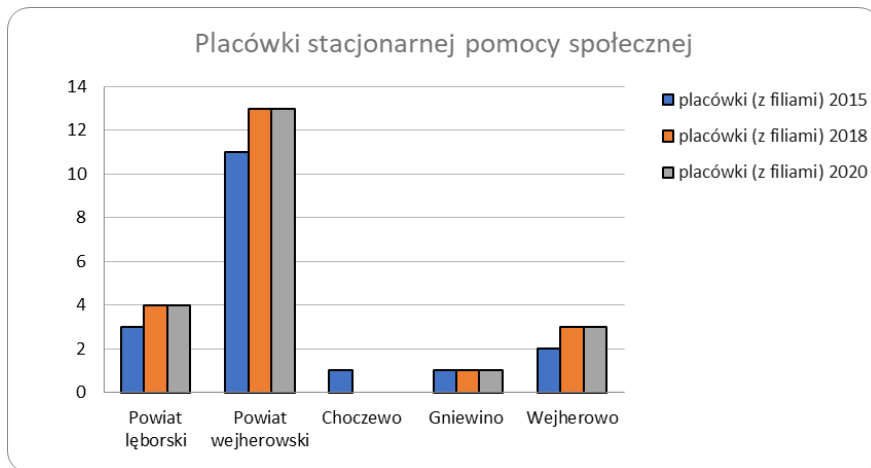
Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie i Lęborku.

Od 2011 roku systematycznie wzrasta w powiecie wejherowskim liczba wydawanych orzeczeń zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych. W 2021 r wydano 4480 orzeczeń o niepełnosprawności dla dorosłych i 713 dla dzieci do 16 lat przy odpowiednio 3454 i 507 osobach w 2011. W powiecie lęborskim z kolei liczba wydanych orzeczeń jest zróżnicowana, ale od 2011 r do dziś jest zawsze wyższa niż 2000 sztuk. Jak widać, nie jest to więc liczba marginalna, więc **osoby z niepełnosprawnościami (wraz z opiekunami)** są kolejną z grup w niekorzystnej sytuacji, które należało by wspierać przekazując na projekty kierowane na rzecz tych osób środki w ramach LSR.

Rządowy dokument pn. „Strategia Rozwoju Usług społecznych- polityka publiczna do 2030 r” zakłada ukierunkowanie polityki społecznej na proces deinstytucjonalizacji. Usługi świadczone w miejscu zamieszkania zgodnie z tą strategią, mają być podstawową usługą społeczną, skierowaną do osób ze wszystkich obszarów wsparcia. Nie oznacza to jednak, że zamknięte zostaną obiekty świadczące całodobową opiekę potrzebującym. Deinstytucjonalizacja to proces długotrwały, który w pierwszej kolejności ma skupić się na opiece w miejscu zamieszkania „gdyż tylko nieograniczony dostęp do szerokiego spektrum interdyscyplinarnych usług środowiskowych może wpłynąć na zmniejszenie popytu na usługi stacjonarnej opieki długoterminowej”³¹. A jak wygląda opieka stacjonarna na naszym obszarze na przestrzeni ostatnich lat wskazuje poniższy wykres.

³¹ Strategia Rozwoju Usług społecznych- polityka publiczna do 2030 r

Wykres 7. Liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej na obszarze LGD w l. 2015-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród wskazanych obiektów najczęściej to placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, pozostałe to domy pomocy społecznej i rodzinne domy pomocy. Niemal wszystkie miejsca w tych obiektach są zajęte. W powiecie wejherowskim widać stopniowy wzrost ilości miejsc w takich placówkach, a tym samym wzrost liczby podopiecznych. W powiecie łębarskim widać tendencję spadkową w stosunku do r. 2018.

Tabela 16. Obłożenie placówek stacjonarnej opieki społecznej na obszarze LGD.

Obłożenie placówek stacjonarnej opieki społecznej	2015		2018		2020	
	powiat łębarski	powiat wejherowski	powiat łębarski	powiat wejherowski	powiat łębarski	powiat wejherowski
miejsca (łącznie z filiami)	176	670	214	656	193	702
mieszkańcy (łącznie z filiami)	176	602	214	633	187	635

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Głównymi podopiecznymi placówek stacjonarnej opieki społecznej są: osoby w podeszłym wieku (234 osoby w powiecie wejherowskim oraz 30 w łębarskim), przewlekle somatycznie chorzy (odpowiednio: 185 i 88 osób) oraz przewlekle psychicznie chorzy (odpowiednio 170 i 22 osób).

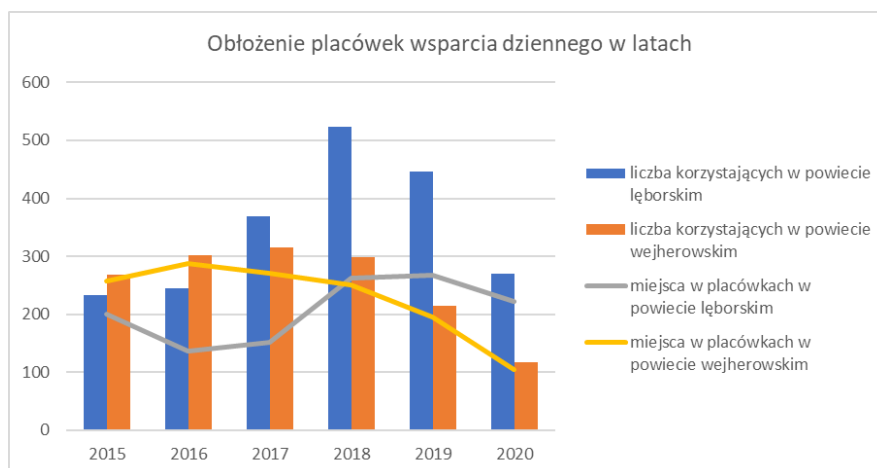
Do konieczności deinstytucjonalizacji usług społecznych przymierzają się samorządy. Z informacji uzyskanych z PCPR Wejherowo wynika, że na dziś jest to dla nich ogromne wyzwanie, gdyż brak jest wystarczającej ilości infrastruktury dziennych ośrodków wsparcia dla osób zależnych. W ocenie specjalistów z PCPR konieczne jest powołanie w każdej z gmin koordynatora usług społecznych, który będzie posiadał wiedzę na temat możliwych form wsparcia na terenie nie tylko gminy, ale i powiatu. Łatwiejsza będzie wówczas również koordynacja usług społecznych na szczeblu powiatowym. Tą konieczność zauważyli także mieszkańcy podczas konsultacji społecznych, dlatego upatrują szansę w stworzeniu Centrów Usług Społecznych (01.03.23 r. otwarto CUS w Łęborku, które ma swym zasięgiem działania objąć Powiat Łębarski, będziemy obserwować, czy centralizacja powiatowa rozwiąże, chociaż część problemów społeczności wiejskich).

Pozytywnym aspektem polityki społecznej w każdej gmin dla seniorów sprawnych, którzy lubią aktywnie spędzać czas, jest możliwość uczestnictwa w dedykowanych zajęciach w ramach Uniwersytetu III Wieku, Klubu Seniora/Rodziny, czy bardziej sformalizowanego Związku Emerytów i Rencistów. Seniorzy mają okazję m.in. wziąć udział w wykładach i szkoleniach, zajęciach manualnych, gimnastycznych, wyjazdach czy potańcówkach. Na działalność związaną z aktywizacją seniorów organy założycielskie skutecznie pozyskują środki zewnętrzne. Zainteresowanie uczestnictwem w zajęciach jest na tyle duże, że wciąż powstają nowe kluby. Zrzeszają one od kilkunastu do kilkudziesięciu osób w zależności od gminy/sołectwa. **Aktywni seniorzy** będzie to, więc jedna z grup docelowych, dla której absorbcja środków w ramach RLKS będzie szansą na dalszy rozwój.

Z kolei grupą szczególnie istotną z punktu widzenia realizacji LSR, do której trudniej jest dotrzeć z pomocą, a której należałoby poświęcić większe nakłady czasu, energii i środków, zdaniem podmiotów zajmujących się opieką społeczną są **dzieci i młodzież, zwłaszcza z rodzin dysfunkcyjnych**. W obu powiatach w 2020 roku było zbyt mało instytucjonalnych placówek

wsparcia dziennego (świetlic środowiskowych) jak na potrzeby rodzin i tylko jedna z nich (w Kniewie) działa na obszarze objętym LSR (powiat wejherowski 5, powiat lęborski 6). Ma ona zasięg ponadgminny i oferuje pomoc 30 podopiecznym.

Wykres 8. Obłożenie placówek wsparcia dziennego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W powiecie wejherowskim widać systematyczne zmniejszanie się w ciągu ostatnich lat ilości miejsc w nadzorowanych przez powiat placówkach wsparcia dziennego i tym samym osób korzystających z nich w ciągu roku. Powiat lęborski jest w gorszej sytuacji w tym zakresie, choć w 2020 r zmniejszyła się różnica między ilością dostępnych miejsc, a liczbą dzieci i młodzieży z nich korzystającej. Pozytywnym aspektem jest tworzenie placówek wsparcia dziennego czy to klubów rodziny/klubów gier przez gminy. Część z nich mogła powstać dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych. Takie inicjatywy podjęły gminy: Nowa Wieś Lęborska, Cewice, Wejherowo (ostatnia tego typu placówka otwarta została na początku br.), to jednak wciąż kropla w morzu. Uczestnicy konsultacji wskazywali, że niezbędne jest objęcie dzieci opieką jak najbliżej miejsca zamieszkania czy to w szkołach czy świetlicach wiejskich. Jak wskazują zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 z późn. zmianami, placówki tego typu mają za zadanie zapewnienie: opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań (forma opiekuńcza), jak również organizację zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych czy realizację indywidualnych programów korekcyjnych, programów psychokorekcyjnych lub psychoprofilaktycznych (forma specjalistyczna), więc często niewykorzystane świetlice i domy sołeckie byłyby doskonałym miejscem, gdzie tego typu usługi mogłyby być świadczone. Mieszkańcy podkreślali jednak, że większość świetlic ma ograniczone godziny funkcjonowania, a część jest niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a nawet starszych (stromie schody), więc w zaspokojeniu potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji konieczna będzie współpraca podmiotów na wielu płaszczyznach.

W zakresie ekonomii społecznej obszar ma znacznie niewykorzystany potencjał. W bazie podmiotów ekonomii społecznej³² na 100 podmiotów ekonomii społecznej w województwie pomorskim (rozumianych, jako przedsiębiorstwa społeczne) na obszarze zarejestrowana jest tylko jedna spółdzielnia socjalna: Powiatowo-Gminna Spółdzielnia Socjalna „Kaszubia” z siedzibą w Bolszewie oraz 2 Fundacje: Fundacja Pomocy Tleniak z Orla oraz Instytut Inkubacji Przedsiębiorstw z Łężyc. W Powiecie Lęborskim istnieją 3 podmioty ekonomii społecznej, ale zlokalizowane są w mieście Lębork.

14. Stan środowiska naturalnego i odnawialne źródła energii

Obszar LGD charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi, głównie za sprawą silnie urozmaiconej i zróżnicowanej pod względem krajobrazowym rzeźby terenu, która jest pozostałością po ostatnim zlodowaceniu. Potwierdzeniem atrakcyjności przyrodniczej obszaru jest odsetek obszarów prawnie chronionych na obszarze LGD, który wynosi 38,26% i jest nieco niższy niż podobny wskaźnik dla powiatu lęborskiego i wejherowskiego łącznie – 39,31%, oraz wyższy niż dla województwa – 32,87% i Polski – 32,31%⁵. Na obszarze LGD znajdują się:

- Parki narodowe: Słowiński Park Narodowy,
- Parki krajobrazowe: Trójmiejski Park Krajobrazowy (na pd. Gminy Wejherowo),
- obszary chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Lęborskich, Nadmorski, Pradoliny Redy-

³² www.bazaps.ekonomiaspoleczna.gov.pl

Łeby, Choczewsko-Saliński, Puszczy Darżlubskiej,

- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Rynna Kamienicka,

- rezerwy przyrody: Karwickie Źródlika, Mierzeja Sarbska, Czarne Bagno, Łebskie Bagno, Mierzeja Sarbska, Las Górkowski, Nowe Wicko, Choczewskie Cisy, Borkowskie Wąwozy, Długosz Królewski w Łęczynie, Cisowa, Lewice, Gałęźna Góra, Pełcznica,

- obszary Natura 2000: Białe Błoto, Dolina Łupawy, Karwickie Źródlika, Mierzeja Sarbska, Ostoja Słowińska, Pobrzeże Słowińskie, Przybrzeżne wody Bałtyku, Łebskie Bagna, Górkowski Las, Białogóra, Jeziora Choczewskie, Lasy Łęborskie, Opalińskie Buczyny, Pełcznica, Orle, Biała, Bezlist koło Gniewowa, Puszcza Darżlubska.

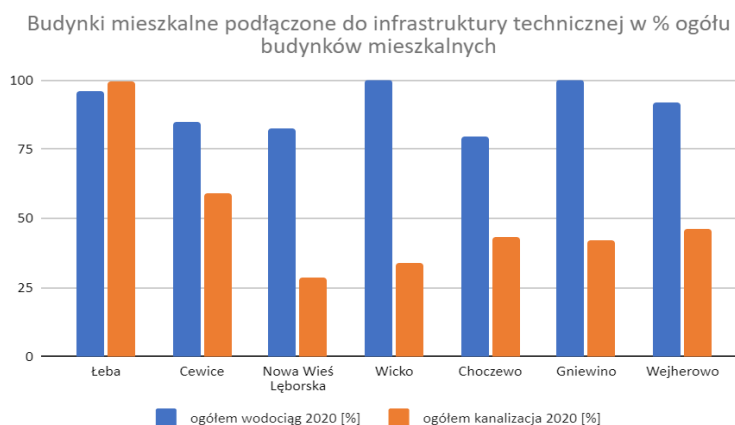
Według danych GUS i Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na obszarze LGD znajduje się też 231 pomników przyrody tj. 18,58 pomnika na 100 km² powierzchni obszaru LGD. Jest to wskaźnik niższy niż dla powiatów łęborskiego i wejherowskiego – 19,61, ale wyższy niż województwa – 14,87 i Polski – 10,53. Znaleźć tu można również 35 użytków ekologicznych, co stanowi 2,81 użytku na 100 km² powierzchni obszaru LGD i jest to wskaźnik mniejszy niż dla powiatów wejherowskiego i puckiego – 3,26 oraz województwa – 4,34, ale wyższy niż dla Polski – 2,45.³³

Powierzchnia lasów w 2020 r. wyniosła 44,18% powierzchni obszaru LGD. Jest to więcej niż w powiatach łęborskim i wejherowskim łącznie, w województwie pomorskim i w kraju, gdzie wskaźniki te wynoszą odpowiednio – 42,40%, 36,41%, 29,61%.

Jak wynika z raportu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska z 2020 r.³⁴, stan chemiczny i ekologiczny wód na obszarze LGD jest określany na poziomie poniżej dobrego. Stan ogólny wód przejściowych i przybrzeżnych w 2018 (wg powyższego raportu) w okolicach Łeby oraz plaż gminy Choczewo jest zły.

Wg danych z GUS za 2020 r. odsetek ludności zamieszkującej obszar LGD i korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosi 57,53% (podczas gdy dla powiatu – 77,03%, województwa – 84,30% i dla Polski – 74,80%). W gminach łącznie działa 393 przydomowych oczyszczalni ścieków, w powiatach łącznie 644, w woj. pomorskim 9134, a w Polsce 295 524. Dlatego za główny powód złego stanu wód w omawianym regionie wskazywany jest niewystarczający stopień sanitacji na terenach wiejskich, w tym występowanie zanieczyszczeń pochodzących z terenów rolniczych, wymywanych z ziemi podczas deszczu (związki azotu i fosforu obecne w glebie po zastosowaniu środków ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń pochodzących z hodowli zwierząt. Przyspiesza to proces eutrofizacji jezior, do których trafiają te zanieczyszczenia i tym samym pogorszenie warunków ekologicznych i użytkowych wód.³⁵ Jak wskazuje poniższy wykres jedynie w mieście Łeba skanalizowanie jest wyższe od średniej wojewódzkiej (99,6% budynków podłączonych jest do kanalizacji sanitarnej, przy 67,2% w pomorskim), co częściowo jest wynikiem stosunkowo małej powierzchni do skanalizowania. Najslabiej na tym tle wypadają gminy Nowa Wieś Łęborska 28,7% oraz Wicko 34,1%. Wicko z kolei, jako jedyna gmina ma 100% podłączenie do sieci wodociągowej.

Wykres 9. Urządzenia sieciowe na obszarze LGD.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi dla obszaru LGD 18,01% i jest zdecydowanie niższy niż dla powiatu – 49,83%, województwa – 51,51% i Polski – 54,23%.

³³ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

³⁴ https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/raporty/stan_srodowiska_2020_pomorskie.pdf

³⁵ <https://docplayer.pl/6820438-Inwestycje-a-ochrona-jezior-w-województwie-pomorskim.html>

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim, raport wojewódzki za rok 2020”, którego autorem jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska³⁶, nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych stężeń większości niebezpiecznych dla zdrowia związków chemicznych. Problemem na obszarze działania LGD jest jednak podwyższenie stężenia rakotwórczego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (występuje głównie w Lęborku i Wejherowie oraz miejscowościach bezpośrednio przyległych do tych miast) oraz ozonu O₃ (głównie w Łebie i obszarach nadmorskich gminy Choczewo i częściowo na terenach gmin: Nowa Wieś Lęborska, Wicko, Cewice i Wejherowo). Główną przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłów zawieszonych i poziomu docelowego benzo(a)pirenu jest tzw. niska emisja, czyli emisja pochodząca ze spalania paliw stałych w piecach lub kotłach domowych³⁷.

Akcja pomiarowa z użyciem pierwszych mobilnych płuc na Pomorzu w dniach 1-12.12 2022 r. w Gościnnie pokazała zatrważające dane. W tych dniach 4 krotnie przekroczony został poziom pyłu zawieszzonego PM10. W dniu 10.12.22 osiągnięty został poziom alarmowy, który wynosi 150µm³³⁸. Przy tak wysokim stężeniu zalecane jest ograniczenie przebywania na zewnątrz do minimum.

Tabela 17. Liczba złożonych wniosków w programie "Czyste powietrze".

Rok	Łeba	Cewice	NWL	Wicko	Choczewo	Gniewino	Wejherowo
2021	27	32	135	44	33	34	246
2022	37	35	97	50	21	21	193
miejsce w rankingu w 2022: ilość złożonych wniosków na 1000 budynków jednorodzinnych	266	629	361	195	1383	1565	606

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://krakowskialarmsmogowy.pl/ranking/>

Sytuację bez wątpienia poprawiłoby zwiększenie świadomości mieszkańców o szkodliwości spalania w piecach niedozwolonych produktów (np. butelek PET, płyt meblowych) i zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami energii oraz zmniejszenie natężenia ruchu drogowego – promocja ruchu rowerowego, jako codziennego środka transportu dla każdego. Tymczasem z „Rankingu gmin w programie „Czyste powietrze” wynika znikome zainteresowanie korzystaniem z dotacji programu przez mieszkańców gmin z obszaru LGD³⁹, co przedstawiono w tab. 17.

Z dokumentu „Szacunki danych o zużyciu energii w gospodarstwach domowych w 2020”⁴⁰ opublikowanego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska wynika, że w 2020 r kolektory słoneczne były zainstalowane w 2,8% gospodarstw domowych w Polsce, natomiast pompy ciepła w 1,53%. Analogicznie w 2019 r. wskaźniki te prezentowały się następująco: dla kolektorów słonecznych – 2,01% i dla pomp ciepła- 0,85%. Także widzimy tu tendencję rosnącą. Udział liczby przyznanych dotacji z programu „Mój Prąd” na dzień 10.09.2022 r. w woj. pomorskim wynosił 6,24% z ilością 25 614 przyznanych dofinansowań⁴¹, co daje nam 7 miejsce wśród województw w kraju. Opracowanie „Energia elektryczna dane wstępne za 2020”⁴² wydane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska wskazuje, iż indeks dynamiki produkcji energii elektrycznej w latach 2020 i 2019 wyniósł 275,7% (2019 r.– 715,3 GWh, 2020 r.–1 972,2 GWh). Dynamika wzrostu energii generowanej ze słońca utrzymała się również w 2021 i na początku 2022, gdyż Polacy inwestując w fotowoltaikę chcieli zdążyć przed zmianą sposobu rozliczania prosumentów (na mniej korzystny)⁴². Przytaczamy dane dla Polski, gdyż nie jest prowadzona (dostępna) ewidencja na poziomie gmin i powiatów. Jednak każdego dnia na obszarze widać nowe gospodarstwa z panelami fotowoltaicznymi.

Stosunki wietrzne i warunki termiczne determinowane również oddziaływaniem Morza Bałtyckiego i ukształtowaniem terenu predestynują nasz obszar do rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii, w tym szczególnie do budowy elektrowni wiatrowych. Występują tu najwyższe w Polsce (poza górami) prędkości wiatru. Również wyższe usłonecznienie roczne niż przeciętnie w kraju, potwierdzają predyspozycje tych terenów do produkcji energii elektrycznej i ciepła

³⁶ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1446>

³⁷ Załącznik do uchwały 603/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszzonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

³⁸ <https://wejherowskialarmsmogowy.pl/smogowa-rzeczywistosc-w-goscinnie-poziom-alarmowy-osiagniety/>

³⁹ <https://krakowskialarmsmogowy.pl/ranking/>

⁴⁰ <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-statystyczne>

⁴¹ <https://mojprad.gov.pl>

⁴² <https://wysokienapiecie.pl/73113-moc-fotowoltaiki-w-polsce/>

na bazie energii promieniowania słonecznego⁴³. W 2022 roku w Zwartowie w gminie Choczewo na powierzchni 300 ha otwarto największą w Europie środkowo - wschodniej farmę fotowoltaiczną. 378 tysięcy paneli może zasilić 153 tysiące gospodarstw domowych⁴⁴. Mniejsza inwestycja tego typu o mocy 15 MW powstała również w ostatnich miesiącach na 15 ha na terenie gminy Gniewino.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat na obszarze Stowarzyszenia powstało też kilka farm wiatrowych składających się z kilkudziesięciu turbin m.in. w Wicku⁴⁵ czy Jęczewie (gm. Gniewino). PGE Energia Odnawialna planuje w 2023 r. budowę farm fotowoltaicznych o mocy ponad 100 MW⁴⁶ w gminie Wicko, obok zarządzanych już przez spółkę farm wiatrowych w Wojciechowie i Wicku Lotnisko oraz Elektrowni Wodnej Żarnowiec⁴⁷.

W tym kontekście duże znaczenie dla zmniejszenia emisji zanieczyszczeń upatruje się również w realizacji inwestycji Baltic Power - morskich farm wiatrowych zlokalizowanych w polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego, na północ od gmin Łeba i Choczewo, o których pisaliśmy w rozdziale dotyczącym gospodarki. Tu jednak podobnie jak przy budowie elektrowni jądrowej, trzeba się liczyć z tym, że prace budowlane na lądzie związane będą z wycinką drzewostanu. Kierownik działu komunikacji zewnętrznej spółki PEJ, budującej pierwszą w Polsce elektrownie atomową przekazał mediom informacje, iż „(...) szacuje się, że w przypadku wyboru lokalizacji Lubiatowo – Kopalino i wykorzystania otwartego układu chłodzenia łączna utrata powierzchni lasów gminy Choczewo może wynieść ok. 5% powierzchni lasów występujących w gminie, tj. 335 ha”. Zaplanowana jest również „realizacja szeregu działań, które pozwolą zmniejszyć wpływ inwestycji na życie mieszkańców oraz środowisko naturalne, w tym obszary leśne. Przede wszystkim, (...) ograniczenie wylesienia do niezbędnego minimum. Co więcej, część Obszaru Realizacji Przedsięwzięcia, czyli terenu zajętego na potrzeby prac budowlanych, na którym nie będzie zlokalizowana elektrownia i infrastruktura towarzysząca, zostanie zrekultywowana na przykład poprzez wykonanie nasadzeń drzewostanu⁴⁸”.

W poniżej przytoczonym badaniu ankietowym mieszkańcy obszaru w większości pozytywnie oceniają zasoby środowiska naturalnego oraz działania proekologiczne. Najwięcej zastrzeżeń odnotowano w zakresie oferty działań/dofinansowań wspierających ochronę środowiska, w tym montażu/instalacji odnawialnych źródeł energii, jakości wody używanej w gospodarstwach domowych, czystości wód (rzek i jezior) oraz zagospodarowania, retencjonowania wód opadowych. Znalazła się również spora liczba ankietowanych (ok. 1/3), którzy nie potrafili ocenić omawianego zagadnienia ani dobrze, ani źle lub wskazywali na brak wiedzy oraz zainteresowania tematem. W pytaniu otwartym (uwagach) mieszkańcy zwracali uwagę na występowanie zanieczyszczenia powietrza smogiem, ciągłą niewystarczającą ilość koszy na śmieci i toalet (w szczególności w miejscach turystycznych), duże zaśmiecenie lasów (w tym dzięki wysypiska śmieci), zbyt małą ilość programów dofinansowujących zastosowanie rozwiązań OZE w gospodarstwach domowych (zwłaszcza w gminach) oraz wspomagających montaż systemów retencjonowania wód opadowych.

Tabela 18. Ocena ekologii i środowiska przez mieszkańców obszaru LGD.

	Nie wiem lub pytanie mnie nie dotyczy "0"	Bardzo źle "1"	Raczej źle "2"	Ani dobrze, ani źle "3"	Dobrze "4"	Bardzo dobrze "5"
Walory środowiska przyrodniczego	0	2	7	17	75	98
Jakość powietrza	4	8	9	51	44	28
Czystość wód (rzek i jezior)	5	6	36	45	53	0
Jakość wody używanej w gospodarstwie domowym	4	22	58	53	0	71
Oferta działań/dofinansowań wspierających ochronę środowiska w tym montażu/instalacji odnawialnych źródeł energii	23	25	30	0	70	27
Zagospodarowanie, retencjonowanie wód opadowych	19	24	0	27	69	24

⁴³ J. Auksztol, „Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej w województwie pomorskim w l. 2000-2009”, GUS, 2010, Gdańsk

⁴⁴ <https://magazynbiomasa.pl/najwieksza-w-polsce-farma-fotowoltaiczna-powstaje-na-pomorzu/>

⁴⁵ <https://www.tauron-ekoenergia.pl/elektrownie/energia-wiatrowa>

⁴⁶ <https://lebork.naszemiasto.pl/pge-chce-wybudowac-farmy-fotowoltaiczne-w-gminie-wicko/ar/c1-9102855>

⁴⁷ <https://pgeeo.pl/Nasze-objekty>

⁴⁸ <https://wejherowo.naszemiasto.pl/kontrowersje-wokol-budowy-elektrowni-jadrowej-na-pomorzu/ar/c3-8916975>

Ochrona obszarów cennych przyrodniczo przed nadmierną antropopresją (np. zanieczyszczenia wody, emisja hałasu, zaśmiecanie, wycinanie lasu, emisja i emisja zanieczyszczeń do wody, powietrza i gleby)	15	0	12	53	55	31
--	----	---	----	----	----	----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego „Lokalna Strategia Rozwoju szansą dla nas” w okresie 23.05 – 29.07.2022 r.

15. Kultura i dziedzictwo kulturowe wsi

W XIII wieku większość terenów obejmujących gminy Stowarzyszenia znajdowała się w granicach kasztelani białogardzkiej stanowiącej teren graniczny między Pomorzem Środkowym, a Pomorzem Gdańskim. Do historii obszaru nawiązują herby powiatów. Na obu znajduje się czarny gryf- symbol księstwa kaszubskiego, zaś w herbie powiatu lęborskiego wskazano pograniczny charakter regionu umieszczając w nim również gryfa czerwonego symbolizującego ziemie książąt pomorskich.

Wg Jana Modrawskiego⁴ możemy wyróżnić dwa obszary: Kaszuby etniczne i Kaszuby historyczne. W obrębie kaszub etnicznych znajdują się gminy: Gniewino, Wejherowo oraz Nowa Wieś Lęborska i jest to obszar, gdzie społeczność kaszubska stanowi znaczny odsetek ludności (ok. 30% wg. Modrawskiego) oraz można tu zaobserwować ożywioną działalność turystyczno - kulturalną związaną z promocją kaszubszczyzny. Natomiast pozostałe gminy oraz miasto Łeba, wchodzące w skład LGD, znajdują się na obszarze Kaszub historycznych, które zostały zasiedlone przez społeczność kaszubską jeszcze 200 lat temu oraz ponownie po II wojnie światowej. Obszar ten charakteryzuje się niewielkim odsetkiem ludności kaszubskiej i nie wykazuje ożywionej działalności społeczno – kulturalnej w tym zakresie.

Na wielokulturowość regionu miały również wpływ zabór pruski czy przesiedlenia ludności m.in. w ramach akcji „Wisła”, kiedy ludność z Kresów Wschodnich po 1945 r. zastąpiła opuszczającą Pomorze ludność niemiecką.

Największymi ośrodkami oddziałującymi na kulturę nie tylko regionu, ale również całego obszaru działania LGD są: Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko Pomorskiej w Wejherowie oraz Muzeum w Lęborku. O ile pierwsze muzeum jest swoistym centrum propagowania literatury, ale również kultury i sztuki kaszubskiej w regionie, co ma swoje przełożenie na rozwój kaszubszczyzny w poszczególnych gminach powiatu wejherowskiego, to Muzeum w Lęborku skupia się bardziej na popularyzowaniu dorobku archeologicznego, pozostałości pochodzących ze średniowiecza i innych okresów w dziejach historii regionu. Posiada w swoich zbiorach m.in. eksponaty wykopane z Cmentarzyska kultury łużyckiej z XII–VII w p.n.e. zlokalizowanego w Siemirowicach w gminie Cewice. Łączy również tradycję kultury niemieckiej i kultury ludności napływowej z Kresów po 1945 r., która miała duży wpływ na ukształtowanie się spuścizny architektonicznej i kulturalnej nie tylko powiatu lęborskiego, ale również wejherowskiego.

Cenne dla propagowania tradycji rybackich i akwakultury będzie powstające w Łebie Muzeum Archeologii Podwodnej i Rybołówstwa Bałtyckiego. Inwestycja w całości finansowana jest ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Obiekt będzie całoroczny, a zakończenie robót budowlanych planuje się na koniec 2023 r., natomiast od 2024 r. prace związane z budową i montażem wystawy stałej.

Pozostałe obiekty muzealne obszaru Stowarzyszenia, opierają się na zasobach marynistycznych (jak Muzeum Marynistyczne w Sea Park w Sarbsku), i przyrodniczych (Muzeum Przyrodnicze, Słowiński Park Narodowy w Łebie) jak również historycznych w tym militarnych (Skansen Zagroda Gburska i Rybacka w Nadolu czy Muzeum Przedmiotów Historycznych i Zapomnianych w Bychowie). Niestety większość obiektów udostępniana jest tylko sezonowo.

Działalność kulturalna i artystyczna prowadzona przez gminne centra / ośrodki kultury działające przy gminach członkowskich w niewielkim stopniu nawiązuje do kaszubszczyzny (gm. Gniewino: Zespół Folklorystyczny „Nadolanie”; gm. Wejherowo: Kapela Kaszubska i Kapela Kaszëbsczi Psotë; gm. Cewice: Chór „Marësci”, Remusowe Skrzaty, Małe Skrzaty oraz niektóre Koła Gospodyń Wiejskich z obszaru gmin Gniewino i Wejherowo). Skupia się też na muzyce kościelnej, rozrywkowej, ludowej oraz patriotycznej (np. gm. Wejherowo: Chór Gaudeamus, Orkiestra Gminy Wejherowo; gm. Gniewino: Gminna Orkiestra Dęta, Chór „Appassionato”; Łeba: Chór „Jantar”, Zespół Bel Canto, Zespół Stella Maris, Grupa FA-LA-RE).

Ważnym aspektem dziedzictwa kulturowego wsi są produkty lokalne, regionalne i tradycyjne, podkreślające specyfikę danego obszaru. Obszar LGD posiada bogatą ofertę tradycyjnej, polskiej żywności wywodzącej się z kuchni kaszubskiej, kresowej, myśliwskiej oraz rybnej. W 2006 roku na Listę Produktów Tradycyjnych i Regionalnych wpisane zostały dwie potrawy z terenu gm. Choczewo: “Kaczka po pomorsku” oraz “Śledź pomorski solony z becзки w zalewie słodko-kwaśnej”⁴⁹. Dziś na tej

⁴⁹ <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-pomorskie>

liście znajduje się już 16 potraw z obszaru (na 184 z całego województwa) - wszystkie zgłoszone przez podmioty z gminy Choczewo. Dwie edycje konkursu na najlepszy produkt lokalny „Weki z Pomorskiej Spizarni” organizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego również wyróżniły produkty lokalne z gminy Choczewo (Kierzkowo): „Kielbasa myśliwska w słoiku” i „Gulasz myśliwski”. Jednak sukces gospodyń z gminy nie jest wystarczająco promowany. Nawet na stronie internetowej gminy Choczewo, nie są wymienione wszystkie wpisane na „listę” produkty, a biorąc pod uwagę modę na zdrową żywność, mogłyby stanowić doskonały materiał do promocji gminy czy nawet stworzenia kulinarnego produktu turystycznego. Problemem zgłaszanym podczas konsultacji społecznych (wywiad LOT Łeba „Błękitna Kraina”) jest również mała ilość lokali gastronomicznych w miejscowościach nadmorskich, gdzie można zjeść potrawy ze świeżej bałtyckiej ryby. Wciąż dominują ryby „obce” i mrożone. Trudno również znaleźć miejsca gdzie można kupić gotowe produkty regionalne, nie kierując się wprost do gospodarza/producenta lub zaopatrując się na imprezie plenerowej. Dobrym pomysłem jest sprzedaż produktów regionalnych w punkcie informacji turystycznej w Łebie, przy ul. 11 listopada. W Internecie lokalni przetwórcy sprzedają swoje wyroby na: www.spizarniaklementyny.pl czy www.pomorskibazarek.pl, jednak nie są to portale, które są promowane w przewodnikach turystycznych, więc sieciowa sprzedaż produktów regionalnych zarówno kulinarnych, jak również rękodzielniczych jest wciąż tematem do zagospodarowania.

Istotnym elementem stojącym na straży propagowania zwyczajów i produktów regionalnych są koła gospodyń wiejskich, które mają na ziemiach polskich blisko 150-letnią tradycję. Aktywność lokalnych KGW przyczynia się nie tylko do poprawy jakości życia kulturalnego, czy edukacyjnego wiosek, ale również do wytwarzania i promowania specjałów lokalnej kuchni. Dodatkowo biorą one aktywny udział w organizacji dożynek oraz innych inscenizacji i obrzędów lokalnych, prowadzą zespoły muzyczne, teatry oraz warsztaty z rękodzieła, na swoją działalność pozyskują środki publiczne.

Po czasach, w których część obecnych ziem polskich była zamieszkaana przez ludność niemiecką pozostały liczne zabudowania, charakterystyczny układ urbanistyczny miejscowości wiejskich oraz kościoły, kaplice i cmentarze (po)ewangelickie. W prawie wszystkich gminach obszaru LGD można znaleźć wiele takich obiektów. Najbardziej znanym jest produkt turystyczny „Szlak Dworów i Pałaców Północnych Kaszub”, który promuje zabudowania dworskie i pałacowe w znacznej większości ponemieckie, zarówno te odrestaurowane jak i niszczone. Większość z nich znajduje się w rejestrze zabytków nieruchomych województwa pomorskiego, na której znaleźć można 50 obiektów z regionu, w tym aż 17 w gminie Choczewo (stan na 16.11.2022)⁵⁰. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy gmin zwracali uwagę na zainteresowanie turystów zagranicznych tymi obiektami oraz brak wiedzy i dbałości o nie ze strony mieszkańców, konieczność ich odrestaurowania oraz stworzenia spójnego produktu turystycznego.

Wydarzeniem historycznym, które jest szczególnie upamiętniane przez gminy członkowskie Stowarzyszenia był tzw. Marsz Śmierci. W obliczu ofensywy radzieckiej na początku 1945 r. z niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Stutthof drogą lądową i morską ewakuowano ok. 37 tysięcy więźniów, którzy mieli w ciągu 7 dni, pokonując po ok. 20 km dziennie, dotrzeć do Łęborka. W wyniku bardzo niesprzyjających warunków atmosferycznych (mroźna zima), bardzo złego stanu zdrowia więźniów oraz decyzji militarnych zmieniających planowany przebieg tras ewakuacji, podczas Marszu Śmierci śmierć poniosło ok. 20 tysięcy ofiar. Zachowanie pamięci o tamtych wydarzeniach jest niezwykle ważne nie tylko dla młodych pokoleń mieszkańców regionu, ale również dla ostatnich pozostałych przy życiu byłych więźniów KL Stutthof oraz ich rodzin. Formy upamiętniające tamte tragiczne wydarzenia na ziemiach kaszubskich są różne: mogiły i cmentarze ofiar Marszu Śmierci, pomniki i tablice pamiątkowe, liczne uroczystości patriotyczne z udziałem byłych więźniów, mieszkańców obszaru oraz lokalnych jednostek wojskowych⁵¹.

Miejscami upamiętniającymi Marsz Śmierci na obszarze Stowarzyszenia są: gmina Gniewino: Cmentarz Ofiar Marszu Śmierci w Rybnie, obelisk z płytą pamiątkową w Kolkowie (przy zbiorniku górnym Elektrowni Wodnej Żarnowiec), szlak tablic informacyjnych w Rybnie, Kostkowie, Mierzynie, Gniewinie, Toliszczek; gmina Nowa Wieś Lęborska: Cmentarz Ofiar w Krępie Kaszubskiej, Izba Pamięci Ofiar Marszu Śmierci Więźniów KL Stutthof, Zespół Szkół w Garczegorzcu im. Męczenników Marszu Śmierci KL Stutthof, Tawęcino; gmina Wicko: pomnik poświęcony ofiarom Marszu Śmierci w miejscowości Gęś; gmina Wejherowo: tablica pamiątkowa na budynku w Zamostnym. Brak jednak jednolitego produktu turystycznego, który połączył i upamiętniłby te miejsca i obiekty.

Równie ważnym jak Marsz Śmierci jest dla mieszkańców cmentarz i miejsce martyrologii w lasach piaśnickich w pobliżu Wejherowa, w których okupanci niemieccy przeprowadzali w latach 1939–1940 masowe egzekucje ludności cywilnej. Piaśnica była największym po KL Stutthof miejscem kaźni na Pomorzu w okresie II wojny światowej, gdzie mogło zginąć nawet 12 tysięcy

⁵⁰<https://www.ochronazabytkow.gda.pl/rejestr-zabytkow/rejestr-zabytkow-nieruchomych/>

⁵¹ E.M. Grot, J.Ellwart, „Śladami marszu śmierci więźniów KL Stutthof”, 2020, Region, Gdynia

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

osób⁵². Masowe groby oznaczono i otoczono opieką, a miejsce pamięci z czasem wzbogacało o kolejne obiekty. Corocznie w Piaśnicy odbywają się uroczystości upamiętniające ofiary zbrodni oraz liczne wycieczki, rajdy rowerowe czy pielgrzymki do tego miejsca⁵³

Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż” realizując w ramach PROW 2014-2020 projekt współpracy „Questy Kaszub Północnych” stworzyło questy upamiętniające te tragiczne wydarzenia w dziejach regionu: quest po Lesie Piaśnickim pt. „Drzewa widziały najwięcej” oraz quest związany z marszem śmierci w miejscowości Rybno pt. „Marsz śmierci o pamięć, nie o zemstę wołają nasze cienie”.

16. Niekomercyjna infrastruktura rekreacyjno- turystyczna i kulturalno – społeczna

Infrastruktura rekreacyjno – turystyczna obszaru działania LGD jest bardzo zróżnicowana stanowi uzupełnienie infrastruktury komercyjnej, o której szerzej napisano w rozdziale dotyczącym turystyki. Największym ośrodkiem turystycznym obszaru jest Łeba i to ona może poszczycić się największą ilością komercyjnych obiektów turystyczno – rekreacyjnych, w przeciwieństwie do gminy Gniewino, gdzie głównym właścicielem, pomysłodawcą i realizatorem jest gmina. Chociaż obszar gminy Gniewino geograficznie nie ma dostępu do morza, to samorząd pretenduje do miana gminy aktywnej turystycznie i poprzez realizację projektów turystycznych próbuje niejako konkurować z atrakcyjnością plaż Morza Bałtyckiego przyciągając uwagę turystów i odwiedzających wieżą widokową w Kompleksie „Kaszubskie Oko” w Gniewinie, czy pływalnią. Wszystkie gminy opierają swój potencjał turystyczno- rekreacyjny głównie na zasobach przyrodniczych, historycznych lub kulturalnych. W każdej znaleźć można ścieżki piesze (w tym do najstarszego drzewa na Pomorzu - Ścieżka edukacyjno – przyrodnicza „Dąb Świętopelk” w gminie Cewice), rowerowe, nordic walking czy edukacyjne, tereny rekreacyjne: jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska trawiaste i wielofunkcyjne czy „orliki”. Miasto Łeba z kolei dba o propagowanie rekreacji na wodzie, dysponując nowoczesnym Portem Jachtowym. Oprócz Łeby, i gminy Choczewo, które z racji nadmorskiego położenia poszczycić się mogą kilkoma kilometrami piaszczystych plaż z kąpieliskami strzeżonymi, kąpieliska wyznaczono też nad Jeziorem Żarnowieckim w gminie Gniewino, Jeziorem Sarbsko w Gminie Wicko czy Jeziorem Lubowidzkim w gminie Nowa Wieś Lęborska. Z informacji uzyskanych z Urzędów Gmin wynika jednak, że wody tych dwóch ostatnich wymagają oczyszczenia. Gminne obiekty (również te na kąpieliskach) są różnej wielkości i różnego stanu technicznego, część z nich wymaga remontu, wymiany urządzeń lub też przebudowy i dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, czy matek z małymi dziećmi. Większość obiektów jest ogólnodostępna, w niektórych jest pobierana opłata za wynajem (np. sale widowiskowo-sportowe).

Infrastruktura kulturalna i społeczna gmin jest bardzo podobna. Wszystkie gminy wiejskie swoją działalność kulturalną opierają na gminnych centrach lub ośrodkach kultury oraz świetlicach wiejskich. Tylko nieliczne gminy posiadają dodatkową infrastrukturę kulturalną: gminy Nowa Wieś Lęborska, Cewice, Gniewino i Wejherowo dysponują scenami plenerowymi, gmina Gniewino i miasto Łeba posiadają kino (choć w Gniewinie działa ono nieregularnie, a w Łebie sezonowo) oraz wraz z gminą Wicko galerie sztuki (obrazów, rzeźby). Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy zgłaszali potrzebę zwiększenia dostępności do świetlic wiejskich w tym dla osób niepełnosprawnych i organizacji stałych zajęć dla mieszkańców wraz z zatrudnieniem opiekuna / animatora, gdyż nie wszystkie gminy realizują takie zadania. Z kolei przedstawiciele samorządów mniejszą dostępność obiektów zwłaszcza w najmniejszych miejscowościach tłumaczyli wysokimi kosztami utrzymania, związanymi ze wzrostem cen energii.

Tabela 19. Obiekty infrastruktury kulturalnej i społecznej z podziałem na gminy wchodzące w skład obszaru LGD.

Gmina Cewice	- Gminne Centrum Kultury w Cewicach (sale taneczne, konferencyjne, wystawowe) - Dom Kultury w Maszewie Lęborskim – filia GCK w Cewicach - Gminna Biblioteka Publiczna w Cewicach - Gminna Biblioteka Publiczna w Cewicach - filia w Maszewie Lęborskim
Gmina Choczewo	Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka im. Stefana Żeromskiego w Choczewie, świetlice wiejskie (10 obiektów na 14 sołectw)
Gmina Gniewino	Centrum Kultury i Biblioteka w Gniewinie (sala widowiskowo – kinowa, bowling, sale taneczne, konferencyjne, wystawowe), świetlice wiejskie (12 obiektów na 12 sołectw), Stołemowa Galeria Sztuki Współczesnej (sezonowo), Scena Plenerowa w Czymanowie
Miasto Łeba	Biblioteka Miejska w Łebie, Letnia Galeria Obrazów, Kino Rybak, Pracownia Rękodzieła i Malarstwa – Sztuka Morza

⁵² B.Bojarska „Piaśnica”, 2009, BiT, Wejherowo

⁵³ www.wikipedia.org

Gmina Nowa Wieś Lęborska	Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Wsi Lęborskiej, Biblioteka Publiczna Gminy Nowa Wieś Lęborska w Nowej Wsi Lęborskiej z oddziałami zamiejscowymi w Janowicach, Pogorzelicach i Łebieniu, świetlice wiejskie (23 obiekty na 23 sołectwa)
Gmina Wicko	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wicku (sale konferencyjne i wystawowe), świetlice wiejskie (13 obiektów na 13 sołectw), Galeria Rzeźby Współczesnej w Poraju
Gmina Wejherowo	Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo (sale taneczne, konferencyjne, wystawowe, Dworek Drzewiarza w Gościcinie ze sceną plenerową) z 3 filiami bibliotecznymi w Bieszkowicach, Nowym Dworze Wejherowskim, Bolszewie, świetlice wiejskie (7 obiektów na 16 sołectw)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z gmin i miast członkowskich.

17. Współpraca terytorialna

Partnerstwa terytorialne inne niż lokalne grupy działania i lokalne grupy rybackie również są w sferze zainteresowania członków LGD. Powstały w celu umożliwienia wchodzącym w jego skład jst realizowanie wspólnie części różnych zadań publicznych w ramach danego obszaru funkcjonalnego, w uproszczonej formule. Ma to pozwolić samorządom w sposób efektywny kierować interwencję w obszarach funkcjonalnych, w odpowiedzi na stojące przed nimi zidentyfikowane wspólnie wyzwania. Przedsięwzięcia mają być realizowane w formule ZIT tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, które będą wspierać miejskie obszary funkcjonalne (MOF)

Z obszarem Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” pokrywają się następujące obszary funkcjonalne:

- MOF Lęborka, w którego skład wchodzi gmina Nowa Wieś Lęborska, powiat lęborski i w roli obserwatorów gminy Wicko, Cewice i miasto Łeba
- Obszar Funkcjonalny Strefa Przybrzeżna z gminami Wicko i miastem Łeba
- Obszar Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot- którego członkami jest 59 samorządów, w tym nasi członkowie: gminy Wejherowo i Gniewino oraz powiat lęborski.

Dla Obszaru Funkcjonalnego Strefa Przybrzeżna w kwietniu 2023 r przyjęto już strategię, pozostałe są na różnych etapach tworzenia. Zaangażowanie samorządów w realizację przedsięwzięć w formule ZIT jest dobrym prognostykiem w naszych działaniach, bo członkostwo gmin w różnych partnerstwach pogłębia współpracę i daje też szansę na sprawne wdrożenie projektów w ramach LSR. My również uczestniczyliśmy w konsultacjach przy tworzeniu strategii obszarów funkcjonalnych i widząc zbieżne cele będziemy chcieli stać się partnerem przy realizacji zaplanowanych inicjatyw, a jeśli szczególne warunki dopuszczają taką możliwość również beneficjentem projektów w zakresie zbieżnym z naszą LSR. Dodatkowo będziemy informować na naszej www oraz profilu społecznościowym o konkursach dedykowanych podmiotom z obszarów funkcjonalnych.

18. Analiza SWOT i jej zgodność z analizą potrzeb i potencjału

Z powyższej analizy potrzeb i potencjału wyłaniają się najważniejsze słabe i mocne strony obszaru objętego LSR, które pozwalają usystematyzować wcześniejsze informacje wyznaczyć kierunki interwencji w niniejszej strategii oraz określić szanse i zagrożenia, które mogą pomóc lub utrudnić realizację założeń LSR. Analiza SWOT powstawała systematycznie podczas warsztatów dialogu społecznego i spotkań konsultacyjnych.

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Tabela 20 Analiza SWOT.

Mocne strony	Odniesienie do diagnozy/ Rozdział	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy/ Rozdział
<p>a. korzystne położenie komunikacyjne wzdłuż drogi krajowej nr 6, bliskość Trójmiasta</p> <p>b. dodatni przyrost naturalny</p> <p>c. wysoki przyrost ilości mieszkań i budynków</p> <p>d. wyższy od wojewódzkiego średni poziom przedsiębiorczości</p> <p>e. duża liczba aktywnych KGW oraz UTW/ klubów seniora</p> <p>f. wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, dobra lokalizacja w obszarze nadmorskim</p> <p>g. duża ilość atrakcji turystycznych</p> <p>h. krzyżowanie się szlaków wodnych z turystycznymi szlakami lądowymi i atrakcjami</p> <p>i. kultywowanie i dbałość o dorobek kulturalny i dziedzictwo historyczne i obszaru</p> <p>j. bardzo dobre warunki dla rozwoju energetyki, w tym odnawialnej i dynamicznie rosnący udział odnawialnych źródeł energii w generacji energii elektrycznej</p> <p>k. rozwinięta współpraca terytorialna</p>	<p>II.2</p> <p>IV.9</p> <p>IV.9</p> <p>IV. 10.1</p> <p>IV. 12, 13,15</p> <p>IV.10.2, 14</p> <p>IV.10.2</p> <p>IV.10.2</p> <p>IV.15</p> <p>IV.14</p> <p>IV.17</p>	<p>a. wysoki poziom bezrobocia</p> <p>b. utrudniony transport publiczny</p> <p>c. ograniczony dostęp do Internetu światłowodowego i słaba łączność internetowa</p> <p>d. brak Centrów Usług Społecznych</p> <p>e. niewielka ilość NGO doświadczonych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych</p> <p>f. brak aktywności ludzi młodych w realizacji wspólnych projektów</p> <p>g. nieliczne, ciągle takie samo grono mieszkańców gotowych do podjęcia aktywności na rzecz sołectwa i gminy</p> <p>h. niewystarczający/ standardowy zakres usług świadczonych w turystycznych miejscach noclegowych,</p> <p>i. niewystarczająca dostępność świetlic wiejskich</p> <p>j. słaba dostępność infrastruktury publicznej dla osób niepełnosprawnych</p> <p>k. niepewność jutra związana z planami budowy elektrowni jądrowej oraz podział społeczeństwa na zwolenników i przeciwników inwestycji</p> <p>l. słaba promocja Produktów Tradycyjnych regionu,</p> <p>ł. duża liczba małych gospodarstw rolnych o ograniczonych szansach na rozwój</p> <p>m. mała liczba gospodarstw agroturystycznych</p> <p>n. mała dostępność usług zdrowotnych, społecznych i specjalistycznych w miejscu zamieszkania dla osób w niekorzystnej sytuacji</p> <p>o. przekroczenia standardów jakości powietrza w części terenów zurbanizowanych oraz niezadowolający stan wód powierzchniowych</p> <p>p. niewystarczający poziom świadomości ekologicznej</p>	<p>IV.11</p> <p>IV.10.1, 13</p> <p>IV.11</p> <p>IV.12, 13</p> <p>IV.12</p> <p>IV.12</p> <p>IV.12</p> <p>IV.10.2</p> <p>IV.13, 16</p> <p>IV.13, 16</p> <p>IV.10.1 i 12</p> <p>IV.15</p> <p>II.7, IV.10.3</p> <p>IV.10.3</p> <p>IV.13</p> <p>IV.14</p> <p>IV.14</p>
Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
<p>a. budowa dużych inwestycji energetycznych, dróg i kolei do nich prowadzących</p> <p>b. napływ nowych mieszkańców oraz pracowników na budowę EJ</p> <p>c. rozwój lokalnej gospodarki dzięki wykorzystaniu lokalnych zasobów oraz zatrudnieniu przy realizacji inwestycji energetycznych</p> <p>d. wzrost zainteresowania turystyką aktywną i wypoczynkiem na obszarach wiejskich</p> <p>e. moda na zdrową żywność</p> <p>f. wydłużenie wakacji na poziomie krajowym</p> <p>g. polityka deinstytucjonalizacji usług społecznych</p>	<p>IV.10.1</p> <p>IV.10.1</p> <p>IV.10.1</p> <p>IV.10.2, 10.3</p> <p>IV.10.3, 15</p> <p>IV 10.2</p> <p>IV.15</p>	<p>a. starzenie się społeczeństwa</p> <p>b. krótki sezon turystyczny</p> <p>c. rosnące obciążenia fiskalne i koszty pracy</p> <p>d. rosnąca inflacja mająca wpływ na wzrost cen i ubożenie społeczeństwa</p> <p>e. wzrost zagrożeń epidemicznych i skutków epidemii (lockdown, izolacja)</p> <p>f. degradacja ogromnych połąci lasów nadmorskich pod inwestycje energetyczne</p> <p>g. postępująca antropopresja terenów cennych przyrodniczo</p> <p>h. uzależnienie energetyczne Polski</p>	<p>IV.9, 13</p> <p>IV.10.2</p> <p>IV.10.1</p> <p>IV.10.1</p> <p>IV.10.1, 10.2</p> <p>IV.14</p> <p>IV.10.2, 14</p> <p>IV.10.1</p>

V. Spójność, komplementarność i synergia

19. Opis sposoby zintegrowania różnych sektorów, partnerów zasobów, branż

LGD opracowując cele oraz przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach LSR kierowało się ideą podejścia zintegrowanego w celu poprawy jakości życia mieszkańców przy aktywnej współpracy i zaangażowaniu sektora publicznego, społecznego i gospodarczego. Cele są tak sformułowane, aby ich realizacja była konsekwencją działania wyżej wymienionych podmiotów, co przyczynia się do zwiększenia synergii i lepszego wykorzystania posiadanych zasobów. Wzajemna kooperacja sektorów ma szansę doprowadzić do zwiększenia współdziałania mieszkańców, podniesienia ich świadomości, aktywizacji i integracji.

Powyższe widać na wykorzystanych z formułowaniu przedsięwzięć zakresach przypisanych w PS WPR dla interwencji Leader, finansowanych ze środków EFRR. Skupimy się tylko na wybranych zakresach:

Zakres 1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez:

- a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,
- b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej;

Zakres 2. rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania:

- a. gospodarstw agroturystycznych,
- b. zagród edukacyjnych,

Zakres 5. przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi;

Zakres 6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej;

Zakres 8. włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji;

Zakresy są tak zróżnicowane, że wsparciem będzie można objąć różne grupy interesariuszy zarówno samorządy, jak i przedsiębiorców i rolników, osoby fizyczne chcące otworzyć działalność gospodarczą, oraz NGO pracujące na rzecz zdiagnozowanych na obszarze osób w niekorzystnej sytuacji. Przedsięwzięcia obejmujące interwencją wskazane zakresy PS WPR wzajemnie się uzupełniają w poszczególnych celach wraz z Przedsięwzięciami, które planujemy finansować z pozostałych funduszy (EFS+ i EFRR) w ten sposób różne podmioty realizując swoje działania doprowadzają do osiągnięcia celów.

Jednocześnie konsultując założenia strategii z lokalną społecznością, mamy szansę dotrzeć bezpośrednio do tych obszarów, które do tej pory były niezauważane, niedoinwestowane m.in. określając własne grupy osób marginalizowanych, które w każdym regionie mogą być inne, czego nie „dostrzegają” programy wdrażane centralnie czy regionalnie. Przeznaczając część funduszy na stworzenie koncepcji Smart Villages (przedsięwzięcie 3.4) uczymy najmniejsze jednostki społeczne planowania i zachęcamy do poszukiwania źródeł finansowania pomysłów. Może to być pierwszy krok do podjęcia w przyszłości aktywności na rzecz realizacji większych projektów, przez co zyskamy potencjalnych Wnioskodawców w innych przedsięwzięciach (np. przedsięwzięcia 3.1 i 3.5) Uzupełniające się przedsięwzięcia w poszczególnych celach zwiększą dostępność do usług, na które jest rosnące zapotrzebowanie, co również napędza gospodarkę regionu. Przy formowaniu celów i przedsięwzięć nie sposób było nie skupiać się również na zintegrowaniu w działaniach zasobów obszaru: historycznych, przyrodniczych i kulturowych, na których opierać się mają również projekty innowacyjne, do których realizacji zachęcamy i o których pielęgnowanie będziemy również dbali ustalając lokalne kryteria wyboru operacji. Dzięki objęciu zasięgiem aż 7 gmin, Wnioskodawcy mają możliwość realizacji projektów wykraczających poza ich jednostki administracyjne np. poprzez świadczenie usług mobilnie czy realizację usług społecznych nie tylko na rzecz mieszkańców gminy, w której siedzibę ma wnioskodawca, do czego będziemy zachęcali lokalnymi kryteriami wyboru.

Dodatkowe korzyści dla mieszkańców daje nam możliwość wdrażania podejścia Leader w formule RLKS, dzięki czemu mniejsi projektodawcy mają większe szanse na uzyskanie wsparcia ze środków EFRR, wsparcie ze środków EFS+ ma szansę dotrzeć do mieszkańców wsi, a nie tylko ośrodków miejskich, współpraca obejmuje tematykę szerszą aniżeli tylko tą wynikającą z zadań PS WPR, przez co zwiększa się grupa potencjalnych Wnioskodawców i beneficjentów końcowych projektów. Tym samym rośnie rozpoznawalność LGD w regionie i zwiększa się zaufanie do nas, jako podmiotu zaangażowanego we wdrażanie unijnych funduszy i działającego na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich. Możliwość realizacji strategii wielofunduszowej wpływa też na większą komplementarność zaplanowanych przedsięwzięć np. korzystając ze środków EFRR (przedsięwzięcie 3.2) beneficjenci dostosowują miejsce, w którym będą mogły być świadczone usługi społeczne, a potem realizując grant z EFS+ w ramach przedsięwzięcia 3.1 (przez podmioty, które mają zasoby, aby realizować projekt długoterwały) czy projekt partnerski w

ramach PS WPR w ramach przedsięwzięcia 3.5 (przez podmioty, które wolą zrealizować jednorazowe wydarzenia lub krótkotrwały projekt czerpiąc z doświadczeń innych i dzieląc się wzajemnie kosztami) organizują zajęcia lub wydarzenia dla zdiagnozowanych grup wymagających wsparcia. W przedsięwzięciu 3.5 bardziej aktywne środowisko seniorów ma szansę pobudzić do działania osoby młode. Chcemy też, aby do realizacji swoich celów NGO nie miały problemów z pozyskaniem firm świadczących usługi będące w kręgu zainteresowania organizacji wspierających osoby w trudnej sytuacji, dlatego ważne jest przygotowanie gruntu i wcześniejsze wsparcie działalności gospodarczej w zakresie usług medycznych, paramedycznych i usług wspierających rodziny (Przedsięwzięcie 3.3). Podobne korzyści, ale dla rozwoju turystyki i rekreacji widzimy w możliwości realizacji projektów z EFRR związanych z budową tras konnych czy tworzeniem bezpiecznych kąpielisk (przedsięwzięcia 2.1 i 2.2), które będą w ramach środków PS WPR uzupełniane obiektami małej infrastruktury (przedsięwzięcie 2.3), a wokół tego komercyjne podmioty oraz rolnicy stworzą usługi czasu wolnego (przedsięwzięcia 2.4 i 2.5). Planujemy nagradzać punktami w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji takie obiekty małej infrastruktury, których potrzebę stworzenia zauważą mieszkańcy w swoich koncepcjach SV. Takie podejście wpłynie na stworzenie atrakcyjnej oferty wypoczynku, poza plażowaniem Zaplanowane w przedsięwzięciu 2.2 inwestycje z zakresu poprawy bioróżnorodności (EFRR), poza aspektem przyrodniczym, to kolejny ukłon nie tylko w stronę mieszkańców, ale również w stronę turystów, którzy wypoczywają na naszym obszarze. Na to wszystko nałoży się jeszcze pozytywny aspekt związany z możliwością zakupu magazynów energii (przedsięwzięcie 1.1), gdzie zwłaszcza na początku sezonu letniego czy podczas majówki w związku z przyjazdem wielu tysięcy osób, w miejscowościach nadmorskich następują czasowe ograniczenia w dostawie prądu. Wnioskodawcy będą mieli do wyboru różne formy wsparcia (granty, konkursy) oraz inne formuły, na których realizację uda się LGD pozyskać środki zewnętrzne, więc tym samym każdy może wybrać coś dla siebie.

20. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami

Niniejsza strategia pozostaje w spójności z regionalnymi i ponadlokalnymi dokumentami strategicznymi oraz strategiami terytorialnymi, które z kolei są w spójności ze strategiami krajowymi, a te z europejskimi. Wyznaczone przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wskaźniki doskonale oddają to, co chcemy osiągnąć realizując poszczególne cele, opowiadające na zidentyfikowane problemy (tab. 23). Przypisane do interwencji Leader cele szczegółowe:

„SO7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich” oraz „SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa” odpowiadają naszym celom, gdyż zamierzamy wspierać zarówno przedsiębiorców, jak i rolników chcących rozwijać pozarolniczą działalność, wesprzemy rozwój lokalny poprzez dofinansowanie inwestycji w infrastrukturę turystyczno- rekreacyjną oraz będziemy starać się włączyć w życie społeczne osoby dotychczas marginalizowane.

Również sformułowane przez nas przedsięwzięcia, finansowane w ramach FEP, których realizacja wraz w przedsięwzięciami finansowanymi ze środków EFRROW doprowadzi do realizacji zakładanych w LSR celów sprawnie opisują to, co zmierzmy wskaźnikami FEP, realizującymi poniższe cele interwencji programu tj.:

- Cel 2 (ii) „Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju” gdyż w jednym z przedsięwzięć wspieramy energię odnawialną;
- cel 2 (vii) „Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia” gdyż planujemy wpłynąć na ochronę i zachowanie przyrody w tym na obszarach Natura 2000;
- cel 4 (k) „Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej” gdyż stawiamy na zwiększenie dostępu do usług społecznych dla dzieci i innych grup w niekorzystnej sytuacji i marginalizowanych

Cel 4 (iii) „Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne” ponieważ aby powyższe usługi mogły zostać zrealizowane konieczne jest stworzenie dogodnych warunków do ich świadczenia, co umożliwimy oraz

cel 4 (vi) „Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych” gdyż planujemy wspierać rozwój turystyki w sposób zrównoważony, wspierające projekty innowacyjne

Poniżej przedstawiono najbardziej istotne z punktu widzenia realizacji zapisów strategii dokumenty regionalne i ponadlokalne z zestawieniem ich celów ewentualnie kierunków/ priorytetów z zamierzeniami naszej LSR.

Tabela 21. Zestawienie relacji pomiędzy celami Lokalnej Strategii Rozwoju i wybranymi dokumentami strategicznymi.

Analizowane strategie	Cele Lokalnej Strategii Rozwoju		
	Cel 1. Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru.	Cel 2. Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji	Cel 3. Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji) ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności.
Cele/ kierunki wybranych strategii			
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	Cel. 1 Trwałe bezpieczeństwo: 1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe 1.2 Bezpieczeństwo energetyczne	Cel 3. Odporna gospodarka:., 3.2. Rynek pracy 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego	Cel. 1 Trwałe bezpieczeństwo: 1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne C.2. Otwarta wspólnota regionalna: 2.2 Wrażliwość społeczna 2.3 Kapitał społeczny C.3. Odporna gospodarka, 3.2. Rynek pracy
Regionalny Program Strategiczny w zakresie gospodarki, rynku pracy, turystyki i oferty czasu wolnego		Priorytet 1.2 Adaptacyjność przedsiębiorstw 1.2.1 Transformacja przedsiębiorstw P 2.1 Kompetentny pracownik 2.2.1 Elastyczne miejsca pracy P 3.1 Markowa oferta turystyczna i czasu wolnego 3.1.1 Systemowe wsparcie infrastruktury 3.1.2 Poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty	Priorytet 1.2 Adaptacyjność przedsiębiorstw 1.2.1 Transformacja przedsiębiorstw P 2.1 Kompetentny pracownik 2.2.1 Elastyczne miejsca
Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego	Priorytet 1.2 Różnorodność biologiczna i krajobraz 1.2.1 Poprawa stanu cennych gatunków i siedlisk oraz ochrona ekosystemów strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego 1.2.2 Ochrona wód i ekosystemów od wody zależnych, w szczególności jezior 1.2.3 Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz przeciwdziałanie	Priorytet 1.1 Odporność na zmiany klimatu 1.1.3 Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i zwiększanie retencji wodnej	

	fragmentacji przestrzeni przyrodniczej P 2.1 Czysta energia 2.2.2 Poprawa komfortu termicznego oraz efektywności energetycznej w budynkach		
Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej		Priorytet 2.2 Aktywna integracja 2.2.1 Aktywizacja społeczna, zawodowa oraz zwiększenie udziału w życiu publicznym seniorów 2.2.2 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami	Priorytet 1.2 Pacjent bezpieczny w swoim środowisku 1.2.1. Działania na rzecz upowszechnienia deinstytucjonalizacji, koordynacji i personalizacji świadczeń zdrowotnych i społecznych P.2.1 Przyjazne usługi społeczne 2.1.1 Rozwój usług na rzecz włączenia społecznego 2.1.2 Rozwój infrastruktury społecznej na rzecz włączenia społecznego P 2.2 Aktywna integracja 2.2.1 Aktywizacja społeczna, zawodowa oraz zwiększenie udziału w życiu publicznym seniorów 2.2.2 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami P. Stabilny i profesjonalny sektor pozarządowy i ekonomii społecznej 2.3.1 Wsparcie organizacji pozarządowych
Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego 2030	Cel 1.3. Wspieranie transformacji energetycznej C.9: Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej (Zasoby przyrodnicze)	Cel 9: Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej (Zasoby przyrodnicze)	
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (PZPWP 2030)	Kierunek.3.1 Zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności, K.3.2. Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym	Kierunek.1.1. Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego K.2.3. Wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo- kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne K.4.3. wykorzystanie potencjału rozwojowego związanego ze szczególnymi walorami przyrodniczo-kulturowymi i krajobrazowymi Kierunek 4.5. Kształtowanie przestrzeni dla rozwoju	Kierunek.1.3. Racjonalizacja rozmieszczania oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie K.4.1. Wzmacnianie relacji funkcjonalno- przestrzennych miejskich obszarów funkcjonalnych z wykorzystaniem ich zróżnicowanych potencjałów (MOF Lębork)

		strategicznych funkcji gospodarczych	
Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na lata 2021-2024 z perspektywą do 2027 roku	Priorytet I- Adaptacja do zmian klimatu, ochrona wód i gospodarka wodna P II - Transformacja energetyczna oraz ochrona powietrza	Priorytet IV - Ochrona różnorodności biologicznej, informacja i edukacja ekologiczna	
Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego na lata 2021-2027	Cel operacyjny 2.1 Poprawa stanu środowiska	Cel operacyjny 1.2 Wspieranie rozwoju gospodarczego i wzmacnianie rynku pracy C.2.2 Rozwój potencjału turystycznego powiatu	Cel operacyjny 4.1 Aktywna polityka zdrowotna i senioralna C 4.2 Wzrost poziomu integracji społecznej
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Lęborskiego na lata 2021-2025 z uwzględnieniem perspektywy 2026-2030	Kierunek: Rozwój energetyki odnawialnej K: Zachowanie lub przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków	Kierunek: Osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10 i pyłu PM2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu	
Strategia Rozwoju Powiatu Wejherowskiego 2021-2030	Cel operacyjny 2.2 Ochrona środowiska	Cel operacyjny:1.3 Utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia poprzez niwelowanie niedopasowań na lokalnym rynku pracy	Cel operacyjny 1.2 Wsparcie polityk społecznych dla niewydolnych rodzin i osób niepełnosprawnych C.3.3 Skuteczna współpraca
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030 (powiat wejherowski)			Kierunki: -Utrzymanie aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i zawodowej mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. -Wspieranie aktywności osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz młodzieży na rynku pracy -Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych
Powiatowy program wsparcia osób starszych na lata 2019-2023 (powiat wejherowski)			Priorytet I- Zapewnienie seniorom bezpieczeństwa socjalnego, P II- Zwiększenie aktywnego udziału osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym, edukacyjnym i zawodowym P III. Zdrowie, profilaktyka i rehabilitacja osób starszych P IV Wizerunek osób starszych
Strategia terytorialna ZIT Miejskiego Obszaru	Kierunek interwencji: 1.1.2 Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego,	3.1.1. Poprawa dostępności i jakości całorocznej oferty czasu wolnego na	K.1.2.2 Poprawa dostępności infrastruktury i usług zdrowotnych

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Funkcjonalnego Lęborka 2030+	K. 1.2.1. Poprawa stopnia bezpieczeństwa energetycznego	terenie MOF	K.2.1.1 Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym
Projekt Strategii Obszaru Funkcjonalnego Stefa Przybrzeżna-część zachodnia	Cel strategiczny: 1. Odporność na zmiany klimatu	Cel strategiczny: 5 Wysokiej jakości oferta turystyczna	Cel strategiczny: 4 Atrakcyjne warunki zamieszkania

Ukazanie spójności, komplementarności i synergii ze strategiami ponadlokalnymi i projektami, które mogą powstać w wyniku ich realizacji szerzej chcielibyśmy opisać zestawiając cele Lokalnej Strategii Rozwoju ze Strategią Rozwoju Powiatu Lęborskiego. Nasze 3 cele są spójne z celami strategicznymi lęborskiej strategii, a Przedsięwzięcia uzupełniają się z obszarami tematycznymi wyznaczonymi w ramach 4 celów strategii powiatowej. Tak więc przedsięwzięcia „2.4 Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych”, „2.5 Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych na obszarze LGD” oraz „3.3 Podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, paramedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny” będą sprawnie realizowane dzięki zapisanemu w strategii powiatu zakresowi „wsparcie przedsiębiorców i inwestorów przez wzmocnienie współpracy i życzliwość służb powiatowych związanych z budownictwem i planowaniem przestrzennym⁵⁴”. W obecnej perspektywie projekty związane z robotami budowlanymi, były najbardziej długotrwałe. Zdarzały się przypadki, że przedsiębiorcy rozwiązywali umowy nie mogąc w czasie określonym w umowie rozliczyć projektu, dlatego taki ułkon urzędników w kierunku ułatwienia przedsiębiorcom inwestycji związanych z robotami budowlanymi usprawni proces inwestycyjny. Jednocześnie dla przedsięwzięć 2.4 i 2.5 ważne będzie to, że powiat stawia na „wspieranie rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej, w tym gospodarstw agroturystycznych”. Cenny jest również fakt, że „Budowanie pakietowej oferty turystycznej” jest zadaniem kluczowym w strategii powiatowej, w ramach którego urzędnicy zamierzają „wspierać merytoryczne i techniczne w zakresie przygotowania oferty turystycznej (...) oraz rozwijać sieć dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych”, wokół których mają szansę rozwinąć się wspierane przez nas usług czasu wolnego. Z kolei „kooperacja z biznesem w celu edukacji i kształtowania postaw przedsiębiorczych młodzieży” może wpłynąć na zwiększenie zainteresowania środkami na podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby młode, które chcemy promować jako wnioskodawców w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji. Powiat „promując i wykorzystując odnawialne źródła energii” może wpłynąć na zwiększenie ilości gospodarstw, które staną się posiadaczami paneli fotowoltaicznych, a tym samym zwiększy się liczba potencjalnych grantobiorców / wnioskodawców w przedsięwzięciu „1.1 Magazyny energii”. Także w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwoju usług społecznych powiat lęborski planuje wspierać inicjatywy lokalne realizowane głównie przez KGW i OSP, których aktywność zauważyli mieszkańcy również przy konsultacjach naszej LSR, jako organizacje skupiające wokół siebie życie społeczności wiejskiej. Duże znaczenie ma także stawianie przez powiat na rozwój transportu zbiorowego, który jest jedną z bolączek mieszkańców naszego obszaru, a której w ramach środków naszej LSR nie możemy przeciwdziałać. Usprawnienie transportu zwiększy mobilność mieszkańców i tym samym dostęp do usług konsumpcyjnych w tym społecznych, na co również stawia powiatowa strategia. Poprawę dostępu do usług medycznych, której oczekują nasi mieszkańcy spowoduje wsparcie lęborskiego szpitala oraz Powołanie Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego jako kluczowego zadania powiatu. My z kolei uzupełnimy usługi świadczone przez szpital przez dofinansowanie działalności gospodarczych w branżach medycznych i paramedycznych. Jednocześnie powiat również zauważył konieczność aktywizacji środowiska seniorów, co jest dobrym prognostykiem w kontekście realizacji projektów w partnerstwie na rzecz aktywnych seniorów przez NGO z naszego obszaru.

Zdiagnozowane potrzeby są ogromne, więc cieszy fakt, że strategię ponadlokalne czy lokalne pomimo różnych źródeł z których będą finansowane, zmięrzają do przeciwdziałają zblizonym problemom, do tych które zdiagnozowaliśmy w naszej LSR. Na zaspokojenie wszystkich potrzeb w ramach naszej strategii środki mogą być niewystarczające, dlatego będziemy szukać innych źródeł finansowania celów. Planujemy ubiegać się o środki na ich realizację celów 2 „Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji” i 3 „Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie

⁵⁴ Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego 2021-2027

deinstytucjonalizacji) ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności” m.in. z takich źródeł jak: Program Wsparcia Inicjatyw Społecznych (PWIS) w ramach Społecznej Odpowiedzialności Biznesu Spółki Polskie Elektroenergetyczne, Program Sport dla wszystkich realizowany przez Ministra Sportu i Turystyki, „Aktywni+”- program realizowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, czy ORLEN Social Lab Fundacji Orlen. Przykładowe projekty, na jakie planujemy ubiegać się o środki z innych źródeł przedstawiono w rozdziale IX. Na bieżąco będziemy również monitorować inne fundusze i harmonogramy naborów wniosków, tak aby jak najwięcej przedsięwzięć na rzecz lokalnej społeczności mogło zostać zrealizowanych.

VI. Cele i wskaźniki

Konsekwencją stworzenia analizy SWOT, było zarysowanie trzech głównych zakresów tematycznych przyszłego rozwoju obszaru LGD, które stały się punktem wyjścia dla zaplanowania głównych obszarów interwencji – trzech celów szczegółowych strategii. Cele odzwierciedlają zapisy Analizy SWOT w taki sposób, że:

- a) cele przyczynią się zachowania „mocnych stron”,
- b) do ich osiągnięcia „wykorzystane” zostaną „mocne strony” i „szanse”; najlepiej, gdy „mocne strony” wzmocnione są „szansami” w tym zakresie,
- c) osiągnięcie celów przyczyni się do likwidacji lub obniżenia negatywnego oddziaływania „słabych stron”,
- d) osiągnięcie celów przyczyni się uniknięcia lub obniżenia negatywnego oddziaływania „zagrożeń”.

Jak cele znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisach Analizy SWOT przedstawiono w tabeli 23. Odnosimy się tam szczegółowo do zdiagnozowanych podczas konsultacji społecznych problemów i wskazujemy czynniki (zarówno pozytywne, jak i negatywne), które mogą mieć wpływ na realizację założeń. Ponieważ z kolei zapisy SWOT znajdują odzwierciedlenie w „Analizie potrzeb i potencjału LGD”, jak pokazano to w poprzednich rozdziałach – cele znajdują swoje odzwierciedlenie także i w powyższym rozdziale. Potrzeby mieszkańców i samorządów są ogromne, dlatego planujemy skorzystać ze wszystkich funduszy, z których bezpośrednio mogą być finansowane konkretne przedsięwzięcia. I tak:

Cel 1. Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru będzie realizowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach dwóch przedsięwzięć. Oba poprzez realizację wskaźników i osiągnięcia zakładanego celu prowadzić będą do poprawy stanu środowiska i jego jakości w zgodzie z art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060, gdyż postępująca antropopresja zagraża równowadze ekologicznej regionu, a walory przyrodnicze obszaru są tym, co przyciąga na nasz obszar turystów i zwiększa komfort życia mieszkańców. Dlatego oprócz podnoszenia atrakcyjności turystycznej, którą realizujemy w celu 2 należy zadbać o ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na tereny cenne przyrodniczo oraz wykorzystać te walory, które dają możliwość dużej absorpcji energii społecznej do podnoszenia niezależności energetycznej. W działaniu skierowanym do osób fizycznych informacje o naborze grantów/ wniosków w celu dotarcia do jak największej liczby mieszkańców w tym osób z niepełnosprawnościami, będą udostępniane z wykorzystaniem różnych form i kanałów komunikacji, z uwzględnieniem równości kobiet i mężczyzn.

Przedsięwzięcie 1.1 Magazyny energii kierujemy do mieszkańców obszaru, osób fizycznych, które posiadają instalacje fotowoltaiczne, do których można podłączyć magazyny energii. Dofinansowanie ma wynieść 85% tak, aby skutecznie konkurować z dofinansowaniami w ramach programu „Mój prąd”. W zależności od warunków w tym finansowych oraz merytorycznych planujemy je realizować w formie konkursowej lub grantowej. Szczegółowe informacje na temat form dofinansowania dla wszystkich Przedsięwzięć znajdują się w zał. nr 1 do niniejszej LSR.

Przedsięwzięcie 1.2 Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk. Wnioskodawcą w tym przedsięwzięciu mogą być samorządy, czy nawet NGO z dofinansowaniem w wysokości 85%. Środki na ten cel nie są wystarczające do zgłaszanych potrzeb, dlatego też istotne będzie wprowadzenie takich warunków, które dopuszczają do realizacji projekty, w których w sposób szczegółowy i realny zostanie przedstawiony mechanizm takiej realizacji inwestycji, która pozwoli na ograniczenie/ zabezpieczenie przed dalszą degradacją środowiska i poszukiwaniu środków na realizację kolejnych etapów inwestycji z innych źródeł.

Cel 2. Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji. Operacje, jakie zostaną zrealizowane w tym celu będą finansowane z EFRROW oraz EFRR. W tym celu przedsięwzięcia kierowane do różnych branż uzupełniają się wzajemnie, aby wspólnie wpłynąć na podniesienie atrakcyjności regionu zarówno dla mieszkańców, jak również turystów, których nowe atrakcje mają przyciągnąć. Wszystkie przedsięwzięcia mają być realizowane w poszanowaniu dla zasad horyzontalnych wskazanych w art. 9 Rozporządzenia

2021/2060⁵⁵ tj. m.in. jak najmniej ingerować w środowisko naturalne oraz zapewniać równy dostęp dla wszystkich, co usankcjonujemy w lokalnych kryteriach wyboru operacji. Docenimy więc te projekty, które będą stawiały na likwidację barier architektonicznych, które ograniczają dostępność dla rodziców z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami, seniorów i opiekunów osób zależnych. Chcemy również, aby poprzez ich realizację promowane były walory historyczne, kulturowe i przyrodnicze obszaru.

Przedsięwzięcie 2.1 Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą kierujemy do samorządów i ich jednostek oraz NGO. Poziom dofinansowania wynosi nie więcej niż 85%. Zaplanowane jest utworzenie 115 km tras konnych, które przebiegać mają w taki sposób, aby połączyć ośrodki jeździeckie na obszarze objętym LSR. Inwestycje to nie tylko wyznaczenie i oznakowanie przebiegu tras w terenie, ale również miejsca postojowe i popasu dla konia. Planowane inwestycje mają uzupełnić już istniejące na naszym obszarze trasy stworzone z inicjatywy nadleśnictw, przez co staniemy się jednym z najbardziej atrakcyjnych regionów do uprawiania jeździectwa w Polsce.

Przedsięwzięcie 2.2 Rozwój infrastruktury kąpielisk ma poprawić bezpieczeństwo na kąpieliskach i zwiększyć dostępność do kąpielisk osób zależnych. Potrzeby w tym zakresie z racji położenia w obszarze nadmorskim są bardzo duże, w związku z tym w ramach EFRR będą wykonane tylko najbardziej potrzebne inwestycje. W tym przedsięwzięciu dofinansowanie wynosi do 85% i mogą się o nie ubiegać samorządy, ich jednostki organizacyjne.

Przedsięwzięcie 2.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej, jako uzupełnienie oferty rekreacyjnej obszaru. Przedsięwzięcie to realizuje następujący cel interwencji PS WPR Leader: poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej. Kierujemy je do samorządów i ich jednostek organizacyjnych oraz NGO. Intensywność wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego wynosi do 75% (z czego 55% to pomoc finansowa w EFRROW), dla NGO proponujemy do 90%. W kryteriach oceny dotyczącym tego przedsięwzięcia planujemy wspierać dodatkowymi punktami projekty, które będą wynikały w koncepcji Smart Villages.

Przedsięwzięcie 2.4 Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych dotyczy operacji komercyjnych, w których chcemy wspierać osoby chcące założyć działalność gospodarczą lub ją rozwinąć. Branża czasu wolnego to między innymi: hotele, motele, hostele, pensjonaty, domy wypoczynkowe, ośrodki wczasowe, schroniska młodzieżowe, campingi, obiekty oferujące w sposób zorganizowany miejsca noclegowe (z wyjątkiem mieszkań na wynajem), restauracje, kawiarnie, puby, bary i inne lokale gastronomiczne oraz punkty małej gastronomii, organizatorzy turystyki, przewodnicy, punkty informacji turystycznej, gestorzy atrakcji turystycznych (w tym muzea), wypożyczalnie sprzętu turystycznego, organizatorzy usług sportowo-rekreacyjnych i aktywnych form wypoczynku (z wyłączeniem siłowni i klubów fitness). Z kolei definiując produkty lokalne, jako „wyroby lub usługi, z którymi utożsamiają się mieszkańcy regionu, produkowane w sposób niemasowy i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych” liczymy na rozkręcenie mało widocznej, a istniejącej i ważnej w kontekście rozwoju regionu branży spożywczej. W tym przedsięwzięciu stawiamy w pierwszej kolejności na projekty innowacyjne, w oparciu o definicję z rozdziału VII. Szczegółowe kody PKD, w ramach których projekty będą mogły być składane, każdorazowo udostępnimy pod ogłoszeniem o naborze wniosków.

Intensywność pomocy dla przedsięwzięć produkcyjnych rozumianych jako komercyjne wynosi nie więcej niż 65%. Dofinansowanie w tym przedsięwzięciu planowane jest w kwocie do 50 000,00 PLN dla otwierających działalność i do 150 000,00 PLN dla rozwoju przedsiębiorstw. Zakładamy możliwość wprowadzenia kryteriów dostępowych zawężających możliwość uzyskania wsparcia np. na projekty dotyczące prowadzenia robót budowlanych lub wybierając do realizacji tylko niektóre z branż/kodów PKD definiujących branżę czasu wolnego/ produktów lokalnych. Preferencje będą również do osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy określonych w rozdziale III oraz dla przedsiębiorców, chcących zatrudnić osoby defaworyzowane.

Przedsięwzięcie 2.5 Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych. W ramach tego Przedsięwzięcia możemy wspierać będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku rolnym, rolników prowadzących małe gospodarstwa rolne oraz ich domowników na podjęcie lub rozwinięcie pozarolniczych funkcji gospodarstw, w celu dywersyfikacji ich dochodów. W związku z tym, że taki zakres wsparcia jest nowością w ramach strategii lokalnych, chcemy zachować możliwą maksymalną intensywność wsparcia na poziomie max do 85%, przy maksymalnym dofinansowaniu do 150 000,00 PLN.

⁵⁵ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

Cel 3 Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji), ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności. Ten cel jest najbardziej zróżnicowany pod względem ilości funduszy (EFRR, EFS+, EFRROW), z jakich będą realizowane poszczególne przedsięwzięcia oraz sposobów realizacji (form wsparcia). Tu najbardziej skupiamy się na grupach w szczególnej sytuacji, aby jak najszerzej włączyć ich w życie społeczne w sposób zdeinstytucjonalizowany oraz zapewnić im infrastrukturę oraz dobrej jakości zindywidualizowane usługi w oparciu o zasady horyzontalne: równości szans i niedyskryminacji.

Przedsięwzięcie 3.1 Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. W ramach tego przedsięwzięcia chcemy ogłosić 4 granty w wysokości do 200 000,00 euro, w których beneficjentami końcowymi będą zdiagnozowane na obszarze grupy w szczególnej sytuacji oraz istotne z punktu widzenia wdrażania LSR: dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, seniorzy 60+. Ostatnią grupę rozpatrujemy w dwóch kategoriach: seniorzy aktywni działający w klubach seniora, uniwersytetach III wieku oraz seniorzy wymagający wsparcia lub opieki w codziennych czynnościach. W ramach tego przedsięwzięcia będziemy chcieli wdrażać projekty innowacyjne oraz promować projekty partnerskie. Granty kierowane są do NGO.

Przedsięwzięcie 3.2 Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych ma uzupełniać usługi i tworzyć bazę dla realizacji Przedsięwzięcia 3.1 oraz 3.5 i być z nimi komplementarne. Poziom dofinansowania w tym przedsięwzięciu jest na poziomie do 85%, a beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki oraz NGO.

Przedsięwzięcie 3.3 Podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, paramedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny jest Przedsięwzięciem, które chcemy zrealizować przez ogłoszeniem grantów na usługi opiekuńcze i asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz 60+ tak, aby potencjalni grantobiorcy przedsięwzięcia 3.1 mieli większy dostęp na obszarze do podmiotów świadczących usługi mogące być realizowane w ramach grantów na wspomniane świadczenia. Kody PKD, które planujemy wspierać w tym przedsięwzięciu będą każdorazowo zamieszczone pod ogłoszeniem o naborze wniosków. Poziom dofinansowania wynosi 65% kosztów kwalifikowalnych przy maksymalnej wysokości pomocy dla podejmujących działalność do 50 000,00 PLN i do 150 000,00 PLN dla przedsiębiorców. Wśród osób podejmujących działalność będziemy preferować podobnie jak w przedsięwzięciu 2.4 matki dzieci do lat 6, osoby z niepełnosprawnościami oraz bezrobotnych: do 25 lat i powyżej 50 lat, a także przedsiębiorców, którzy ww. osoby będą chcieli zatrudnić.

Przedsięwzięcie 3.4 Propagowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro (Smart Villages) kierujemy do sołectw, NGO i ogółu mieszkańców najmniejszych jednostek administracyjnych, aby to oni stworzyli koncepcję, w której zawrą potrzeby lokalnej społeczności. Na stworzenie koncepcji społeczność wiejska otrzyma po 4 000,00 PLN w formie grantu. Projekty, które znajdują się w tych koncepcjach będą dodatkowo punktowane, co najmniej przy ocenie przedsięwzięcia 2.3.

Przedsięwzięcie 3.5 Pobudzanie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+)/ lub ludzi młodych. To przedsięwzięcie planujemy przeznaczyć na realizację projektów w partnerstwie i partnerskich w kwocie max do 60 000,00 PLN na projekt. Intensywność pomocy taka sama jak w przedsięwzięciu 2.3, jednak zależy nam żeby w tych projektach partnerem wiodącym były NGO, a gminy i ich jednostki występowały jedynie w formie partnerów wspierających. Dodatkowo będziemy premiować punktami w lokalnych kryteriach wyboru operacji te projekty, które będą realizowane bez udziału sektora publicznego. Liczymy, że taka forma realizacji przedsięwzięcia umożliwi ciekawą wymianę doświadczeń na polu integracji międzypokoleniowej, do czego będziemy zachęcali kojarząc parterów oraz formułując kryteria, wspierające te projekty, które będą wielopokoleniowe. Przedsięwzięcie to ma pomóc aktywizować te NGO, które nie mają takich zasobów osobowych ani doświadczenia, aby podołać realizacji grantu rozłożonego na kilkanaście miesięcy (jak w przedsięwzięciu 3.1), a mogły by spróbować podjąć aktywność na polu projektowym ucząc się od bardziej doświadczonego partnera, realizować w pierwszej kolejności krótkotrwały projekt. Taka forma wsparcia ma oprócz integracji samych seniorów i ludzi młodych, wpłynąć również na zwiększenie integracji środowiska organizacji pozarządowych na obszarze oraz nawiązanie współpracy na tym polu na szczeblu wojewódzkim czy nawet ogólnopolskim. W tym przedsięwzięciu cenne będzie również wdrożenie projektów innowacyjnych. Będziemy również promować punktami te aktywności i potrzeby, które dominowały w ankietach przeprowadzonych w środowisku ludzi młodych i seniorów.

We wszystkich projektach finansowanych z EFRROW pomoc na jednego beneficjenta dla osób fizycznych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych (w tym LGD), jednostek sektora finansów publicznych za wyjątkiem jednostek samorządu terytorialnego wynosi 500 000,00 PLN.

Finalny kształt układu ww. celów oraz przedsięwzięć, został opracowany przy zapewnieniu maksymalnego udziału mieszkańców obszaru. Najpierw poprzez prace diagnostyczne, włączając w nie prace nad SWOT, a następnie spotkania konsultacyjne, czy też udostępnienie możliwości zgłaszania postulatów dotyczących kształtu celów, opisane szerzej w rozdziale III strategii.

Tak sformułowane cele wpisują się w cele szczegółowe zdefiniowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w ramach, których realizowana ma być interwencja Leader tj.: SO7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa. Odpowiadają też celom, z jakich skonstruowany jest program Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027, do czego odnieśliśmy się już w rozdziale V.

Cele uwzględniają również zasady horyzontalne określone w art. 9 Rozporządzenia Parlamentu i Rady z 24 czerwca 2021 r tj. nie są dyskryminujące ze względu na płeć, rasę czy pochodzenie etniczne, religię i światopogląd, niepełnosprawność wiek czy orientację seksualną. Na każdym z etapów od tworzenia LSR, a w dalszej kolejności wdrażając, monitorując, sprawozdając jak i dokonując ewaluacji programu zapewniliśmy/ będziemy zapewniać jednakowy dostęp do informacji wszystkich mieszkańcom obszaru. Dodatkowo zadbamy, aby spotkania konsultacyjne dotyczące naborów wniosków/grantów odbywały się w miejscach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami i/lub online. Wszystkie przedsięwzięcia będą realizowane w poszanowaniu środowiska naturalnego. Tam gdzie będzie to zasadne wprowadzimy kryteria oceny uwzględniające pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą DNSH.

Dla poszczególnych celów i przedsięwzięć dopasowano wskaźniki wynikające z programów oraz opracowano dodatkowe wskaźniki pozwalające zmierzyć stopień osiągnięcia celów.

Wskazane poniżej i określone w latach wskaźniki są:

- specyficzne do celów, które mierzą (są to wskaźniki często używane do mierzenia podobnych celów),
- mierzalne (o wielu lat przez instytucje państwowe)
- określone w czasie (poniższa tabela określa zakładane wartości osiągania wskaźników w poszczególnych latach, jako stan początkowy przyjęto wartość 0)
- pokazują wartości racjonalne, zrozumiałe dla społeczności, mierzą rzeczy zrozumiałe – ilość przedsięwzięć, osób liczbę obiektów itp. Wskaźniki są adekwatne do celów, te zaś wynikają z Analiz SWOT, której zapisy znajdują z kolei odzwierciedlenie w diagnozie.

Tabela 22. Cele i wskaźniki w czasie

Cel 1		Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru								
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Plan na 2024 r	Plan na 2025 r	Plan na 2026 r	Plan na 2027 r	Plan na 2028 r	Plan na 2029 r	Suma w l.2024-2029	źródło pozyskania danych	
Liczba gospodarstw domowych korzystających z magazynowanej energii elektrycznej	szt			72	48			120	Ankieta monitorująca/ wywiad	
Zmagazynowana energia odnawialna ogółem	MWh/rok			35	23,32			58,32	Ankieta monitorująca/ wywiad	
Ludność mająca dostęp do siedliska, które podlegało zabiegom ochronnym	osoby			4500				4 500	Ankieta monitorująca/ GUS	
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Plan na 2024 r	Plan na 2025 r	Plan na 2026 r	Plan na 2027 r	Plan na 2028 r	Plan na 2029 r	Suma w l.2024-2029	źródło pozyskania danych

1.1 Magazyny energii	Pojemność magazynów w energii	MWh			0,14	0,10			0,24	Ankieta monitorująca/ wywiad
1.2 Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony	ha			158				158	Ankieta monitorująca
Cel 2	Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji									
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Osoby /rok				20 000				20 000	Ankieta monitorująca/ GUS- liczba turystów
Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	osoby					300	200		500	Ankieta monitorująca
Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	utworzone miejsca pracy					22	8		30	Ankieta monitorująca/ wywiad
Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR	przedsiębiorstwa					10			10	Ankieta monitorująca/ wywiad
2.1 Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą	Długość wspartych szlaków turystycznych	km		115					115	Ankieta monitorująca
2.2 Rozwój infrastruktury kąpielisk	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuk		6					6	Ankieta monitorująca

	w tym Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuk		3					3	Ankieta monitorująca
2.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej, jako uzupełnienie oferty rekreacyjnej obszaru.	Liczba inwestycji związanych z małą infrastrukturą publiczną	sztuk			5				5	Ankieta monitorująca
2.4 Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych	Liczba wspartych podmiotów gospodarczych/ osób	sztuk		6	15	6			27	Ankieta monitorująca/ wywiad
2.5 Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych	Liczba powstałych koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczzeń w tym wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej	sztuk			10				10	Ankieta monitorująca/ wywiad
Cel 3	Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji), ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności.									
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej		sztuk		34	5	11			50	Ankieta monitorująca/ wywiad
Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych obiektów, w których są świadczone usługi społeczne		użytkownicy/ rok			200				200	Ankieta monitorująca
Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach		utworzone			24				24	Ankieta monitorująca

wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	miejsca pracy									ąca/ wywiad
Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi	strategie			30					30	Ankieta monitorująca/ wywiad
Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	osoby			160	120	120			400	Ankieta monitorująca/ wywiad
3.1 Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby		104	40	56			200	Ankieta monitorująca/ wywiad
	w tym liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby				56			56	Ankieta monitorująca/ wywiad
3.2 Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne	sztuk		4					4	Ankieta monitorująca
3.3 Podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, paramedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny	Liczba wspartych podmiotów gospodarczych/osób	sztuk		19					19	Ankieta monitorująca/ wywiad

3.4 Propagowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro (Smart Villages).	Liczba gmin, w których powstanie co najmniej 1 koncepcja inteligentnych wsi	sztuk		6					6	Ankieta monitorująca/ wywiad
3.5 Pobudzanie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+)/i/lub ludzi młodych (do 25 lat)	Liczba projektów partnerskich/ w partnerstwie skierowanych do seniorów i/lub osób młodych	sztuk		4	3	3			10	Ankieta monitorująca/ wywiad

Tabela 23. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru, analizy SWOT, celów i wskaźników

Zidentyfikowany problem/ wyzwania społeczno - ekonomiczne	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Produkty	Rezultaty	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
- zanieczyszczenie powietrza oraz niezadowolający stan wód powierzchniowych, - konieczność zachowania cennych gatunków - niewystarczający poziom świadomości ekologicznej - wykorzystanie rosnącego udziału odnawialnych źródeł energii w generacji energii elektrycznej	Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru.	Magazyny energii	WLWK-PLRO208- Pojemność magazynów energii-elektrycznej (MWh)	WLWK-PLRR110- Liczba gospodarstw domowych korzystających z magazynowanej energii (szt) WLWK-PLRR108- Ilość zmagazynowanej energii w magazynie energii (ilość energii dostarczona do magazynu) elektrycznej (MWh/rok)	-uzależnienie Polski i Pomorza od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej - degradacja ogromnych połaci lasów nadmorskich pod inwestycje energetyczne -postępująca antropopresja terenów cennych przyrodniczo
		Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk.	WLWK- PLRO070- Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (ha)	(WLWK-PLRR099)- Ludność mieszkająca w sąsiedztwie obszarów objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi (osoby)	
-wysoki poziom bezrobocia, ale wyższy od wojewódzkiego średni poziom przedsiębiorczości -słaba dostępność infrastruktury publicznej dla osób niepełnosprawnych -duża liczba małych gospodarstw rolnych o ograniczonych szansach na rozwój -niepewność jutra związana z planami budowy elektrowni jądrowej oraz podział społeczeństwa na	Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w	Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą.	WLWK-PLRO135- Długość wspartych szlaków turystycznych (km)	WLWK-RCR077- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/rok)	-krótki sezon turystyczny vs wydłużenie wakacji na poziomie krajowym - rosnąca inflacja oraz rosnące obciążenia fiskalne i koszty pracy -wzrost zainteresowania turystyką aktywną i wypoczynkiem na obszarach wiejskich -moda na zdrową żywność -budowa dużych inwestycji energetycznych, dróg i
		Rozwój infrastruktury kąpielisk	WLWK-RCO077- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (sztuki), w tym WLWK-PLRO132- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (sztuki)		

<p>zwolenników i przeciwników inwestycji</p> <p>- niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny związany z atrakcyjnym położeniem, oraz dorobkiem kulturowym, historycznym, rolniczym i przyrodniczym</p> <p>- wykorzystanie rozwiniętej współpracy terytorialnej</p>	<p>miejscach wypoczynku/rekreacji</p>	<p>Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej, jako uzupełnienie oferty rekreacyjnej obszaru.</p>	<p>Liczba inwestycji związanych z małą infrastrukturą publiczną (szt)</p>	<p>R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR</p>	<p>kolei do nich prowadzących</p> <p>- napływ nowych mieszkańców oraz pracowników na budowę EJ</p>
		<p>Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych</p>	<p>Liczba wspartych podmiotów gospodarczych/osób (szt)</p>	<p>R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR</p>	
		<p>Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych</p>	<p>Liczba powstałych koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczzeń w tym wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej</p>	<p>R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR</p>	
<p>-wykorzystanie potencjału aktywnych KGW oraz UTW/klubów seniora oraz mieszkańców działających na rzecz ogółu</p> <p>- wykorzystanie potencjału związanego z rozwiniętą współpracą terytorialną</p> <p>-szukanie sposobów na pobudzenie aktywności ludzi młodych w realizacji wspólnych projektów i integrację wciąż zwiększającej się liczby mieszkańców</p> <p>-brak Centrów Usług Społecznych</p>	<p>Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji) ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności.</p>	<p>Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym</p>	<p>WLWK-PLKLC002- Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby) w tym</p> <p>WLWK-EECO12- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby)</p>	<p>WLWK-PLKLCR02- Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (sztuki)</p>	<p>-napływ nowych mieszkańców oraz pracowników na budowę EJ</p> <p>-polityka deinstytucjonalizacji usług społecznych</p> <p>-starzenie się społeczeństwa</p> <p>-wzrost zagrożeń epidemicznych i skutków epidemii (lockdown, izolacja)</p>
		<p>Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych</p>	<p>WLWK-PLRO205-Liczba wspartych obiektów w których realizowane są usługi społeczne (sztuki)</p>	<p>WLWK-PLR105- Roczna liczba użytkowników obiektów, w świadczących usługi społeczne (użytkownicy/ rok)</p>	

<p>-niewielka ilość NGO doświadczonych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych</p> <p>-słaba dostępność infrastruktury publicznej dla osób niepełnosprawnych</p> <p>-niewystarczająca dostępność usług społecznych i specjalistycznych w miejscu zamieszkania dla osób chorych i niepełnosprawnych, dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>- wykorzystanie świetlic wiejskich do świadczenia usług społecznych bliżej mieszkańców</p>		<p>Podjęmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, parmedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny</p>	<p>Liczba wspartych podmiotów gospodarczych/osób (sztuki)</p>	<p>R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR</p>	<p>- rosnąca inflacja oraz rosnące obciążenia fiskalne i koszty pracy</p>
		<p>Propagowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro (Smart Villages).</p>	<p>Liczba gmin, w których powstanie co najmniej 1 koncepcja inteligentnych wsi.</p>	<p>R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi</p>	
		<p>Pobudzanie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+) i/ lub ludzi młodych (do 25 lat)</p>	<p>Liczba projektów partnerskich/ w partnerstwie skierowanych do seniorów i /lub osób młodych</p>	<p>R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego</p>	

VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Jako punkt wyjścia do ustalenia sposobu wyboru i oceny operacji, wzięto procedurę obowiązującą w latach 2014-2020, dodatkowo uwzględniając sugestie i uwagi tych sąsiednich LGD, które organizowały konkursy grantowe. Szczegółową procedurę wyboru i oceny operacji będzie opracowana po opublikowaniu wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jednak podstawowe założenia mają skupić się na następujących kwestiach:

- tworzeniu/ konsultowaniu regulaminu konkursów oraz kryteriów wyboru
- ogłaszania naboru wniosków/ grantów
- przyjęciu wniosków/grantów
- ocenie wniosków/ grantów
- wyborze wniosków/grantów i ustaleniu kwoty wsparcia
- rozpatrywaniu protestów od oceny

W celu zapewnienia prawidłowości oceny i wyboru operacji zachowane zostaną następujące standardy:

- a) procedury i regulamin Rady dostępny będzie na stronie internetowej i w siedzibie LGD,
- b) zagwarantowany będzie parytet w poszczególnych głosowaniach organu decyzyjnego (min. żadna grupa interesu w tym sektora publicznego oraz „inne” zdiagnozowane wśród członków Rady nie będzie miała decydującego wpływu na podejmowanie decyzji),
- c) zagwarantowany będzie przejrzysty podział zadań i zakres odpowiedzialności poszczególnych organów LGD oraz pracowników w procesie oceny,
- d) opracowany zostanie czytelny Regulamin naborów wniosków/grantów (odrębne dla różnych formuł naboru i programów)
- e) opracowane zostaną mierzalne, obiektywne, przejrzyste i zrozumiałe kryteria oceny wniosków/grantów, a w przypadku kryteriów jakościowych, zadamy o wskazanie jakie warunki trzeba spełnić, by osiągnąć dane kryterium,
- f) organizacja naboru uwzględni minimalne wymogi określone prawem (np. czas trwania naboru, tryb ogłaszania, termin rozpoczęcia naboru, miejsce składania wniosków),
- g) ustalenie kolejności na liście operacji w przypadku, gdy kilka wniosków otrzyma jednakową liczbę punktów, a limit dostępnych środków nie pozwoli na dofinansowanie wszystkich złożonych operacji,
- h) opracowane będą zasady w zakresie określania kwoty wsparcia dla danej operacji,
- i) ustalone będą kwestie quorum i systemu głosowania w Radzie,
- j) wskazany zostanie sposób postępowania w celu zapobieżenia konfliktowi interesów pomiędzy Radą a Wnioskodawcami/ grantobiorcami co najmniej w przypadku, gdy: oceniający jest wnioskodawcą, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, lub jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę
- k) określony zostanie sposób informowania o wynikach oceny i możliwości odwołania się od decyzji (w tym warunki i sposób wniesienia odwołania, termin na jego wniesienie).
- l) zgodnie z zasadą DNSH w tym przypadku, gdy mowa o mogących pojawić się szkodach związanych z brakiem efektywnego wykorzystania materiałów, planujemy wdrożyć takie procedury, które pozwolą na zużycie jak najmniejszej ilości papieru i tym samym tuszu w celu dokumentowania posiedzeń Rady. W tym celu jeśli będzie to dopuszczalne głosowania poprzez podniesienie ręki i wypełnianie tylko jednej karty oceny dla wszystkich członków Rady oraz jak najbardziej szerokie informowanie Wnioskodawców o wynikach oceny drogą elektroniczną.

Procedury przygotowywane będą po podpisaniu umowy ramowej przez pracowników biura zgodnie z wytycznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dla zakresów związanych z przedsięwzięciami finansowanymi w ramach EFRROW i wytycznymi Zarządu Województwa w zakresie FEP. Przygotowany projekt procedur będzie konsultowany z Radą, a następnie przyjmowany przez Zarząd LGD, jak odbywało się to do tej pory. Procedury mają na celu ułatwienie osobom zaangażowanym w przeprowadzenie i ocenę naborów wniosków/ grantów wykonywanie poszczególnych czynności z tym związanych na każdym z etapów: od ogłoszenia o naborze, poprzez, przyjmowanie i ocenę wniosków wraz z ich wyborem, aż po odwołania.

Procedury będą mogły być zmieniane na Wniosek pracujących na nich członków Rady, pracowników biura czy co najmniej 5 członków Stowarzyszenia, lub na skutek oceny wynikającej z prowadzonego monitoringu i ewaluacji pod warunkiem ich zgodności z Wytycznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Lokalne Kryteria Wyboru Operacji będą opracowywane w formie warsztatowej przez Radę przy współpracy z biurem po podpisaniu umowy ramowej. W kryteriach uwzględnimy preferencje wynikające z konsultacji i wskazane przy opisie niektórych z przedsięwzięć, o których pisaliśmy w rozdziale VI niniejszej strategii oraz zasady horyzontalne niezbędne we wdrażaniu projektów unijnych w nowej perspektywie tj:

- niedyskryminacji;
- zrównoważonego rozwoju i „nie czyni poważnych szkód” (DNSH);
- partnerstwa.

Znajdą się tam również preferencje dla zdiagnozowanych grup w niekorzystnej sytuacji i innych grup istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR.

Kryteria wyboru operacji ustalone dla przedsięwzięć finansowanych z EFRR i EFS+ będą zgodne z kryteriami wyboru/preferencjami projektów ustanowionych w FEP w odniesieniu do danego celu, typu projektu i właściwego funduszu (EFRR lub EFS+).

Ponadto projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR. Jednocześnie LGD zobowiązuje się do promowania projektów wpisujących się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

Opracowane kryteria będą podlegały konsultacjom społecznym zgodnie z zapisami „Planu Komunikacji ze społecznością lokalną”, tak jak to było robione w bieżącej perspektywie. Zebrane w drodze konsultacji uwagi będą przedstawiane Radzie do weryfikacji i po ich analizie kryteria mogą zostać zaktualizowane w oparciu o wniesione uwagi. Uwagi będące w sprzeczności z zasadami horyzontalnymi czy wytycznymi instytucji Zarządzających, zostaną odrzucone. Kryteria wyboru operacji Rada przyjmuje i zmienia w drodze uchwały.

W przypadku, gdy wyniku monitoringu i ewaluacji lub w trakcie pracy na kryteriach okaże się, że istnieje konieczność zmiany założeń kryteriów lub ich doprecyzowanie, kryteria mogą być zmienione przez Radę. Za wyjątkiem doprecyzowania uzasadnień oceny w ramach poszczególnych kryteriów, pozostałe zmiany kryteriów w tym wprowadzenie, usuwanie kryteriów, zmiana wagi punktowej muszą podlegać konsultacjom. Dalej wyniki konsultacji podlegają analizie jak opisano powyżej.

Niezwykle istotną kwestią w lokalnych kryteriach wyboru operacji będzie innowacyjność. Uwzględniając definicję innowacyjności wskazaną w dokumentach programowych, podczas konsultacji społecznych ustaliliśmy, że projekty innowacyjne najlepiej sprawdzą się w przedsięwzięciach związanych z usługami społecznymi oraz aktywizacją i integracją międzypokoleniową (3.1 oraz 3.5). W trakcie konsultacji z mieszkańcami wypracowana została następująca definicja innowacyjności w w.w zakresach: **-dostarczanie/wdrożenie lub tworzenie bardziej satysfakcjonujących sposobów zaspokojenia potrzeb lub nierozwiązanych wyzwań społecznych dotychczas nie znanych/ nie stosowanych na obszarze objętym LSR lub wdrożenie znanego już rozwiązania w nowym kontekście społecznym.**

Kolejnym przedsięwzięciem, w którym stawiamy na innowację, która ma zwiększyć zainteresowanie regionem ze względu na powstanie nowych, nieznanych atrakcji, to przedsięwzięcie 2.4.

- dostarczenie nowej usługi/produktu, które opierają się na wykorzystaniu dziedzictwa historycznego, kulturowego, czy przyrodniczego. Wprowadzony produkt czy usługa powinna w niestandardowy, niecodzienny, niespotykany do tej pory sposób promować wydarzenia historyczne i postaci związane z obszarem, miejscowe podania i legendy, tradycje morskie i rybackie, tradycje kulinarne, czy perełki przyrodnicze

Innowacyjność będzie oceniana wprost proporcjonalnie do swojej skali na tle regionu.

Formuła RLKS opiera się również m.in. na partnerstwie, więc na kwestii partnerstwa w realizacji projektów skupimy się dwutorowo:

- Przedsięwzięcie „3.5 Pobudzanie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+) i/lub ludzi młodych” będzie mogło być realizowane tylko i wyłącznie jako projekty partnerskie/ w partnerstwie. Warunkiem dostępu będzie złożenie wniosku, w którym występuje, co najmniej dwóch partnerów. Taka formuła ma sprzyjać nie tylko rozwijaniu samego partnerstwa oraz integracji i aktywizacji grup docelowych, ale również ma odciążyć finansowo i administracyjnie Wnioskodawców ubiegających się o pomoc. Dzięki temu jest szansa, że o uzyskanie pomocy będą się ubiegać organizacje, które dotychczas nie korzystały ze środków zewnętrznych. NGO chcące realizować tego typu projektu będziemy wspierać w poszukiwaniu partnerów na obszarze jak i poza nim, ale ograniczymy się do partnerstwa krajowego.

- będziemy promować dodatkowymi punktami w ramach lokalnych kryteriów wyboru projekty realizowane w partnerstwie, co najmniej w ramach przedsięwzięć: „1.2 Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk”, „2.1 Rozwój tras konnych z infrastrukturą”, oraz „3.1 Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym w nurcie deinstytucjonalizacji”. Wsparcie partnera nie będzie tutaj musiało być wsparciem finansowym. Równie cenne będzie

zaangażowanie merytoryczne, promocyjne czy praca wolontariuszy. Te przedsięwzięcia wydają się być najbardziej trudne i długotrwałe w realizacji, dlatego partnerstwo będzie ważne i pomocne. Dodatkowo w przypadku przedsięwzięcia 3.1 liczymy za zaangażowanie w roli partnerów dotychczas biernie organizacje, którym mogłyby być zlecone pojedyncze zadania w ramach grantów. Z kolei w dużych projektach z zakresu bioróżnorodności i tworzenia tras konnych ważne będzie porozumienie się z branżą zajmującą się rekreacją konną oraz z organizacjami promującymi atrakcje turystyczne, aktywny tryb życia, czy z organizacjami ekologicznymi.

Partnerskimi projektami będą również granty w zakresie przygotowania koncepcji Smart Village (przedsięwzięcie 3.4). Tu jednak ważna jest również sama formuła w ramach, której koncepcje będą dofinansowane. Niewielka kwota wsparcia jest zachętą jedynie w przypadku uproszczonej procedury wdrażania, dlatego słuszna jest narzucona przez MRiRW formuła projektów grantowych dla tego zadania. Procedurę grantów będziemy zobligowani również wdrożyć w ramach przedsięwzięcia „3.1 Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym w nurcie deinstytucjonalizacji” oraz gdy poznamy szczegółowe zasady wdrażania projektów –ewentualnie w ramach przedsięwzięcia 1.1 „Magazyny energii”.

VIII. Plan działania

Większość zaplanowanych naborów wniosków planujemy zrealizować w 2024, tak a by w przypadku niewykorzystania środków lub nieosiągnięcia wskaźników móc powtórzyć nabory wniosków dla tych przedsięwzięć w kolejnych latach. Jednym z pierwszych będzie z pewnością nabór w ramach Przedsięwzięcia 3.4 na stworzenie koncepcji Smart Village tak, aby w pozostałych naborach móc przyznawać punkty na operację, które w tych koncepcjach się pojawią (na pewno takie kryterium konieczne będzie w Przedsięwzięciu 2.3). W pierwszej kolejności planujemy również ogłoszenie naborów wymagających dużych nakładów pracy („2.1 Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą”), przygotowanych do realizacji („2.2 Rozwój infrastruktury kąpielisk”), niezbędnych do przygotowania bazy pod świadczenie usług społecznych („3.2 Rozwój infrastruktury służącej realizacji usług społecznych”) oraz takich, które rozłożone są na dłuższy okres („3.1 Rozwój usług służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym w nurcie deinstytucjonalizacji”). Dodatkowo, aby NGO, które otrzymają grant na realizację usług społecznych miały większy dostęp do firm, z którymi mogłyby współpracować, w 2024 roku planujemy wesprzeć rozwój usług medycznych i paramedycznych oraz usług wspierających rodziny (przedsięwzięcie 3.2 zarówno w zakresie podejmowania jak i rozwoju istniejących działalności).

W 2025 roku będziemy kontynuować ogłaszanie konkursów grantowych na kolejne usługi społeczne tak, aby systematycznie wspierać zdefiniowane grupy w niekorzystnej sytuacji oraz istotne z punktu widzenia wdrażania LSR. Jednocześnie część usług będzie wymagała dostosowania obiektów publicznych do ich świadczenia, dlatego równolegle planujemy ogłosić kolejny konkurs w ramach „Przedsięwzięcia 3.2 Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych”. Gotowa powinna być już także koncepcja/dokumentacja techniczna oczyszczania Jeziora Lubowidzkiego, na które gmina będzie próbowała uzyskać dofinansowanie w ramach „Przedsięwzięcia 2.2 Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk”. Dłuższy czas zajmie nam również realizacja grantów lub konkursów na zakup magazynów energii, które podzieliliśmy na dwa etapy: w pierwszym etapie do udziału zaprosimy mieszkańców gmin Wejherowo i Nowa Wieś Lęborska. Na początku 2025 roku planujemy również ogłosić konkurs na podejmowanie działalności gospodarczej w zakresie usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży produktów lokalnych, aby zobaczyć, jakie będzie zainteresowanie wnioskodawców przy znacznie gorszych warunkach wsparcia niż było na ten cel w bieżącej perspektywie. W drugiej części roku kolejny nabór w ramach tego przedsięwzięcia. Będzie to również czas, aby rozpocząć pierwszy etap konkursów partnerskich/w partnerstwie dla NGO (Przedsięwzięcie 3.5) oraz zweryfikować, jak samorządy odniosły się do zapisów niektórych koncepcji SV poprzez ogłoszenie pierwszego konkursu w ramach „Przedsięwzięcia 2.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej.”

Takie zintensyfikowanie naborów w dwóch pierwszych latach, wpłynie na to, że łatwiej będzie nam osiągnąć kamień milowy zakładany na 30.06.26 r. w ramach PS WPR (40%), a potem na 31.12.2026 r. w ramach FEP (50%) oraz na 31.12.27 r po raz kolejny w ramach PS WPR (80%). Dlatego też rok 2026 rozpoczniemy od kontynuacji realizacji przedsięwzięcia związanego z rozwojem infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej oraz projektów partnerskich dla NGO. Rozpoczniemy też wdrażanie projektów skierowanych do rolników w ramach „Przedsięwzięcia 2.5 Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych”. Potem przejdziemy do naborów w zakresie rozwoju usług czasu wolnego, tym razem wspierając przedsiębiorców chcących rozwinąć działalność. Będziemy też kontynuować granty/ konkursy dla mieszkańców pozostałych gmin na zakup magazynów energii oraz realizację pozostałych przedsięwzięć, w tym kolejnych grantów na realizację usług społecznych. Kolejne lata przeznaczamy na kontynuację realizacji naborów, w których środki nie zostały wykorzystane oraz realizację innych projektów

ze środków zewnętrznych tak, aby mieć pewność, że zakładany 80% poziom udzielenia wsparcia w ramach PS WPR na koniec 2027 będzie realny.

Szczegółowy harmonogram wskazujący zakładane terminy osiągnięcia celów poprzez realizację wskaźników produktu i rezultatu stanowi zał. nr 2 do niniejszej strategii.

IX. Plan finansowy

Wysokość dostępnych środków w ramach poszczególnych Funduszy wynika z załącznika nr 4 do „Regulaminu Konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Całkowity budżet wszystkich funduszy (EFSI) w ramach RLKS wynosi 5 440 858,36 euro. Największa kwota pochodzi z EFRROW, bo aż 2 762 500,00 euro, z czego 2 250 000,00 euro z przeznaczeniem na wdrażanie projektów. Nieznacznie mniej możemy pozyskać na projekty infrastrukturalne w ramach FEP z EFRR, bo aż 2 014 017,22 euro. 664 341,14 euro na realizację usług społecznych pochodzić będzie ze środków EFS+.

Budżet podzielono na poszczególne cele i przedsięwzięcia w taki sposób, aby wszystkie grupy interesariuszy, które wyłoniły się na etapie tworzenia LSR zyskały źródło finansowania swoich zamierzeń. Budżet poszczególnych przedsięwzięć był wraz z Planem działania konsultowany na www.bursztynowypasaz.pl, podczas spotkań konsultacyjnych w marcu 2023 r. oraz na Walnym Zebraniu Członków 15.05.23 r. Udostępniono je również do konsultacji na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Na wdrażanie projektów w ramach poszczególnych celów i przedsięwzięć zaplanowano następującą wysokość środków przyjmując kurs euro 4,5 zł:

Cel 1: Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru- 1 015 555,83 euro

Przedsięwzięcie 1.1: Magazyny energii- 666 290,82 euro (EFRR)

Przedsięwzięcie 1.2: Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk- 349 265,01 euro (EFRR)

Cel 2: Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji- 2 210 735,28 euro

Przedsięwzięcie 2.1: Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą- 166 290,82 euro (EFRR)

Przedsięwzięcie 2.2: Rozwój infrastruktury kąpielisk- 500 000,00 euro (EFRR)

Przedsięwzięcie 2.3: Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej, jako uzupełnienie oferty rekreacyjnej obszaru- 444 444,45 euro (EFRROW)

Przedsięwzięcie 2.4: Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych- 766 666,67 euro (EFRROW)

Przedsięwzięcie 2.5: Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych - 333 333,34 euro (EFRROW)

Cel 3: Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji) ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności- 1 702 067,25 euro

Przedsięwzięcie 3.1: Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym- 664 341,14 euro (EFS+)

Przedsięwzięcie 3.2: Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych- 332 170,57 euro (EFRR)

Przedsięwzięcie 3.3: Podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, paramedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny- 545 555,53 euro (EFRROW)

Przedsięwzięcie 3.4: Propagowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro (Smart Villages)- 26 666,67 euro (EFRROW)

Przedsięwzięcie 3.5: Pobudzanie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+)/i lub ludzi młodych (do 25 lat) - 133 333,34 euro (EFRROW)

We wskazanym w zał. nr 4 Planie wykorzystania budżetu widać systematyczne rozłożenie środków na poszczególne lata ze szczególną intensyfikacją w roku 2025 i 2026 (pierwsze nabory wniosków planujemy ogłosić jeszcze w 2024 r), tak aby zminimalizować ryzyko nie osiągnięcia kamieni milowych oraz dać szansę beneficjentom na realizację długotrwałych projektów. Rok 2028 i 2029 będą latami wspierania beneficjentów w rozliczaniu projektów, realizacji projektów własnych z innych źródeł oraz ewentualnego powtarzania naborów w przypadku nieosiągnięcia wskaźników czy braku wydatkowania 100% środków.

Dodatkowo tak zaplanowaliśmy budżet, aby środki przeznaczone na projekty wdrażane przez JST nie przekraczały 40% dostępnej w LSR kwoty. Będziemy również pilnować tej wartości, gdy partnerem w projektach kierowanych do NGO będą samorządy i ich jednostki.

Koszty zarządzania LSR tj. koszty utrzymania biura, pracowników, realizacji planu komunikacji będą finansowane w całości ze środków EFRROW (512 500,00 euro). W przypadku realizacji grantów w ramach EFS+ będziemy ubiegali się o wsparcie na dofinansowanie kosztów pośrednich w wysokości do 7% grantu.

Europejski Fundusz na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Europejski Fundusz Społeczny stanowią bezpośrednie źródła finansowania w l. 2021-2027, jednak jak wspomniano w Rozdziale V na realizację zamierzeń zawartych w LSR będziemy próbowali ubiegać się o środki z różnych źródeł. W poniższej tabeli przedstawiono przykładowe źródła finansowania celów, jednak zakładamy poszukiwanie innych źródeł finansowania poprzez bieżące śledzenie naborów wniosków w różnych instytucjach publicznych, Fundacjach itp., gdyż środki, jakie możemy uzyskać z EFSI nie pokrywają wszystkich potrzeb.

Tabela 24. Inne możliwe źródła finansowania celów LSR na lata 2023-2027.

Nazwa Programu/Funduszu	Komponent działania	Uzasadnienie	Wskaźnik produktu
Cel 2: Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji			
Program Wsparcia Inicjatyw Społecznych (PWIS) w ramach Społecznej Odpowiedzialności Biznesu Spółki Polskie Elekrownie Jądrowe	Dziedzina: turystyka	Planujemy zorganizować wyjazd studyjny dla rolników, właścicieli gospodarstw agroturystycznych, sołtysów, aktywnych mieszkańców wsi, aby pokazać im jak działają wioski tematyczne i zagrody edukacyjne oraz promocja i sprzedaż produktów lokalnych w innych regionach kraju. Liczymy, że taki wyjazd zainspiruje ich to stworzenia ciekawych ofert czasu wolnego w ramach planowanych przez nas naborów wniosków.	1 wyjazd pozwalający zapoznać się z ofertą czasu wolnego oferowaną w gospodarstwach rolnych
Program Sport dla wszystkich realizowany przez Ministra Sportu i Turystyki	Priorytet 3.2- w ramach zakresu wspieranie wydarzeń sportowych związanych z upamiętnieniem ważnych wydarzeń historycznych	Przez obszar dzisiejszej LGD przebiegała trasa „marszu śmierci” więźniów byłego obozu koncentracyjnego KL Stutthof. Planujemy zorganizować składające się z kilku etapów imprezy biegowe/nordic walking przebiegające przez miejscowości, którymi wiodł marsz i w których jego ofiary są upamiętniane w różnych formach (cmentarze, pomniki, izby pamięci). Takie wydarzenie ma zapoznać szersze grono mieszkańców, uczestników biegu oraz turystów z tymi tragicznymi wydarzeniami oraz uczcić pamięć tych, którzy zginęli na trasie marszu czy w obozach ewakuacyjnych. Do projektu chcemy zaprosić gminy oraz inne LGD, przez których teren wiodł „marsz śmierci”.	1 wydarzenie sportowe o tematyce historycznej
Cel. 3 Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji) ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności.			
Aktywni+, program realizowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Priorytet „Przygotowanie do starości”	Planujemy zorganizowanie konkursu „Aktywny senior” w którym nagrodzimy seniorów wyróżniających się publicznie na polu sportu, kultury czy społecznie. Konkurs ma na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych oraz zachęcenie innych seniorów do aktywności.	1 wydarzenie aktywizujące osoby 60+
ORLEN Social Lab Fundacja Orlen	Obszar: a) Kultura i edukacja	Środki z programu chcielibyśmy przeznaczyć na organizację konkursu „Bursztynówka” na	1 wydarzenie integrujące

		najlepszy produkt kulinarny i rękodzielniczy. Konkurs organizowaliśmy w ostatnich latach kilkakrotnie, jednak jego kontynuację pokrzyżowała pandemia. Cieszył się on dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców, przyczyniał się do integracji środowisk twórczych oraz do aktywizacji osób, które tworzą jedynie w domowych zaciszu	środowiska twórcze
--	--	--	--------------------

X. Monitoring i ewaluacja

Zasady monitoringu i ewaluacji zostały opracowane w wyniku doświadczeń LGD „Bursztynowy Pasaż” w latach 2014 – 2020 z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym badań ewaluacyjnych z działalności LGD oraz konsultacji z Zarządem i Grupą Roboczą.

Głównym celem monitoringu będzie posiadanie aktualnych danych, co do postępów w realizacji strategii. Zakres procesu monitoringu to przede wszystkim uzyskanie informacji zwrotnej, co do aspektu finansowego i rzeczowego realizacji założeń LSR. Dane będą pozyskiwane z rejestru złożonych wniosków, list operacji wybranych/niewybranych, list obecności i ankiet ze szkoleń, kart doradztwa oraz w miarę możliwości z ankiety monitorującej, którą będą musieli dostarczyć beneficjenci po otrzymaniu płatności końcowej lub w ostateczności z wywiadu z beneficjentem. Monitoring będzie również obejmował bieżące aktualizowanie informacji o podpisanych umowach, zleconych płatnościach otrzymywanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

Dane gromadzone poprzez monitoring posłużą do sporządzania corocznego sprawozdania z realizacji LSR, czy sprawozdania na Walne Zebranie Członków, jak również będą wykorzystane, jako materiał wyjściowy do przeprowadzania ewaluacji. Monitorowanie strategii będzie się odbywało w sposób ciągły i systematyczny, a dane wskazujące bieżące zaawansowanie w realizacji strategii będą upubliczniane po zakończeniu okresu sprawozdawczego tj., co najmniej raz w roku. Monitoring będzie obejmował głównie elementy dotyczące funkcjonowania LGD w układzie ilościowym i jakościowym oraz stanu realizacji LSR w aspekcie rzeczowym i finansowym. Celem prowadzonego monitoringu będzie uzyskanie informacji zwrotnych na temat:

- realizacji finansowej i rzeczowej LSR (w tym wartości osiągniętych wskaźników),
- funkcjonowania LGD i biura (m.in. działań informacyjno-promocyjnych, doradczych, funkcjonowania partnerstwa i organów LGD),
- zaawansowania i prawidłowego przebiegu realizowanych przez beneficjentów/ grantobiorców operacji/ grantów, będących efektem wdrażania strategii,
- wydatkowania środków w ramach wdrażania LSR, kosztów bieżących oraz innych ze źródeł poza RLKS.

Zebrane informacje będą gromadzone w podziale na poszczególne gminy i pokażą czy środki są wydatkowane w taki sposób i takim tempie, jak zakładaliśmy oraz czy dofinansowane operacje generują takie produkty i rezultaty, jakich spodziewaliśmy się i jakie powinny prowadzić do realizacji celów. W przypadku pojawiających się odstępstw od pierwotnych założeń w zakresie wydatkowania środków lub osiągnięcia wskaźników możliwe będzie przesunięcie środków w budżecie, tak, aby Wnioskodawcy jak najbardziej efektywnie mogli je wydatkować. Zmiany będą możliwe po konsultacjach społecznych oraz akceptacji Zarządu Województwa.

Jeśli w wyniku monitoringu okaże się, że w realizacji strategii napotkano na znaczące problemy, przyczynę tych problemów powinna wyjaśnić ewaluacja. Decyzję o uruchomieniu ewaluacji i jej formie podejmie Zarząd. W przypadku, gdy pojawią się negatywne oceny dotyczące pracy Zarządu, poddaje się je pod ocenę Komisji Rewizyjnej, która swoją ocenę przedstawia na Walnym Zebraniu Członków. Niezależnie od powyższego w przypadku sprawnej realizacji LSR i tak zakładamy przeprowadzenie, co najmniej dwóch ewaluacji: mid-term w połowie wdrażania LSR i ex-post na zakończenie jej wdrażania. Ewaluację końcową planujemy zlecić do wykonania „na zewnątrz”, z możliwością wspólnej realizacji przez kilka LGD w ramach sieci, co zagwarantuje porównywalność wyników.

Kluczowymi kwestiami w aspekcie prowadzonej ewaluacji będzie podnoszenie jakości i efektywności działań mających na celu wdrożenie LSR, której prawidłowa realizacja będzie gwarantem sprawnego wydatkowania środków publicznych oraz możliwość reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD. Dlatego warto podkreślić, iż realizacja działań ewaluacyjnych odbywać się będzie z zastosowaniem kluczowych kryteriów, tzn. trafność, trwałość, efektywność, skuteczność i użyteczność. Pozwoli to na wprowadzenie ewentualnych zmian w sytuacji, kiedy zajdzie

potrzeba usprawnienia organizacji działań i uskutecznienia efektów wdrażanej LSR. Ewaluacja zewnętrzna ma dostarczyć informacji na temat m.in.:

- wpływu realizacji LSR na: kapitał społeczny, rozwój przedsiębiorczości, poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- potencjału lokalnego w zakresie turystyki,
- jakości usług społecznych świadczonych w ramach projektów grantowych,
- skuteczności projektów w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego (jeśli jest już możliwa ocena),
- typów innowacji powstałych w ramach LSR,
- skuteczności projektów w partnerstwie/partnerskich,
- oceny funkcjonowania LGD,
- oceny procesu wdrażania LSR pod względem: realizacji finansowej, przejrzystości procedur, jakości kryteriów, adekwatności wskaźników,
- skuteczności realizacji planu komunikacji.

Ewaluacja zewnętrzna ma też dostarczyć informacji na temat wartości dodanej samego podejścia Leader. Efektem przeprowadzonej ewaluacji zewnętrznej powinien być raport końcowy, który LGD umieści na swojej stronie internetowej do publicznej wiadomości.

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

XI Załączniki

Załącznik 1. Cele i przedsięwzięcia

Budżet (EUR)	Przedsięwzięcie	Grupy docelowe (beneficjenci)	Sposób realizacji
1 015 555,83	1. Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru.		
666 290,82	1.1. Magazyny energii	Mieszkańcy	Projekt grantowy/ konkurs
349 265,01	1.2 Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk.	Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich jednostki, NGO	Konkurs
2 210 735,28	2 Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji		
166 290,82	2.1 Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą.	JST i ich jednostki, NGO	Konkurs
500 000,00	2.2 Rozwój infrastruktury kąpielisk	JST i ich jednostki	Konkurs
444 444,45	2.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej, jako uzupełnienie oferty rekreacyjnej obszaru.	JST i ich jednostki, NGO	Konkurs
766 666,67	2.4 Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych	Osoby fizyczne/ mikro i małe firmy	Konkurs
333 333,34	2.5 Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych	Rolnicy	Konkurs
1 702 067,25	3. Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji), ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności.		
664 341,14	3.1 Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym	NGO	Projekty grantowe
332 170,57	3.2 Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych	JST i ich jednostki, NGO	Konkurs
545 555,53	3.3 Podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, paramedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny	Osoby fizyczne/ mikro i małe firmy	Konkurs
26 666,67	3.4 Propagowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro (Smart Villages).	Mieszkańcy, NGO	Projekt grantowy
133 333,34	3.5 Pobudzanie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+) i/ lub ludzi młodych (do 25 lat)	NGO (dopuszczalne partnerstwo JST i ich jednostek)	Konkurs/ projekt partnerski/ w partnerstwie

Załącznik 2 Plan działania

cel	Lata	do 31.12.24 r		do 31.12.25 r.		do 31.12.26 r.		do 31.12.27 r.		do 31.12.28 r		do 31.12.29 r		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C1	Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru.													
P1.1 Magazyny energii	WLWK-PLRO208- Pojemność magazynów energii elektrycznej					0,14 MWh	58,33%	0,24MWh	100%					FEP
P1.2 Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk.	WLWK-PLRO070 Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony					158 ha	100%							FEP
Wskaźnik rezultatu (1.1)	WLWK-PLRR110- Liczba gospodarstw domowych korzystających z magazynowanej energii					72 szt		120 szt						FEP
	WLWK-PLRR108- Ilość zmagazynowanej energii w magazynie energii (ilość energii dostarczona do magazynu) elektrycznej					35 MWh/rok		58,32 MWh/rok						
Wskaźnik rezultatu (1.2)	WLWK-PLRR099- Ludność mieszkająca w sąsiedztwie obszarów objętych działaniami					4 500 osób								FEP

	ochronnymi i odtwarzającymi													
C2	Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji													
P2.1 Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą.	WLWK-PLRO135- Długość wspartych szlaków turystycznych			115 km	100%									FEP
P2.2 Rozwój infrastruktury kąpielisk	WLWK-RCO077- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem, w			6 sztuki	100%									FEP
	w tym WLWK-PLRO132- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami			3 sztuki	100%									FEP
P2.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej, jako uzupełnienie oferty rekreacyjnej obszaru.	Liczba inwestycji związanych z małą infrastrukturą publiczną					5 sztuk	100 %							PS WPR
P2.4 Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych	Liczba wspartych podmiotów gospodarczych/ osób			6 sztuk	22,22 %	21 sztuk	77,77 %	27 sztuk	100%					PS WPR

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

P2.5 Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych	Liczba powstałych koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczzeń w tym wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej					10 sztuk	100 %								PS WPR
Wskaźnik rezultatu (2.1 i 2.2)	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem					20 000 osoby odwiedzające/rok									FEP
Wskaźnik rezultatu (2.3)	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR							300 osób		500 osób					PS WPR
Wskaźnik rezultatu (2.4)	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR							22 utworzone miejsca pracy		30 utworzonych miejsc pracy					PS WPR

Wskaźnik rezultatu (2.5)	Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR							10 przedsiębiorstw							PS WPR	
C3	Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji), ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności.															
P3.1 Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym	WLWK-PLKLCO02- Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie, w tym WLWK-EECO12- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie			104 osób	52 %	144 osób	72 %	200 osób	100%							FEP
								56 osób	100%							
P3.2 Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych	WLWK-PLRO205- Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne			4 sztuk	100 %											FEP

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

P3.3 Podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, paramedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny	Liczba wspartych podmiotów gospodarczych/osób			19 sztuk	100%										PS WPR
P3.4 Propagowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro (Smart Villages).	Liczba gmin, w których powstanie, co najmniej 1 koncepcja inteligentnych wsi			6 sztuk	100%										PS WPR
P3.5 Pobudzenie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+) i/ lub ludzi młodych (do 25 lat)	Liczba projektów partnerskich/ w partnerstwie skierowanych do seniorów i/lub osób młodych			4 projekty	40%	7 projektów	70%	10 projektów	100%						PS WPR
Wskaźnik rezultatu (3.1)	WLWK-PLKLCR02- Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej			34 sztuki		39 sztuk		50 sztuk							FEP

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Wskaźnik rezultatu (3.2)	WLWK-PLRR105- Roczna liczba użytkowników obiektów świadczących usługi społeczne					200 użytkowników/rok								FEP
Wskaźnik rezultatu (3.3)	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR					24 utworzone miejsca pracy								PS WPR
Wskaźnik rezultatu (3.4)	Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi					30 strategii								PS WPR
Wskaźnik rezultatu (3.5)	Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego					160 osób	280 osób	400 osób						PS WPR

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Załącznik 3. Budżet LSR.

Planowana wysokość środków na wdrażanie LSR i zarządzanie LSR				
Zakres wsparcia	Program/ Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR/ EFRROW	FEP/ EFRR	FEP/ EFS +	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. B rozporządzenia 2021/1060)	2 250 000,00 euro	2 014 017,22 euro	664 341,14 euro	4 928 358,36 euro
Zarządzanie LSR 9art. 34 ust. 1 lit c rozporządzenia nr 2021/1060)	512 500,00 euro	0,00	0,00	512 500,00 euro
Razem	2 762 500,00 euro	2 014 017,22 euro	664 341,14 euro	5 440 858,36 euro

Załącznik 4. Plan wykorzystania budżetu.

Środki zakontraktowane (w euro) do														
fundusz	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW			692 221,54	30,77 %	1 636 665,99	72,74 %	2 009 999,33	89,33%	2 250 000,00	100 %				
EFS+			369 041,00	55,55%			516 657,00	77,77 %	664 341,14	100 %				
EFRR			998 461,39	49,58 %			1 747 726,40	86,78	2 014 017,22	100%				
Razem			2 059 723,93	41,79 %	3 353 433,39	68,04 %	4 274 382,73	86,73%	4 928 358,36	100 %				

XII Spis tabel

Tabela 1. Członkowie Stowarzyszenia "Bursztynowy Pasaż" podziale na gminy, wg. sektora z deklaracji członkowskiej.....	5
Tabela 2. Dokumenty regulujące funkcjonowanie Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż”.....	7
Tabela 3. Powierzchnia gmin, gęstość zaludnienia, liczba i struktura wiekowa ludności wchodzących w skład LGD.....	8
Tabela 4. Liczba ludności w latach.....	9
Tabela 5. Zastosowane metody partycypacji w poszczególnych etapach tworzenia LSR na lata 2023-2027.....	10
Tabela 6. Saldo migracji na obszarze LSR w roku 2020.....	17
Tabela 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg. wybranych sekcji.....	18
Tabela 8. Gospodarstwa rolne wg. grup obszarowych użytków rolnych w podziale na gminy.....	23
Tabela 9. Główne źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem gospodarstwa domowego.....	23
Tabela 10. Powierzchnia upraw rolnych w 2020 r. z podziałem na jednostki terytorialne.....	24
Tabela 11. Charakterystyka rynku pracy z liczbą bezrobotnych wg. płci na koniec 2020 r.....	26
Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych z podziałem na gminy.....	27
Tabela 13. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w 2021 r z podziałem na gminy.....	29
Tabela 14. Powody udzielania pomocy rodzinom w 2021 r na obszarze LGD ogółem.....	29
Tabela 15. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności łącznie.....	30
Tabela 16. Obłożenie placówek stacjonarnej opieki społecznej na obszarze LGD.....	31
Tabela 17. Liczba złożonych wniosków w programie "Czyste powietrze".....	34
Tabela 18. Ocena ekologii i środowiska przez mieszkańców obszaru LGD.....	35
Tabela 19. Obiekty infrastruktury kulturalnej i społecznej z podziałem na gminy wchodzące w skład obszaru LGD.....	38
Tabela 20 Analiza SWOT.....	40
Tabela 21. Zestawienie relacji pomiędzy celami Lokalnej Strategii Rozwoju i wybranymi dokumentami strategicznymi.....	43
Tabela 22. Cele i wskaźniki w czasie.....	50
Tabela 23. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru, analizy SWOT, celów i wskaźników.....	55
Tabela 24. Inne możliwe źródła finansowania celów LSR na lata 2023-2027.....	62

XIII Spis wykresów

Wykres 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.....	17
Wykres 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności z podziałem na gminy.....	18
Wykres 3. Jakich usług na obszarze brakuje na terenie Pani/Pana gminy.....	19
Wykres 4. Turyści korzystający z obiektów noclegowych ogółem. Wykres 5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych.....	21
Wykres 6. Stosunek podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD (branża turystyczno-gastronomiczna oraz kulturowo-rozrywkowo-rekreacyjna).....	22
Wykres 7. Liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej na obszarze LGD w l. 2015-2020.....	31
Wykres 8. Obłożenie placówek wsparcia dziennego.....	32
Wykres 9. Urządzenia sieciowe na obszarze LGD.....	33

XIV Spis rysunków i zdjęć

Rysunek 1. Mapa obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2023-2027.....	9
---	---

XV Spis załączników

Załącznik 1. Cele i przedsięwzięcia.....	65
Załącznik 2 Plan działania.....	66
Załącznik 3. Budżet LSR.....	72
Załącznik 4. Plan wykorzystania budżetu.....	72

Wykaz źródeł:

- www.pl.mapy.cz
- J. Kondracki, „Geografia regionalna Polski”, 2009, PWN
- J. Rajman „Grody średniowieczne, a kasztelańskie miasta”, Słupskie Prace Geograficzne 6, 2009
- www.powiat-lebork.com
- J. Mordawski „Geografia Kaszub”, 2008, ZK-P Gdańsk
- <https://bdl.gus.gov.pl>
- <https://www.dziennibałtycki.pl> 21.10.21
- <https://www.compass.com>
- Program polskiej energetyki jądrowej, dostęp: 15.05.2022
- Ekonomiczne aspekty inwestycji jądrowych w Polsce – wpływ na biznes, rynek pracy i społeczności lokalne, Polski Instytut Ekonomiczny, sierpień 2022 r.
- Notatka z trzeciego posiedzenia grupy roboczej dotyczącej budowy elektrowni jądrowej, 29-09-2022
- Artykuł „Budowa elektrowni jądrowej to tysiące nowych miejsc pracy”, 29 sierpnia 2022, www.trojmiasto.pl
- Artykuł „Atomowa turystyka. Elektrownia jądrowa przyciągnie nowych turystów”, 26 września 2022, www.trojmiasto.pl
- <https://www.netka.gda.pl>
- <https://www.balticpower.pl>
- <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/trendy-gospodarcze/farmy-wiatrowe-na-baltyku-nadzieja-polskiej-energetyki/>
- <https://www.baltica.energy.pl>
- Ł. Czernicki, P. Kukołowicz, M. Miniszewski „Branża turystyczna w Polsce. Obraz sprzed pandemii”, PIE, 2020
- www.kajaki.pomorskie.eu
- <https://choczewo.gdansk.lasy.gov.pl/>
- <https://stat.gov.pl/portal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa>
- Powszechny Spis Rolny 2020- wyniki wstępne w woj. pomorskim- Urząd Statystyczny w Gdańsku
- M. Czekaj, M. Szafrąńska, K. Żmija, Ł. Satola, A. Płonka, D. Żmija, E. Tyran, J. Puchała, „Rola małych gospodarstw rolnych. Diagnoza i perspektywa na przyszłość”, 2020, Wyd. Difin S.A, Warszawa
- <https://rejestrpraw.arimr.gov.pl/>
- www.topagrar.pl, artykuł pt. „29 lat bez państwowych gospodarstw rolnych – dziś rocznica ustawy likwidującej PGR-y”, autor: Bartłomiej Czekala, 19 października 2020
- www.podr.pl/rozwoj-obszarow-wiejskich/. Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu, „Grupy producentów rolnych w województwie pomorskim”.
- Raport „Agroturystyka na nowo”, Zleceniodawca: Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich - Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, oddział w Warszawie; Wykonawca ABM Agencja Badań Marketingowych Sp. z o. o., grudzień 2020 r.
- <https://agronews.com.pl/arttykul/ucieczka-na-wies-rosnie-popularnosc-agroturystyki/>
- Sytuacja na lęborskim rynku pracy w 2020 r
- www.wejherowo.praca.gov.pl
- www.energetyka-jadrowa.cire.pl
- <https://wybory2018.pkw.gov.pl/>
- Strategia Rozwoju Usług społecznych- polityka publiczna do 2030 r
- www.bazaps.ekonomiaspoleczna.gov.pl
- <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
- https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/raporty/stan_srodowiska_2020_pomorskie.pdf
- <https://docplayer.pl/6820438-Inwestycje-a-ochrona-jezior-w-województwie-pomorskim.html>
- <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1446>
- Załącznik do uchwały 603/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

- <https://wejherowskialarmsmogowy.pl/smogowa-rzeczywistosc-w-goscinnie-poziom-alarmowy-osiagniety/>
- <https://krakowskialarmsmogowy.pl/ranking/>
- <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-statystyczne>
- <https://mojprad.gov.pl>
- <https://wysokienapiecie.pl/73113-moc-fotowoltaiki-w-polsce/>
- J. Auksztol, „Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej w województwie pomorskim w l. 2000-2009”, GUS, 2010, Gdańsk
- <https://magazynbiomasa.pl/najwieksza-w-polsce-farma-fotowoltaiczna-powstaje-na-pomorz/>
- <https://www.tauron-ekoenergia.pl/elektrownie/energia-wiatrowa>
- <https://lebork.naszemiasto.pl/pge-chce-wybudowac-farmy-fotowoltaiczne-w-gminie-wicko/ar/c1-9102855>
- <https://pgeeo.pl/Nasze-objekty>
- <https://wejherowo.naszemiasto.pl/kontrowersje-wokol-budowy-elektrowni-jadrowej-na-pomorz/ar/c3-8916975>
- <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-pomorskie>
- <https://www.ochronazabytkow.gda.pl/rejestr-zabytkow/rejestr-zabytkow-nieruchomych/>
- E.M. Grot, J. Ellwart, „Śladami marszu śmierci więźniów KL Stutthof”, 2020, Region, Gdynia
- B. Bojarska „Piaśnica”, 2009, BiT, Wejherowo
- www.wikipedia.org
- Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego 2021-2027
- ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

